

LA CONFEDERAZIUN EN FURMA CONCISA

2020

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Chanzlia federala CHf

Er sco app

CH info

Maletg da la cuverta

Tras gronds meanders curra la Klön avant che sbuccar en il Lai dal Klöntal. En lieus main profunds schela l'aua e «marmorisescha» il delta da la riva. Il Lai dal Klöntal sa chatta en il chantun Glaruna ed è in dals lais artificialis il pli vegls da la Svizra. Dapi l'onn 1908 vegn el nizzegià per la produenziun d'electricità.

Stimada lectura, stimà lectur

«Midadas vi da la
constituziun eran previsas
dapi il cumenzament.»

La Constituziun federala da l'onn 1848 è vegnida scritta entaifer mo 51 dis, ma cun gronda prudientscha. Bainquant da quai ch'è vegnì francà là, dura fin oz, oravant tut las instituziuns «Cussegl federal», «Cussegl naziunal» e «Cussegl dals chantuns». Da quel temp n'existiva l'edifizi dal parlament anc betg (el è vegnì retratg pir l'onn 1902), ma la stanza dal Cussegl federal en la Chasa federala vest dad oz – l'uschenumnada «chasa communal da la Confederaziun» ch'è vegnida construida l'onn 1857 – pudess anc bain inqual bab da la constituziun renconuscher.

A medem temp fissan els surprais da tut quai ch'è sa midà dapi l'onn 1848: Il dumber d'incumbensas da la Confederaziun è s'augmentà considerablmain. L'administraziun è creschida immens. Il Cussegl naziunal è pli grond (oz 200 sezs, cumpareglia cun 111 sezs quella giada). Tar il Tribunal penal federal è vegnids vitiers in Tribunal administrativ federal ed in Tribunal federal da patentas. Ils dretgs politics èn vegnids extendids en moda considerabla (referendum ed iniziativa dal pievel). In nov chantun è vegnì creà, e quai en ina moda zunt paschaivla. Las dunnas han survegnì – tard, numnadain pir l'onn 1971 – il dretg d'eleger e da votar ed èn oz represchentadas tant en il parlament sco en il Cussegl federal. I dat dapli partidas. Ed i n'emporta betg pli, sch'ina commembra u in commember dal Cussegl federal è catolic u protestant.

Midadas eran previsas dapi il cumenzament. I duai esser pussaivel da modifitgar la constituziun, l'ambient sa mida er. E cun raschun ha perquai l'istoricher Edgar Bonjour scrit davart ils babs da la constituziun: «Per els n'era la patria svizra betg uschè fitg il pajais dals perdavants, mabain plitost da la descendenza». Tuttina: Sch'els fissan oz sin visita en la Chasa federala, fissan els probablmain engraziaivels da pudair sa procurar ina survista cun la broschura qua avant maun. E forsa resentis er Vus quai uschia. Buna lectura!

Walter Thurnherr

Chancelier federal Walter Thurnherr

INTERVISTA E FAGTS
LA SVIZRA

6

IL FUNDAMENT
**LA DEMOCRAZIA
DIRECTA**

14

In discurs cun la presidenta
da la Confederaziun
Simonetta Sommaruga _____ 6

La populaziun _____ 8

Las finanzas da la Confederaziun . 9

L'istorgia da la Svizra _____ 10

Il federalissem _____ 12

La separaziun da las pussanzas . 16

Eleger e votar _____ 18

Las partidas da sanestra
fin dretga _____ 20

Las partidas en
furma concisa _____ 22

CH info

L'app davart la brochura
**LA CONFEDERAZIUN
EN FURMA CONCISA**

iOS / Android

**Program directiv LA CONFEDERAZIUN EN
FURMA CONCISA**

Material didactic en tudestg, franzos ed englais:
www.hep-verlag.ch/der-bund-kurz-erklaert

LA LEGISLATIVA
IL PARLAMENT

24

L'EXECUTIVA
LA REGENZA

40

LA GIUDICATIVA
ILS TRIBUNALS

76

Il Cussegl naziunal ed il
Cussegl dals chantuns _____ 26

Il parlament en cifras _____ 27

L'organisaziun
da la chombras _____ 28

La mecanica dal parlament ____ 31

Il parlament da milissa _____ 32

Relaziuns cun l'exteriur _____ 33

Il Servetschs dal parlament ____ 34

Repartiziun dals sezs da
las cumissiuns _____ 35

La via ad ina nova lescha _____ 36

L'edifizi dal parlament _____ 38

Il Cussegl federal _____ 42

L'administraziun federala _____ 44

Departament federal
d'affars exteriurs DFAE _____ 46

Departament federal
da l'intern DFI _____ 50

Departament federal
da giustia e polizia DFGP _____ 54

Departament federal da
defensiun, protecziun da
la populaziun e sport DDPS ____ 58

Departament federal
da finanzas DFF _____ 62

Departament federal
d'economia, furmaziun
e retschertga DEFR _____ 66

Departament federal per
ambient, traffic, energia e
communicaziun DATEC _____ 70

La Chanzlia federala ChF _____ 74

La giudicativa _____ 78

Il Tribunal federal ed ils
tribunals d'emprima istanza
da la Confederaziun _____ 80

La presidenta da la Confederaziun Simonetta Sommaruga en in discurs

LA PRESIDENTA, LA PURA ED IL SKIUNZ DA CURSA

La Svizra è pertutgada spezialmain da la midada dal clima. Quai sentan persunas sco il skiunz da cursa Daniel Yule e la pura Valérie Piccand directamain. La presidenta da la Confederaziun Simonetta Sommaruga ha discurrì cun els davart questa tematica. Per tuts trais èsi cler:

temperaturas pli autas, glatschers che lieuan ed auras extremas èn sfidas per nus. Sche nus prendain las dregas mesiras, èn questas sfidas dentant er ina schanza – per in’economia favuraivla al clima ed innovativa, per la scienza e per il turissem.

Presidenta da la Confederaziun Simonetta Sommaruga (PCSO): Vus dus essas di per di en la natira. Tge consequenzas ha la midada dal clima per Vossa lavur?

Valérie Piccand (VP): Sin noss bain puril en il Giura bernais po l’aua daventar stgarsa suenter duas emnas da chalira. Plinavant datti er auras pli e pli extremas – cun fradaglia e cun blera pliev-gia. Questa tendenza è s’intensivada ils ultims onns. Pervia da quai adattain nus noss manaschi a la midada dal clima.

PCSO: Tge faschais Vus?

VP: Nus cumplettain noss prads cun spezias da plantas ch’èn pli resistentas che ervas convenziunalas, e nus tegnain razzas da vatgas che dattan avunda latg, er sch’ellas survegnan in zic pli pauc pavel.

Daniel Yule (DY): Er en las Alps datti adina dapli auras extremas: In di giain nus cun skis da temperaturas da 10 grads sut nulla – l’auter di arda il sulegl giu dal tschiel e fa luar la naiv. Uschia èsi difficil da trenar.

PCSO: Quai che Vus raquintais conferma ils resultats da la scienza: La midada dal clima tutga grevamain la Svizra.

DY: Gea, ils glatschers svaneschan rasantamain. Tut tenor il glatscher na pudain nus – suenter il trenament – betg pli ir cun ils skis fin a la staziun da muntogna. Anc avant paucs onns era quai per exempel pussaivel senza problems a Zermatt. Ultra da quai è il cunfin da naiv s’auzà ils ultims onns.

PCSO: Jau sun impressiunada che Vus, sco uman giuven, percurschais uschè cleramain questas differenzas. Quai mussa, quant svelto che la midada dal clima progredescha. Tge mesiras duai la politica prender ord Vossa vista per proteger il clima?

DY: Ina dastga betg esser ch'in sgol da Genevra a Londra è pli favuraivel ch'in viadi cun tren da Martigny a Turitg. Tenor mai èsi perquai correct, sch'i vegn incassada ina taxa sin biglietti da sgol. En general duess il pretsch d'in product er cuvrir ils custs da sia contaminaziun da l'ambient.

«La midada è pussaivla.»

Simonetta Sommaruga

PCSO: Qua sun jau dal tuttafatg d'accord. Las consequenzas da noss cumportament sin l'ambient ston avair lur pretsch. Jau sun persvasa: La gliעד è pronta da pajar quest pretsch. Pertge che en sasez sa la gliעד gea, ch'ins duess pajar per quai ch'ins chaschuna.

VP: Betg mo il traffic, mabain er l'agricultura sto prestar sia contribuiziun a favur da la protecziun dal clima. Er ella producescha gas cun effect da serra. Jau giavisch ch'il stadi ans sustegna, sch'i sa tracta da reducir las emissiuns e da meglierar l'effizienz energetica dals bains purils. Nus savain far bler: Terrens cultivads da l'agricultura accumulieschan grondas quantitads da CO₂. E sche nossas vatgas pasculeschan sin las pastgiras empè da magliar soja che vegn importada da terras lontanias, è er quai bun

per il clima. Ma quai è er positiv per il bainstar dals animals, per la qualitad da las victualias e per las entradas dals purs. Sa concentrar sin latg svizzer e sin chorn producida al lieu: Quai è ina gronda schanza per nus puras e purs!

PCSO: Mesiras da protecziun dal clima èn tuttavia ina schanza per l'economia, per exempel per la masternanza che montescha panels solars u per las perscrutadras ed ils perscrutaders che sviluppan tecnologias favuraivlas al clima. Quai stgaffescha plazzas da lavur e rinforza l'industria d'export.

DY: La midada dal clima po er esser ina schanza per il turissem. En destinaziuns che han vivì fin ussa dal turissem d'enviern daventan ils mais da stad pli impurtants – ed uschia disciplinas da sport che na dovran nagina naiv.

PCSO: Voss exempels ma plaschan: D'ina vart mussan els che la midada dal clima è bain ina sfida per nus, da l'autra vart dentant pudain nus concepir questa midada da maniera positiva. Cun nossas finamiras dal clima vulain nus ans distatgar dal petroli e dal gas. Sche nus als remplazzain tras energia solara ed idraulica indigena, investin nus tar nus e betg a l'exteriur ed augmentain uschia la segirezza dal provediment. Il sulegl e l'aua èn numnadamain pli fidabels che funtaunas da petroli en la Libia u en il Kasachstan.

VP: L'agricultura po porscher agid tar questas energias nettas. Sin ils tetgs da las stallas e dals clavads hai blera plazza per implants solars.

DY: Las investiziuns per implants solars u per pumpas a chalur paran oz dad esser charas. A lunga vista rendan ellas però, perquai ch'ins po spargnar blera energia uschia. Jau vulesch er anc

pudair mussar a mes uffants, quant bel ch'igl è dad ir cun skis.

PCSO: Chavazzin «futur»: L'onn 2050 na vul la Svizra emetter sut il stritg naginas emissiuns da gas cun effect da serra pli. Vus, signur Yule, essas alura pli giuven che jau oz. Nus avain 30 onns temp per far la midada ad ina vita senza energia fossila. Cun Voss engaschament essas Vus dus ambassadurs grondius. Vus faschais curaschi e mussais: La midada è pussaivla!

Valérie Piccand (naschida l'onn 1979) è inschignera agrara. A Les Reussilles (BE) maina ella in bain puril cun pasculaziun e cun allevament da muvel. Ella è co-presidenta da la societad cooperativa «Autrement» che maina a Tramelan in negozi cun products biologics locals.

Daniel Yule (naschì l'onn 1993) appartegna a l'equipa naziunala da skis alpin. Il spezialist da slalom vallesan ha gudagnà en la concorrenza d'equipa la medaglia d'aur als Gieus olimpics 2018 ed als Campiunads mundials 2019. Sco pledader dals atlets da la Federaziun internaziunala da skis FIS s'exprima el adina puspè davart la midada dal clima.

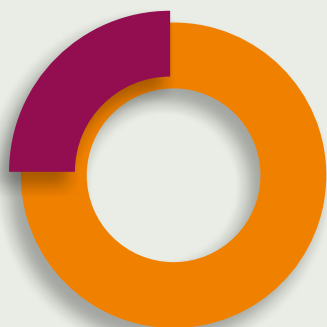

Infurmaziuns davart il presidi da la Confederaziun e davart las activitads da la presidenta da la Confederaziun: www.admin.ch > Presidi da la Confederaziun

La Svizra en cifras

LA POPULAZIUN

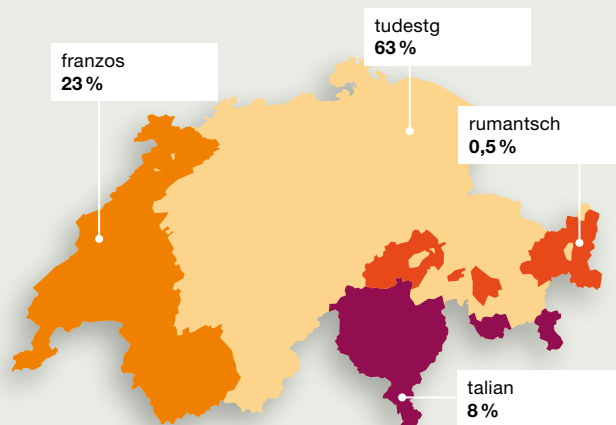
8,5 milliuns personas

Abitant(a)s	8 544 500
Da quai senza passaport svizzers	2 148 300

En Svizra vivan 8,5 milliuns personas. La part da las personas estras importa 25%. Passa la mesadad da las personas senza passaport svizzer èn u naschidas en Svizra u vivan dapi almain 10 onns qua. La gronda part da la populaziun estra deriva d'in pajais da la UE u da la AECL. La pli gronda part èn personas da l'Italia (15% da las personas estras), da la Germania (14%) e dal Portugal (12%). 17% derivan da stadis betg europeics.

4 linguas naziunalas

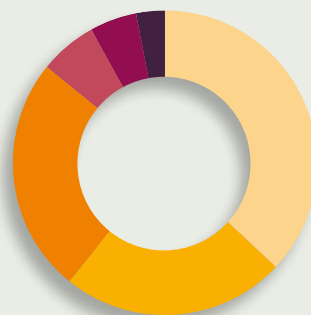
Autras linguas
25%

pliras respostas pussaivlas

La Svizra è in pajais pluriling. I dat quatter linguas naziunalas: tudestg, franzos, talian e rumantsch. 63% da la populaziun discurren principalmain tudestg (svizzer), 23% franzos, 8% talian e 0,5% rumantsch. Er autras linguas vegnan discurrendas en Svizra: englais, portugais, albanais (da 3 fin 5% da la populaziun) e differentas autras linguas. Blers inditgeschan duas linguas sco linguas principalas.

Per gronda part da religiun cristiana

67% da las personas en Svizra appartegnan ad ina cuminanza religiosa cristiana. En 14 chantuns èn ils catolics la part da la populaziun la pli gronda, en trais chantuns ils reformads. En ils ulteriurs chantuns èn las relaziuns main cleras. La part da quellas personas che na tutgan tar nagina cuminanza religiosa è 25% – ella s'augmenta dapi onns.

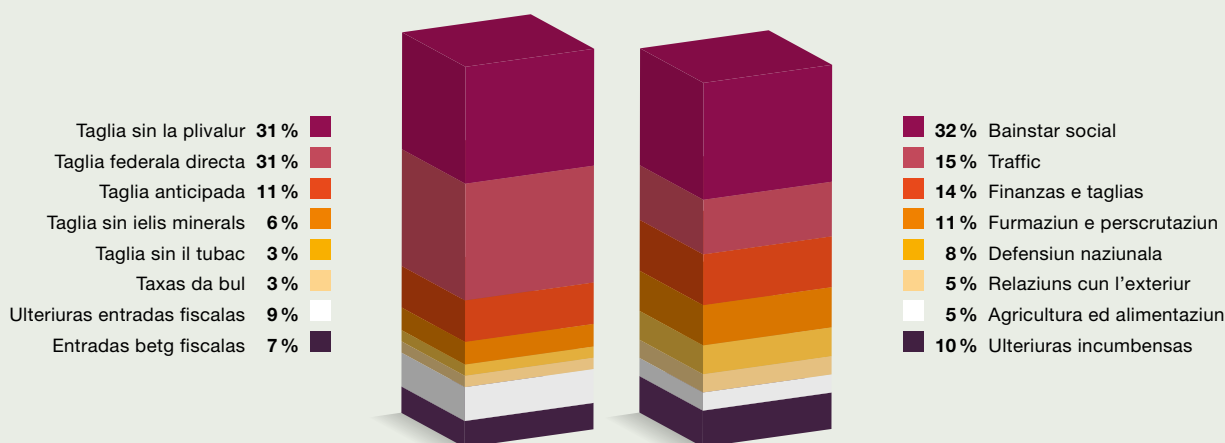
37% catolic-roman	6% autras cuminanze cristianas
24% evangelic-refurmà	5% cuminanze islamicas
25% senza confessiun	3% ulteriuras cuminanze/nunenconuschent

Tut las cifras èn arrundadas. Ulteriuras infurmaziuns davart la populaziun: www.statistik.ch

LAS FINANZAS DA LA CONFEDERAZIUN

73,51 milliardas francs entradas (2018)

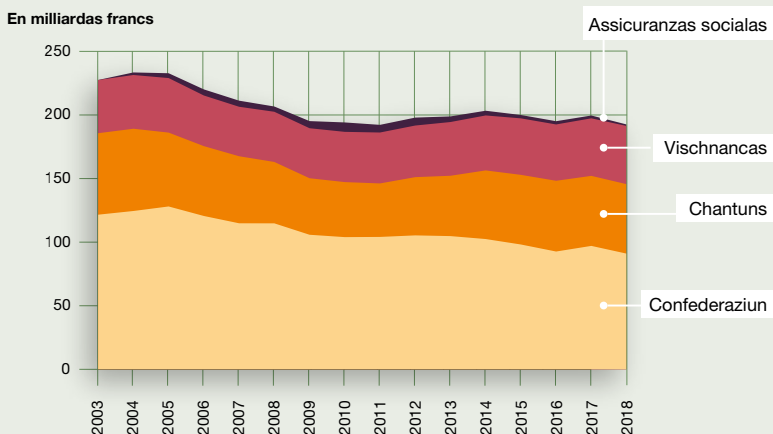
70,57 milliardas francs expensas (2018)

Las funtaunas d'entradas las pli impurtantas da la Confederaziun èn la taglia sin la plivalur e la taglia federala directa. Ensemen genereschan ellas circa 45 milliardas francs. La taglia federala directa vegn incassada tar persunas privatas sin las entradas (en moda progressiva, maximalmain 11,5%), tar interpresas sin il gudogn (8,5%). Per la gronda part da la rauba e dals servetschs vala ina tariffa da la taglia sin la plivalur dad 7.7%. Tge taglias che la Confederaziun dastga incassar è fixà en la Constituziun federala.

Var in terz da sias expensas investescha la Confederaziun en il sector «bainstar social»: 22 milliardas francs. La mesadad da quels daners va al provediment per la vegliadetgna (AVS), in sisavel a l'Assicuranza d'invaliditad (AI). Auters secturs impurtants dal bainstar social èn las assicuranzas da malsauns (reducziun da las premias), las expensas da migraziun e las prestaziuns supplementaras. Il bainstar social tutga tar ils champs d'incumbensas da la Confederaziun che creschan il pli fitg.

Frain a l'indebitament

La Confederaziun è obligada da tegnair sias expensas e sias entradas a lunga vista en l'equiliber. Durant ina buna conjuntura sto ella cuntanscher in surpli, durant ina nauscha dastga ella dar ora dapli che quai ch'ella incassescha. L'onn 2003 è quest «frain a l'indebitament» vegnì applitgà l'emprima giada. Dapilura han ils debits da la Confederaziun da 124 milliardas francs pudì vegnir reducids per in quart sin 99 milliardas francs. En cumparegliaziun internaziunala sa preschenta la Svizra fitg bain: La quota d'indebitament dal stadi cumplexsiv importa 28% dal product interior brut (PIB).

Da la federaziun da stadis al stadi federal

L'ISTORGIA DA LA SVIZRA

La Svizra è sa sviluppada en il decurs dals tschientaners or d'ina rait da differentas alianzas ad ina federaziun da stadis fin al stadi federal. Ils cunfins svizzers e la neutralitad èn vegnids fixads e renconuschids l'onn 1815 sin plaun in-

ternaziunal. Il sistem politic ha ses origin en la Constituiziun federala da l'onn 1848. Dapi lura ha la Confederaziun survegnì dapli competenzas, il pievel dapli dretgs, e la diversitad politica è creschida.

1291 | Veglia Confederaziun

PARTENADIS D'ALLIANZA

Allianzas alternantas tranter las citads e las regiuns ruralas han l'intent da segirar l'urden politic a l'intern e l'indipendenza vers anora. L'onn 1291 fan Uri, Sviz e Sutsilvania l'emprima alianza documentada. La noziun «Eitgenoze» (confederà) cumpara l'onn 1315. En il decurs dals tschientaners crescha la Confederaziun tras ulteriuras alianzas e tras la conquista da territoris.

1803–1814 | Mediazion

PUSSANZA ESTRA MAIN SEVERA

Suenter guerras civilas tranter ils federalists ed ils aderents da la Republica helvetica dat Napoleun a la Svizra ina constituiziun da mediazion. Quella dat als chantuns puspè ina tscherta indipendenza e fixescha la gronda part dals cunfins chantunals.

1847–1848 |

Guerra dal Sonderbund

LIBERALS CUNTER CONSERVATIS

La dumonda davart la concepziun da la Confederaziun chaschuna la finala ina guerra civila tranter ils chantuns liberals ed ils chantuns conservatifs catolics. La Guerra dal Sonderbund finescha cun ina victoria da las forzas liberalas.

1200

1800

1850

1798–1802 | Helvetica

STADI UNITAR SUT PUSSANZA ESTRA

Suenter l'invasiun da las truppas franzosas vegn la Confederaziun transfurmada en la Republica helvetica: en in stadi unitar sut la controlla da Paris.

1815 | Contract federal

NEUTRALITAD E FEDERAZIUN DA STADIS

Suenter la fin da Napoleun renconuschon las grondas pussanzas europeicas la neutralitad da la Svizra, ed i vegnan fixads ils cunfins naziunals che valan anc oz. Tras il Contract federal dal 1815 vegnan reunidas las differentas alianzas federalas ad in'unica federaziun da stadis. Quella è responsabla per la politica da segirezza.

1848 | Constituiziun federala

STADI FEDERAL DEMOCRATIC

La Constituiziun federala conceda a la gronda part dals burgais – als umens – differents dretgs e libertads, tranter auter il dretg da votar e d'elegier. Sin plaun federal vegn introduci – tenor l'exempel american – il sistem da duas chombras cun in Cussegl naziunal ed in Cussegl dals chantuns ch'elegian il Cussegl federal. Intgins secturs vegnan centralisads. La Svizra sa sviluppa ad in spazi giuridic ed economic unitar.

1874, 1891 |
 Estensiun da la democrazia

INIZIATIVA, REFERENDUM

Tras la revisiun da la Constituziun federala survegn la Confederaziun dapli incumbensas ed ils dretgs democratics vegnan extendids sin plaun federal. Il 1874 vegn introducì il referendum, il 1891 l'iniziativa dal pievel. Il 1891 elegia il parlament per l'emprima giada in represchentant dals conservativs catolics (oz PCD) en la regenza: Per l'emprima giada dapi il 1848 na sa cumpona il Cussegl federal betg mo da Liberals.

1919, 1929 | Proporz

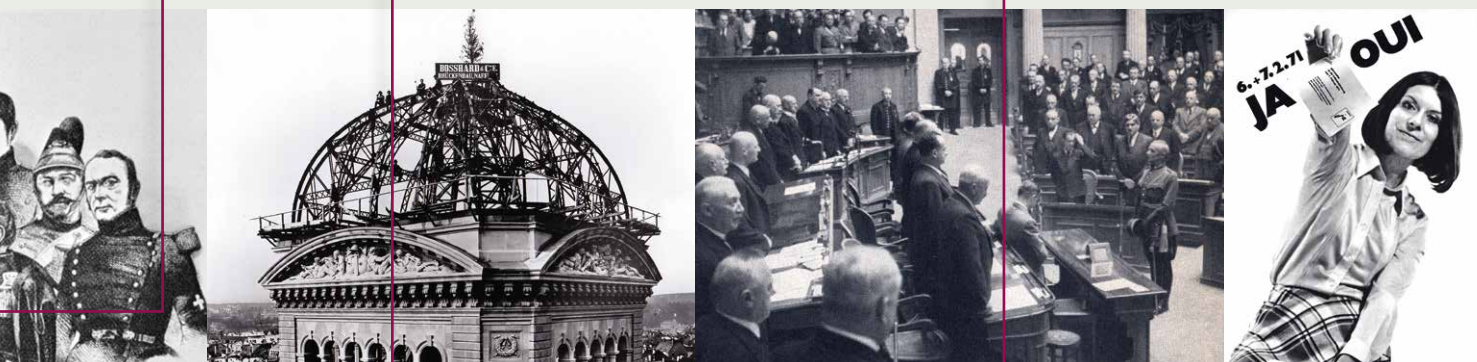
VINAVANT EN DIRECZIUN DA LA DEMOCRAZIA DA CONCORDANZA

Il 1919 vegn il Cussegl naziunal elegi per l'emprima giada tenor il sistem da proporz, ed en il Cussegl federal sesa in segund commember conservativ catolic. A partir dal 1929 fa er in commember da la Partida da purs, mastergnants e burgais (oz PPS) part da la regenza.

1971 | Egalitad dals dretgs

DRETG DA VOTAR DA LAS DUNNAS

Il favrer 1971 acceptan ils votants il dretg federal da votar e d'elegir da las dunnas cun 66% da las vuschs. La plipart dals chantuns e da las vischnancas introducescha il dretg da votar da las dunnas er sin plaun chantunal e communal.

1900

1950

2000

1914-1918 | Emprima Guerra
 mundiala, chauma generala

IDEAS SOCIALISTICAS

La povradad e la dischoccupaziun durant l'Emprima Guerra mundiala sco er las ideas socialisticas da la Revoluziun russa provocheschan il 1918 la chauma generala naziunala.

1939-1945 |
 Segunda Guerra mundiala

INTEGRAZIUN DA LA SANESTRA

En il context da la Segunda Guerra mundiala s'avischinan las forzas politicas da la sanestra fin a la dretga ina a l'otra. L'onn 1943 elegia il parlament in socialdemocrat en la regenza. L'onn 1951 in segund. Dapi l'onn 1959 sa cumpona il Cussegl federal da quatter partidas («►furmila magica», p. 43).

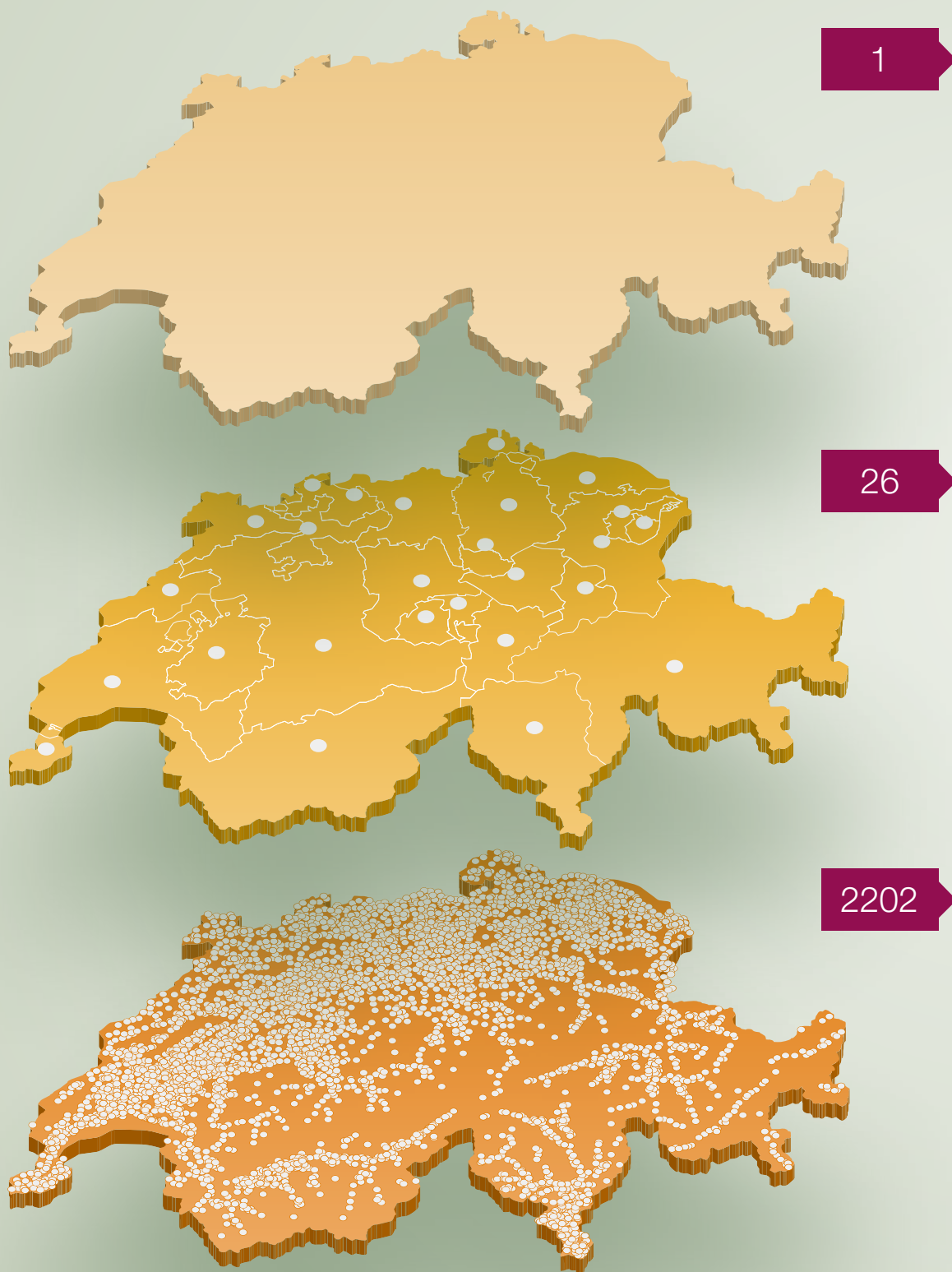
2000 | Terza Constituziun federala

MANTEGNIMENT ED AVERTADAD

La revisiun totala da la Constituziun federala accentuescha la collavuraziun collegiala tranter la Confederaziun ed ils chantuns e regla la repartiun da las incumbensas. Il 2000 approvescha il pievel svizzer ils contracts bilaterals tranter la Svizra e l'Uniun europeica (UE). Dus onns pli tard accepta el la participaziun a la ONU.

Confederaziun, chantuns e vischnancas

IL FEDERALISSEM

La Svizra è in stadi federalistic: la pussanza statale è repartida sin la Confederaziun, sin ils chantuns e sin las vischnancas. Ils chantuns e las vischnancas han grondas libertads d'agir per ademplir lur incumbensas.

Tras il federalissem èsi pussaivel che la Svizra po exister sco unitad – malgrà quatter culturas linguisticas e malgrà atgnadads regionalas particularas.

Confederaziun

Dapi l'onn 1848 è la Svizra in stadi federal che vegn er numnà «Confederaziun». La Constituziun federala fixescha las incumbensas da la Confederaziun. Quai èn tranter auter las relaziuns cun l'exteriur, la defensiun naziunala, la rait da vias naziunalas e l'energia nucleara. Il Cussegl naziunal ed il Cussegl dals chantuns furman il parlament federal, la regenza naziunala sa cumpona da set cussegliers federali, il Tribunal federal è responsabel per la giurisdicziun naziunala. Per sia finanziaziun incassescha la Confederaziun tranter auter la taglia federala directa.

- 11 pertschient da las Svizras e dals Svizzers vivan a l'exteriur.
- 85 pertschient da las abitantas e dals abitants vivan en territoris urbans.
- Las entradas da la taglia federala directa importan 31 pertschient da tut las entradas da la Confederaziun.

Chantuns

La Confederaziun consista da 26 chantuns. Mintga chantun ha in agen parlament, in'atgna regenza, atgnas dretgiras ed in'atgna constituziun. Quella na dastga betg cuntrar a la Constituziun federala. Ils chantuns realiseschan las prescripziuns da la Confederaziun, concepescan dentant lur activitad tenor agens basegns. Ina gronda libertad d'agir han els p.ex. en ils fatgs da scola, d'ospital, da cultura e da polizia. Mintga chantun incassescha taglias chantunals per sia finanziaziun.

- En il chantun Basilea-Citad è il product naziunal brut (PNB) per persuna circa trais giadas uschè grond sco en il chantun Uri.
- La Confederaziun e 7 chantuns pajan en la gulivaziun da finanzas naziunala, 19 chantuns survegnan pajaments da gulivaziun da quest instrument.
- En ils chantuns Appenzell Dadens e da Glaruna ha anc lieu il cumin u la mastralia.

Vischnancas

Ils 26 chantuns èn dividids en vischnancas. Mintga chantun regla sez co che las incumbensas tranter el e las vischnancas vegnan repartidas. Las incumbensas da las vischnancas èn p.ex. la planisaziun locala, il manaschi da scola, ils fatgs da provediment ed ils pumpiers. Vischnancas pli grondas e citads han parlaments e votaziuns dal pievel. En vischnancas pli pitschnas decida il pievel en radunanzas communalas davart projects politics. Mintga vischnanca incassescha taglias communalas.

- En la vischnanca la pli pitschna (Kammersrohr, SO) conta 29 abitants, en la pli gronda circa 415 000 (citad da Turitg).
- En consequenza da fusiuns datti mintga onn en media circa 30 vischnancas pli pauc.
- En quatter da tschintg vischnancas decida il pievel en radunanzas communalas davart projects politics.

Film federalissem:
www.youtube.com/chchportal > Föderalismus

Il fundament

LA DEMOCRAZIA DIRECTA

DEMOCRAZIA

Davant la Chasa federala a Berna: L'Unjun svizra dals pùrs pitschens e mesauns inoltrescha ina petiziun concernent la tecnica genetica. Ina represchentanta dals Servetschs dâl parlament prenda en consegna las glistas da suttascripiuns.

La separaziun da las pussanzas _____ 16

Eleger e votar _____ 18

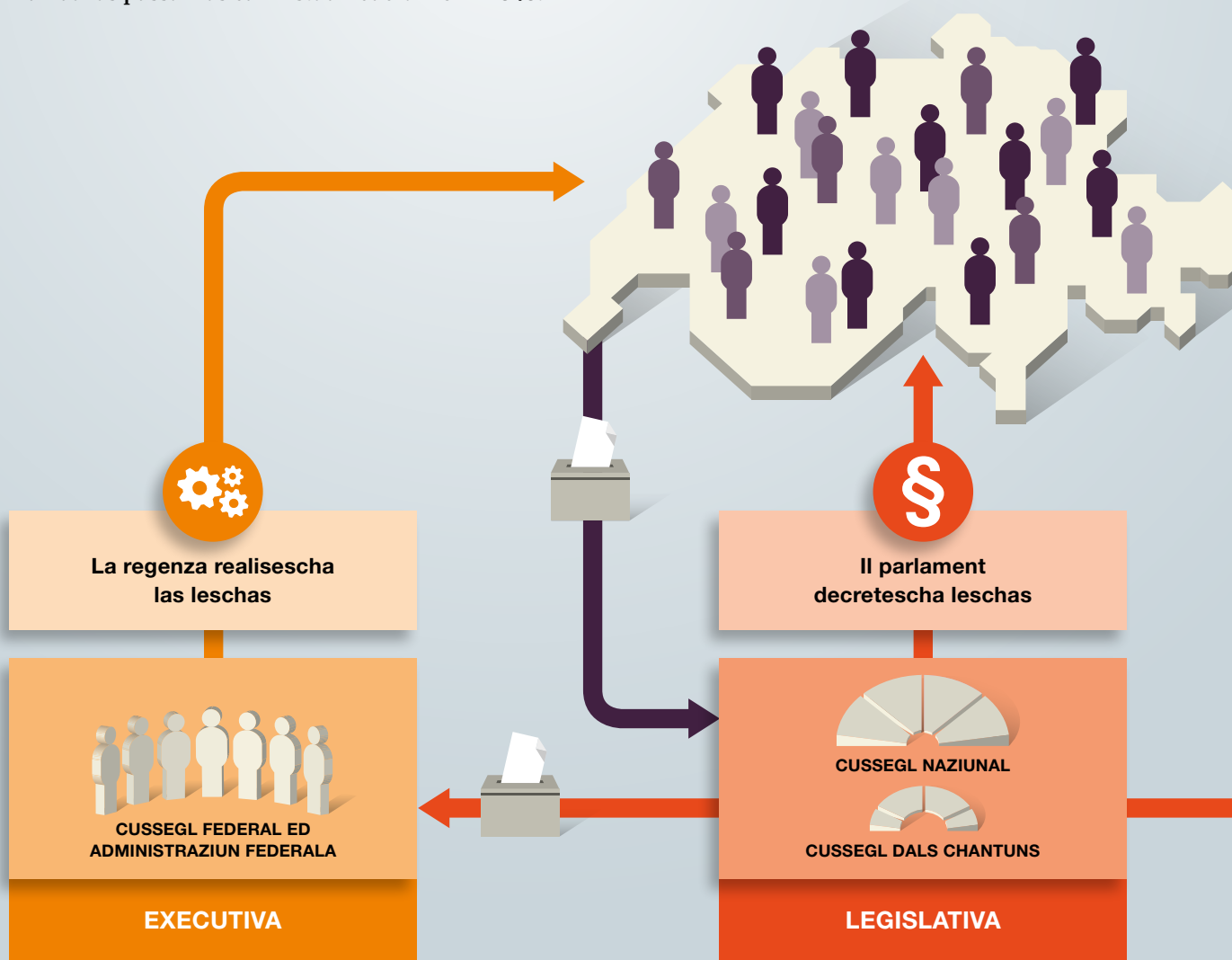
Las partidas _____ 20

In princip da basa da la democrazia

LA SEPARAZIUN DA LAS PUSSANZAS

La separaziun da las pussanzas impedischa la concentraziun da pussanza tar singulas personas u instituziuns ed evitescha l'abus da la pussanza. La pussanza è repartida sin las trais pussanzas statalas: la legislativa, l'executiva e la giudicativa. Ina persuna dastga appartegnair il medem mument mo ad ina da las trais pussanzas statalas. La Svizra ha introduci la separaziun da las pussanzas cun il stadi federal l'onn 1848.

Realisar leschas

Il Cussegl federal è la regenza da la Svizra. El maina las fatschentas currentas e realisescha las leschas ch'èn vegnidas concluidas dal parlament. Mintga commembra e mintga commember dal Cussegl federal maina in departament. Ensemen cun la Chanzlia federala furman ils set departaments l'administraziun federala.

Concluder leschas

Il parlament consista da duas chombras: dal Cussegl naziunal e dal Cussegl dals chantuns. Las duas chombras han ils medems dretgs; ensemen furman ellas l'Assamblea federala plenara. Il parlament decretescha leschas e surveglia la gestiun dal Cussegl federal e dal Tribunal federal.

Far dretgira

Il Tribunal federal è la dretgira suprema da la Svizra. El procura ch'il dretg vegnia applitgà en moda e maniera unitara e protegia ils dretgs da las burgaisas e dals burgais. Ultra da quai decida el sco istanza superiura davart dispitas giuridicas tranter las burgaisas ed ils burgais ed il stadi ubain tranter la Confederaziun ed ils chantuns.

Tgi elegia tgi?

En Svizra pon circa 5,5 milliuns umens e dunnas sa participar a las elecziuns federalas. Persunas svizras sut 18 onns e burgaisas e burgais esters n'han nagin dretg d'eleger sin plaun federal.

Il pievel svizzer elegia il parlament (legislativa). L'instanza politica suprema da la Svizra è pia il pievel. Il Cussegl naziunal represchenta l'entira populaziun, il Cussegl dals chantuns ils 26 chantuns. Las elecziuns federalas han lieu mintga quatter onns.

Il parlament elegia pliras istanzas, numnadain:

- **l'executiva:** ils set commembers dal Cussegl federal, la chanceliera federala u il chancelier federal. La perioda d'uffizi dura quatter onns, ina reelecziun è pussaivla. (► p. 42)
- **la giudicativa:** il president dal Tribunal federal sco er las derschadras ed ils derschaders dal Tribunal federal e dals trais tribunals d'emprima istanza. (► p. 80)
- **il procuratur public federal:** el maina la Procura publica federala. Quella persequitescha tranter auter delicts en connex cun material explosiv u spiunadi, sco er delicts uffizials commess d'emploiads federalas.

www.bundesanwaltschaft.ch

Tgi controlla tgi?

Il parlament ha la surveglianza suprema dal Cussegl federal e da l'administraziun federala sco er dals tribunals da la Confederaziun e da la Procura publica federala. Ils commembers dal parlament da lur vart vegnan elegids dal pievel. Ad el ston els render pled e fatg.

Plattafurma d'informaziun Democrazia:
www.ch.ch/rm/demokratie

Dretgs democratics

ELEGER E VOTAR

En strusch in auter stadi ha il pievel dretgs da cundecisiun uschè vasts sco en Svizra. Las Svizras ed ils Svizzers che han almain 18 onns dastgan eleger e votar sin plaun naziunal. Ultra da las elecziuns dal parlament che han lieu mintga quatter onns, po la populaziun s'exprimer fin a quatter giadas per onn en votaziuns dal pievel davart dumondas materialas concretas da la politica. A chascun d'ina votaziun èn per il solit gist plirs projects en discussiun.

Davart la Constituziun e davart leschas

Davart mintga midada da la Constituziun vegni votà (referendum obligatoric). Midadas da la Constituziun dovran il consentiment d'ina maioritad dal pievel e dals chantuns (maioritad dubla). Davart la revisiun d'ina lescha u davart ina nova lescha vegni percenter mo votà, sch'in referendum facultativ pretenda quai. La lescha è acceptada, sche la maioritad dal pievel l'accepta (maioritad simpla).

Votaziuns ed elecziuns federalas 2020

L'onn 2020 han lieu las votaziuns federalas durant las suandantas dumengias:

ils 9 da favrer, ils 17 da matg, 27 da settember ed ils 29 da november.

Il Cussegl federal fixescha mingamai almain quatter mais ordavant, tge projects che vegnan en votaziun.

Videos davart ils projects da votaziun:
www.admin.ch/videos

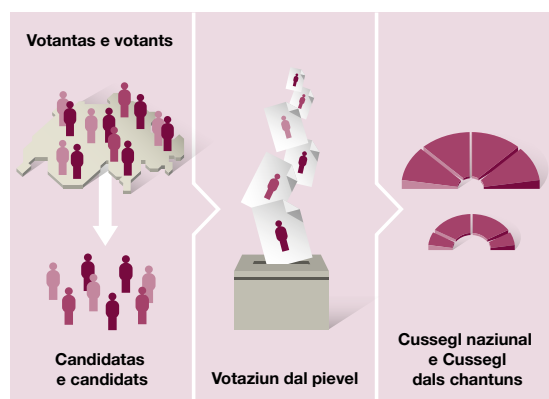
VoteInfo
L'app da votaziun da la Confederaziun e dals chantuns
Disponibla en l'App Store e sin Google Play

Las elecziuns federalas han lieu mintga quatter onns. Las ultimas elecziuns federalas han gi lieu ils 20 d'october 2019.

Infurmaziuns davart las elecziuns federalas 2019:
www.ch.ch/elecziuns2019

DRETG D'ELEGER

Eleger e vegnir elegì

Tut las persunas cun dretg d'eleger pon per l'ina eleger las commembras ed ils commembers dal parlament (dretg d'eleger activ); ellas pon per l'autra er sa laschar eleger sezzas (dretg d'eleger passiv). Per il Cussegl naziunal han er las Svizras ed ils Svizzers a l'exteriur il dretg d'eleger, en tscherts chantuns vala quai er per il Cussegl dals chantuns.

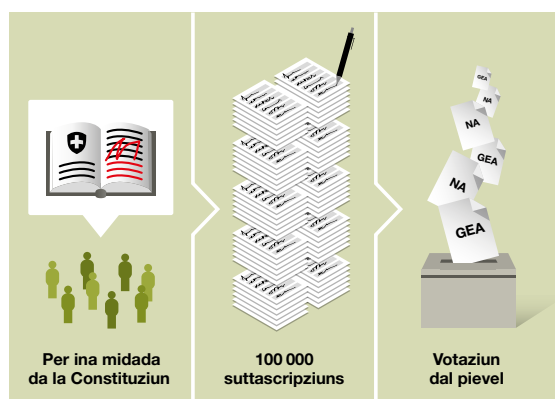
Cussegl naziunal e Cussegl dals chantuns

Las 200 commembras e commembers dal Cussegl naziunal e las 46 commembras e commembers dal Cussegl dals chantuns vegnan elegids directamain dal pievel. Las elecziuns han lieu mintga quatter onns en scrit. Unicamain en l'Appenzell Dadens elegia il cummin sia represchentananza en il Cussegl dals chantuns cun tegnair si il maun.

- La participaziun a las elecziuns federalas da l'onn 2019 ha importà 45 % (2015: 48 %).
- L'onn 2019 han 4645 dunnas ed umens candidà per il Cussegl naziunal (2015: 3788).
- Sin plaun federal han las dunnas dapi l'onn 1971 il dretg da votar e d'eleger.

INSTRUMENTS DA LA DEMOCRAZIA DIRECTA

INIZIATIVA DAL PIEVEL

Midar la Constituziun

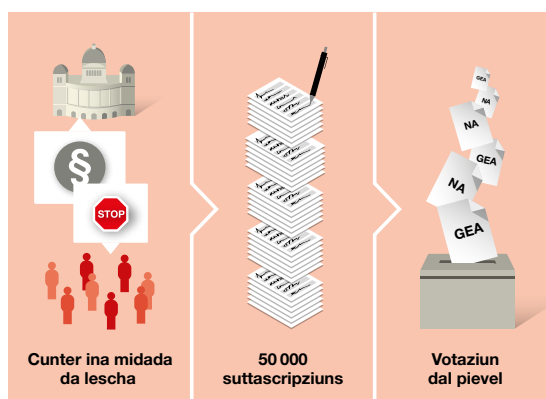
Las burgaisas ed ils burgais pon pretender cun ina iniziativa dal pievel da midar la Constituziun, betg dentant da midar ina lescha. Tut las Svizras ed ils Svizzers cun dretg d'eleger pon suttascriver ina iniziativa dal pievel ed er lantschar sezs – en ina grupp d'almain set persunas (comité d'iniziativa) – ina iniziativa dal pievel.

100 000 suttascripziuns

Per ch'ina iniziativa reusseschia, è necessarias 100 000 suttascripziuns valaivlas. Questas suttascripziuns ston vegnir rimnadas entaifer 18 mais. Il Cussegl federal ed il parlament recumondan ubain d'acceptar ubain da refusar la dumonda dal pievel. Per che l'iniziativa vegnia acceptada è necessaria la maiortad dal pievel e dals chantuns (maioritad dubla). Sche l'iniziativa vegn acceptada, vegn la nova disposiziun constituziunala realisada concretamain, sch'ella vegn refusada, vala il dretg vertent.

- Iniziativas dal pievel existan sin plaun federal dapi l'onn 1891.
- Dapi lura han ins votà davart 216 iniziativas dal pievel. 22 è vegnidas acceptadas.
- Ils 31-12-2019 eran 16 iniziativas en il stadi da la rimnada da suttascripziuns, 16 eran pendentas tar il Cussegl federal u tar il parlament e 3 eran prontas per la votaziun.

REFERENDUM FACULTATIV

Impedir ina nova lescha

Il parlament deliberescha leschas novas u midadas. Las burgaisas ed ils burgais pon far in referendum cunter quellas e cunter tsherts contracts internaziunals. Er il dretg da referendum è in element impurtant da la democrazia directa.

50 000 suttascripziuns

Las Svizras ed ils Svizzers cun dretg d'eleger pon suttascriver in referendum. Per ina votaziun dal pievel è necessarias la pretensiun cuminaivla dad otg chantuns (referendum dals chantuns) u 50 000 suttascripziuns valaivlas. Questas suttascripziuns ston vegnir rimnadas entaifer 100 dis. Il project entra en vigur, sche la maiortad dal pievel l'accepta (maioritad simpla). Sch'il pievel refusa il project, vala il dretg vertent.

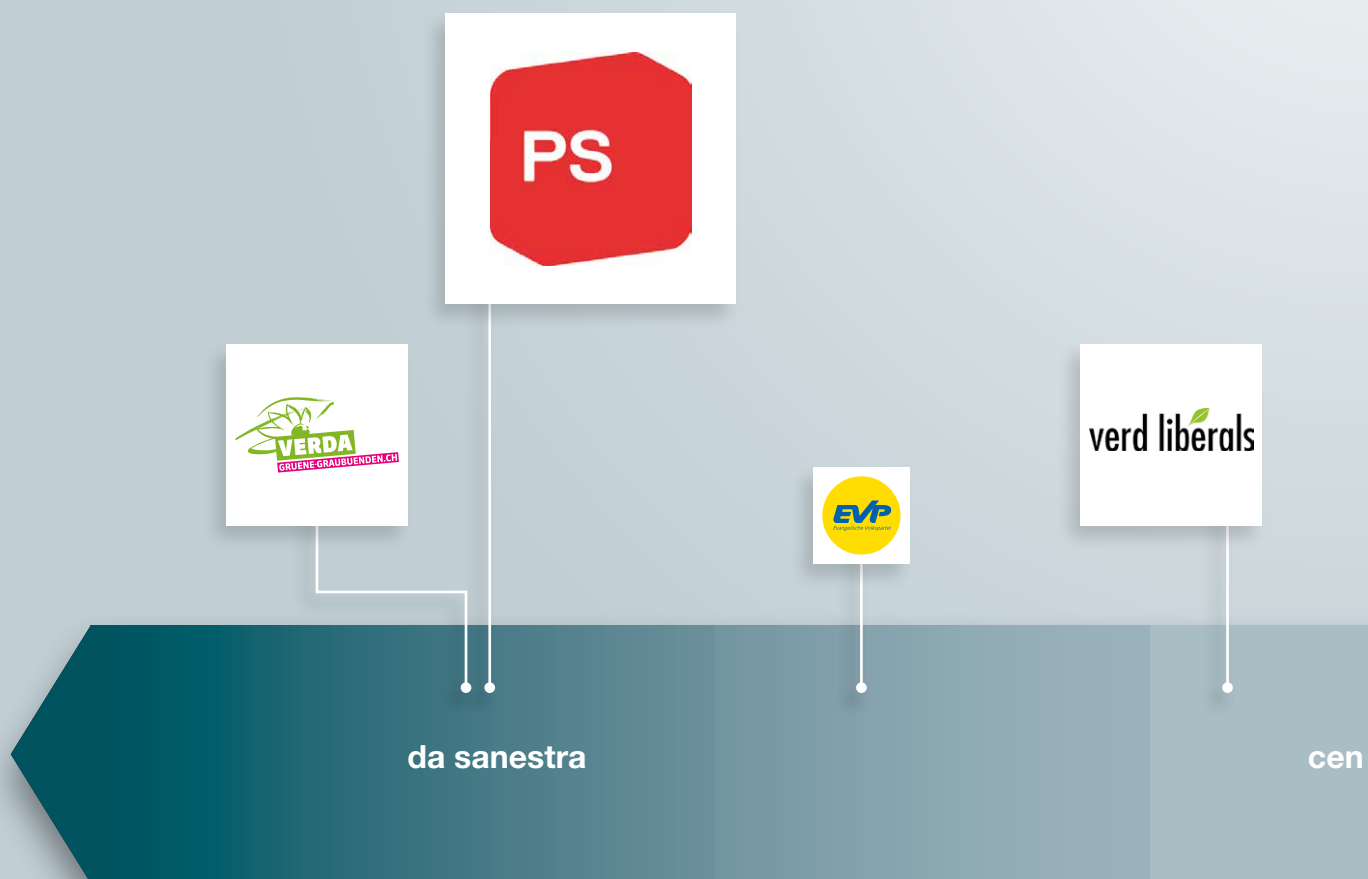
- L'onn 1874 è vegnì introducì il referendum.
- Dapi lura è reussids 190 referendums facultativs, 80 projects è vegnids impedids dal pievel.
- Ils 31-12-2019 curriva il termin da referendum per 21 leschas federalas e conclus federals. Cunter 6 projects vegnivan rimnadas suttascripziuns.

La colliaziun tranter il pievel ed il stadi

LAS PARTIDAS DA SANESTRA FIN DRETGA

Per far funcziunar la democrazia èn las partidas indispensablas. Ellas gidan a furmar l'opiniun, mettan a disposiziun candidatas e candidats per uffizis publics e lantschan initiatives u fan referendums. Las partidas sa distinguan ina da l'autra tras lur differentas visiuns dal stadi, da la societad e da l'economia.

Partidas sanestras sustegnan in ferm stadi social, partidas da la vart dretga dal center èn oravant tut per ina politica economica liberala e per la responsabladad da mintga singula persuna. Ultra da la dumonda da sanestra e da dretga datti dumondas concernent l'ambient, concernent l'avertura da la Svizra envers l'Europa ed envers las organisa-

Tge signifitga «da sanestra»?

- in ferm stadi social che gulivescha las differenzas socialas
- interess dals lavurants en il center
- controllas dals pretschs, servetsch public
- dapli politica da pasch, damain armada

ziuns internaziunalas e la dumonda da las valurs liberalas (p.ex. in partenadi da la medema schlattaina). Las partidas dal center collavuran – tut tenor la tematica – cun partidas da sanestra u cun partidas da dretga.

La cuntrada da partidas da la Svizra consista da bleras partidas, da las qualas nagina n'ha la maioritad sin plaun federal.

Tschintg partidas cuntanschan en l'Assamblea federala ina fermezza da passa 10% (PPS: 24%, PS: 20%, PLD: 17%, PCD: 15%, Verds: 13%). Questas partidas èn represchentadas en il Cussegl federal, cun excepziun dals Verds che han cuntanschì per l'emprima giada ina forza electorala da passa 10% a chaschun da las elecziuns dal parlament 2019.

ter

da dretga

Tge signifitga «da dretga»?

- libertad ed atgna responsabladad, il stadi intervegn mo sche necessari
- interess dals patruns en il center
- interprendiders libers, impuls economics
- ferma defensiun naziunala

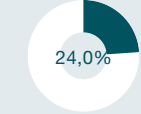

Las 12 partidas sin plaun federal

LAS PARTIDAS EN FURMA CONCISA

En la legislatura 2019–2023 sa cumpona il Cussegl naziunal da 12 partidas. 5 da quellas èn er represchentadas en il Cussegl dals chantuns, 4 en il Cussegl federal. Las partidas sin plaun federal vegnan preschentadas qua curtamain. La successiun correspunda al dumber da sezs ch'ellas han en l'Assamblea federala.

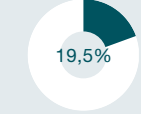

PPS Partida populara svizra

 President da la partida Albert Rösti (fin il mars 2020) www.svp.ch	 24,0%	Cussegl dals chantuns	Cussegl naziunal	Cussegl federal	Fundada
		6 	53 13 40	2 	1971 (PMB 1917)

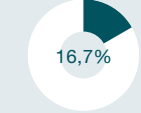

PS Partida socialdemocratica da la Svizra

 President da la partida Christian Levrat (fin l'avrigl 2020) www.spschweiz.ch	 19,5%	Cussegl dals chantuns	Cussegl naziunal	Cussegl federal	Fundada
		9 3 6	39 25 14	2 1 1	1888

PLD PLD.Ils Liberals

 Presidenta da la partida Petra Gössi www.fdp.ch	 16,7%	Cussegl dals chantuns	Cussegl naziunal	Cussegl federal	Fundada
		12 1 11	29 10 19	2 1 1	1894 (fusiun il 2009)

PCD Partida cristiandemocratica

 President da la partida Gerhard Pfister www.cvp.ch	 15,4%	Cussegl dals chantuns	Cussegl naziunal	Cussegl federal	Fundada
		13 4 9	25 7 18	1 	1912

Ils Verds Partida ecologica svizra

 Presidenta da la partida Regula Rytz (fin l'avrigl 2020) www.gruene.ch	 13,4%	Cussegl dals chantuns	Cussegl naziunal		Fundada
		5 4 1	28 17 11		1983

pvl Partida verd-liberala

verd liberals

	President da la partida Jürg Grossen www.grunliberale.ch	6.5%		Cussegl naziunal 16 8 8		Fundada 2007
--	--	------	--	--------------------------------------	--	------------------------

PBD Partida burgais-democratica Svizra

	President da la partida Martin Landolt www.bdp.info	1.2%		Cussegl naziunal 3 1 2		Fundada 2008
--	--	------	--	-------------------------------------	--	------------------------

PEV Partida evangelica svizra

	Presidenta da la partida Marianne Streiff-Feller www.evpev.ch	1.2%		Cussegl naziunal 3 2 1		Fundada 1919
--	--	------	--	-------------------------------------	--	------------------------

UDF Unione Democratica Federale

	President da la partida Hans Moser www.edu-schweiz.ch	0,4%		Cussegl naziunal 1 1		Fundada 1975
--	--	------	--	-----------------------------------	--	------------------------

LdT Lega dei Ticinesi

	www.lega-dei-ticinesi.ch	0,4%		Cussegl naziunal 1 1		Fundada 1991
--	--	------	--	-----------------------------------	--	------------------------

PsdL Partida svizra da la lavur

	President da la partida Gavriel Pinson www.pda.ch	0,4%		Cussegl naziunal 1 1		Fundada 1944
--	--	------	--	-----------------------------------	--	------------------------

solidarités

	Presidenta da la partida Jocelyne Haller www.solidarites.ch	0,4%		Cussegl naziunal 1 1		Fundada 1992
--	--	------	--	-----------------------------------	--	------------------------

La legislativa

IL PARLAMENT

PARLAMENT

Il Cussegl naziunal ed il Cussegl dals chantuns _____	26	Relaziuns cun l'exteriur _____	33
Il parlament en cifras _____	27	Il Servetschs dal parlament _____	34
L'organisaziun da las chombras _____	28	Represchentanza en tut ils gremis _____	35
La mecanica dal parlament _____	31	La via ad ina nova lescha _____	36
Il parlament da milissa _____	32	L'edifizi dal parlament _____	38

Il Cussegl naziunal nov elegi vegn saramentà ils 2 da december 2019.

Dus cussegls – in parlament

IL CUSSEGL NAZIUNAL ED IL CUSSEGL DALS CHANTUNS

Ina represchentanza dal pievel ed ina dals chantuns

Il parlament svizzer – la legislativa – sa cumpona da duas chombras che han il medem status, ma ch'èn tuttina differentas: En il Cussegl naziunal, la Chombra gronda, sesan las represchentantas ed ils represchentants dal pievel, en il Cussegl dals chantuns, la Chombra pitschna, las represchentantas ed ils represchentants dals chantuns. Ensemen furman las duas chombras l'Assamblea federala plenara. Las 246 commembras e commembers dal parlament represchentan las differentas cuminanzas linguisticas, partidas, ideologias e regiuns ed ils divers interess da la Svizra.

Las 200 cusseglieras naziunalas e cussegliers naziunals represchentan ils passa 8 milliuns abitants da la Svizra – mintga commember dal Cussegl naziunal represchenta pia circa 42 000 persunas. La pli gronda è la delegaziun turigaisa cun 35 commembers. Cunquai che mintga chantun ha tenor la Constituziun federala il dretg d'almain in sez en il Cussegl naziunal, po er il chantun Appenzell Dadens cun ses 16 000 abitantas ed abitants delegar in deputà a Berna.

Ils 46 commembers dal Cussegl dals chantuns represchentan lur chantuns. Mintga chantun ha dus deputads. Ma er qua datti in'exceptiun: ils anteriurs mezs chantuns Sursilvania, Sutsilvania, Basilea-Citad, Basilea-Champagna, Appenzell Dador ed Appenzell Dadens delegheschan mintgamai mo in represchentan a Berna. Ils commembers dal Cussegl dals chantuns vegnan elegids en in'elecziun directa.

Il Cussegl naziunal ed il Cussegl dals chantuns sa radunan per regla separadamain, tshertas fatschentas tractan els però ensemen sco Assamblea federala plenara. Latiers tutgan tranter auter l'elecziun dals commembers dal Cussegl federal e dals Tribunals federals. L'Assamblea federala exquescha uschia – cun resalva dals dretgs dal pievel e dals chantuns – la pussanza suprema en la Confederaziun. Quai è ina particularitad da la Svizra: Cuntrari ad auters pajais elegia en Svizra il parlament la regenza e la dretgira suprema. Las decisiuns dal parlament na pon vegnir controlladas da naginas dretgiras. Ultra da quai na po il parlament betg vegnir schlià avant ch'ina legislatura è ida a fin.

Assamblea federala plenara

L'Assamblea federala plenara sa raduna en la sala dal Cussegl naziunal. Entant ch'ils commembers dal Cussegl naziunal sesan a lur plazzas usitadas, prendan ils commembers dal Cussegl dals chantuns plaz a la paraid davos da la sala sin ils sez ch'èn ordinads tenor chantuns. La direcziun ha la presidenta u il president dal Cussegl naziunal. Perquai vala ella u el sco la pli auta Svizra u il pli aut Svizzer.

Sistem da duas chombras

In sistem da duas chombras na sa chapescha betg da sez – en blers pajais datti mo ina chombra parlamentara. Nua ch'i dat duas, ha la chombra «gronda», ch'è per il solit ina represchentanza dal pievel, en general dapli pussanza che la chombra «pitschna», che represchenta savens las regiuns. En Svizra è quai auter. Omadus cussegls han las medemas cumpetenzas e tractan las medemas fatschentas en la medema moda. Quai vala er per dumondas dal budget. En moda alternanta tracta in cussegl u l'auter la fatschenta sco emprim. Per render valaivels ils conclus, ston ils dus cussegls s'accordar. Er ils singuls commembers dal Cussegl dals chantuns e dal Cussegl naziunal han ils medems dretgs. Mintgina e mintgin po inoltrar al Cussegl federal sbozs da lescha ubain al dar incumbensas.

Pervia da la cumposiziun politica differenta na prendan las duas chombras savens betg las medemas decisiuns. Qua gioga er la grondezza dals cussegls ina rolla impurtanta. Entant ch'ils 46 commembers dal Cussegl dals chantuns pon s'exprimer spontanamain davart mintga fatschenta, vala per ils 200 commembers dal Cussegl naziunal in urden da discurs complex che na permetta strusch votums spontans. Per quest motiv èsi pli simpel d'influenzar ina votaziun cun buns arguments en il Cussegl dals chantuns ch'en il Cussegl naziunal.

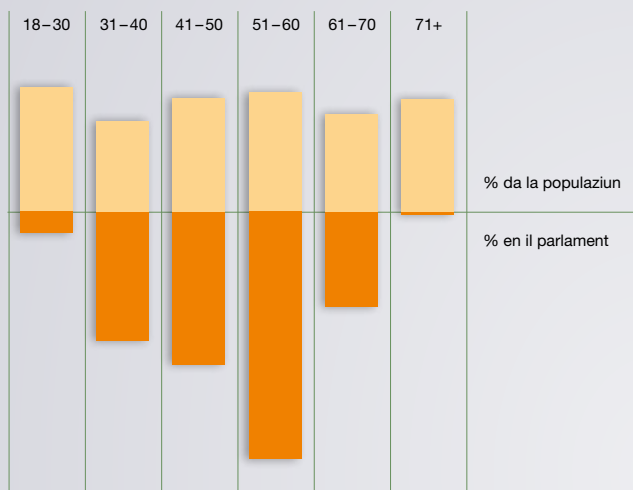
I po durar in tshert temp fin ch'ina lescha vegn concludida cun il consentiment d'omaduas chombras. Cur che la lescha è dentant ina giada concludida e cur che l'obstachel d'in eventual referendum è surventschi, è ella da durada.

Dapli infurmaziuns davart il parlament: www.parliament.ch

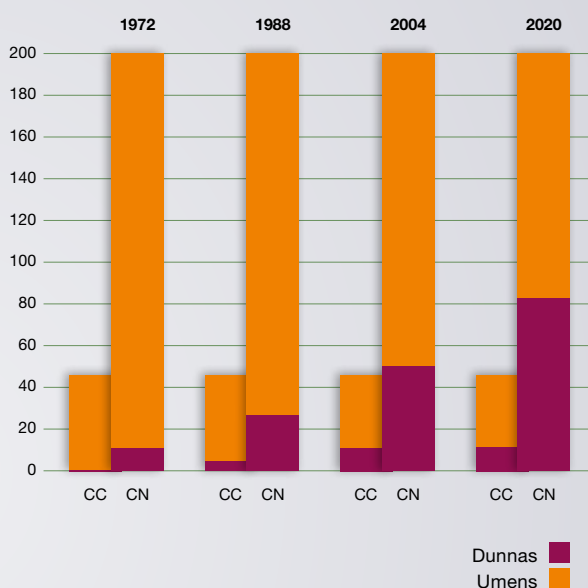
En in'egliada

IL PARLAMENT EN CIFRAS

Gruppas da vegliadetgna en la populaziun svizra ed en il parlament

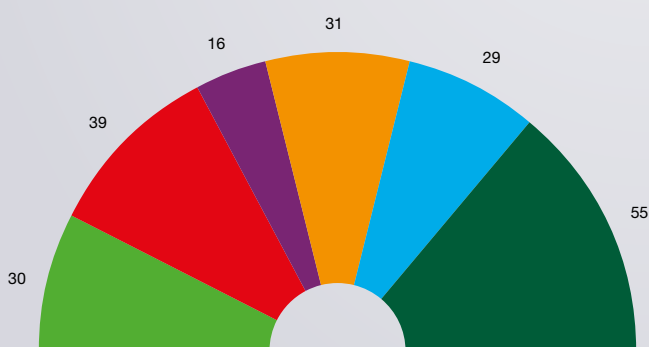

Dunnas ed umens en il parlament

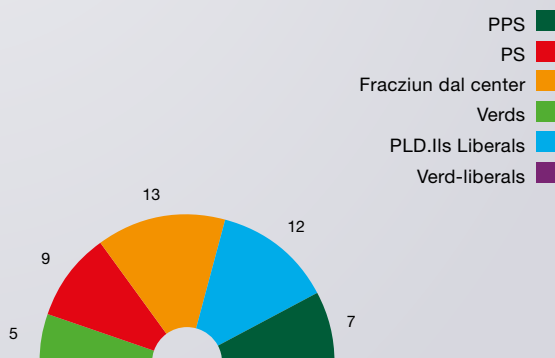

Fermezza da las fracziuns en il parlament

Cussegl naziunal

Cussegl dals chantuns

Video «Ma declara il parlament!»:
www.parlament.ch > Davart il parlament > Co funcziuna il parlament? > Video

Elegì – ed ussa?

L'ORGANISAZIUN DA LAS CHOMBRAS

Organs dal parlament

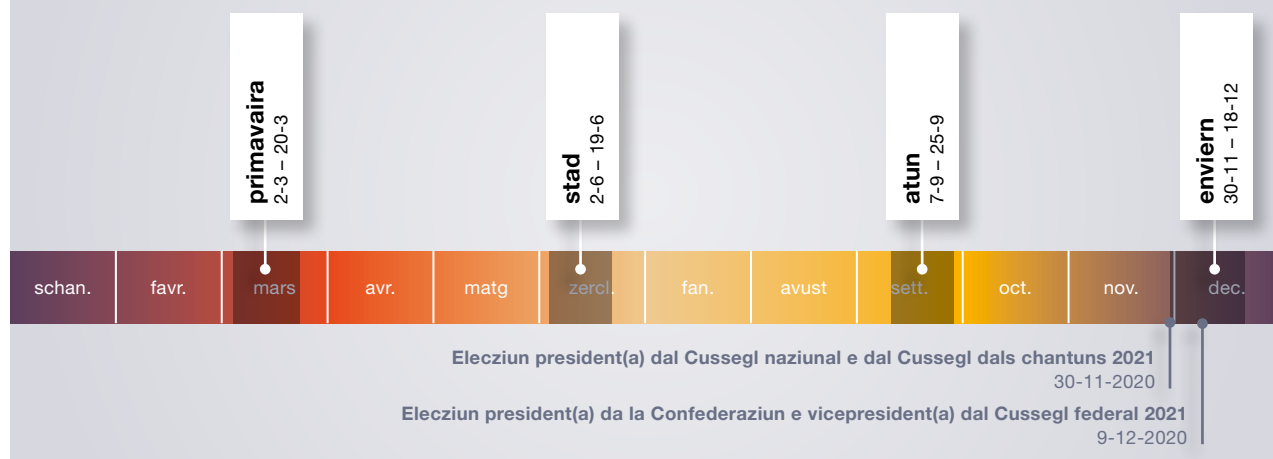
En mintga grupp pli gronda dovri reglas, uschia er en il Cussegl naziunal ed en il Cussegl dals chantuns: A mintga parlamentari vegn attribuida ina piazza. Commembers da la medema partida sesan per regla in sper l'auter. En l'emprima sesida da la nova legislatura elegia mintga chombra ses **presidi** ed ils commembers dal **biro da la chombra**. Il president maina las sesidas da la chombra. Latiers vegn el sustegni dal secretariat da la chombra.

Ils commembers d'ina partida u da partidas cun ils medems interess politics s'uneschon a **fracziuns**. Per furmar ina fracziun dovri almain tschintg commembers d'ina chombra. Tar la pli gronda part da las fatschentas dal Cussegl naziunal han mo ils commembers d'ina fracziun il dretg da discurren. Plinavant ston ins appartegnair là ad ina fracziun per pudair far part d'ina cumissiun. Mo tgi che fa part d'ina fracziun po pia far ina politica efficazia. Partidas cun main che tschintg parlamentaris sa stentan perquai da pudair sa colliar cun ina fracziun. Viceversa vegni er empruvà da guadagnar lur favur. Pli gronda ch'ina fracziun è numnadamain e dapli sezs ch'ella dastga occupar en cumissiuns e pli gronda che sia influenza è en la chombra.

Per ils parlamentaris èsi difficil da sa furmar in'opiniun fundada en la surabundanza da fatschentas che concernan savens er dumondas plitgunsch tecnicas. Avant che las fatschentas vegnan tractadas en la chombra, vegnan ellas perquai discutadas en las fracziuns: ins empruva da fixar posiziuns unitaras che pon alura vegnir represchentadas dals commembers da la fracziun en il cussegl sco er envers las medias e la publicitad. Ils parlamentaris voteschan però senza directives: mintga parlamentari è liber da divergiar da l'opiniun da la fracziun u da la posiziun d'in chantun u d'ina federaziun, cura ch'i vegn votà en la chombra.

Las **cumissiuns** porschan piazza per far discussiuns pli detagliadas e pli profundas, per sclerir dumondas materialas, per tadlar spezialists da l'administraziun, experts ed ils circuls pertutgads e per discutir cun ils cussegliers federals. Ma las cumissiuns èn er il lieu, nua ch'i po vegnir empruvà, sche tschertas ideas chattan ina maiortad er ordaifer la partida.

Datas da sessiun 2020

Cumpetenzas

L'incumbensa principala dal parlament è quella da deliberar leschas. Il spectrum tanscha da la Lescha federala davart ils dretgs politics da las Svizras e dals Svizzers a l'exteriur fin a la Lescha federala davart il servetsch civil, da dumondas da la protecziun da la natira fin a la construcziun d'autostradas, da la Lescha davart il material da guerra fin a la promoziun da la pasch.

Il parlament è però er cumpetent per:

- deliberar meds finansials (preventiv) ed approvar il quint da la Confederaziun;
- survegliar il Cussegl federal, l'administraziun ed ils tribunals federals;
- eleger ils commembers dal Cussegl federal e dals tribunals federals sco er il chancelier federal;
- contracts internaziunals, nun ch'il Cussegl federal saja responsabel per concluder tals; e
- tgirar las relaziuns cun parlaments d'auters pajais.

Presidenta dal Cussegl naziunal l'onn 2019/20

President dal Cussegl dals chantuns l'onn 2019/20

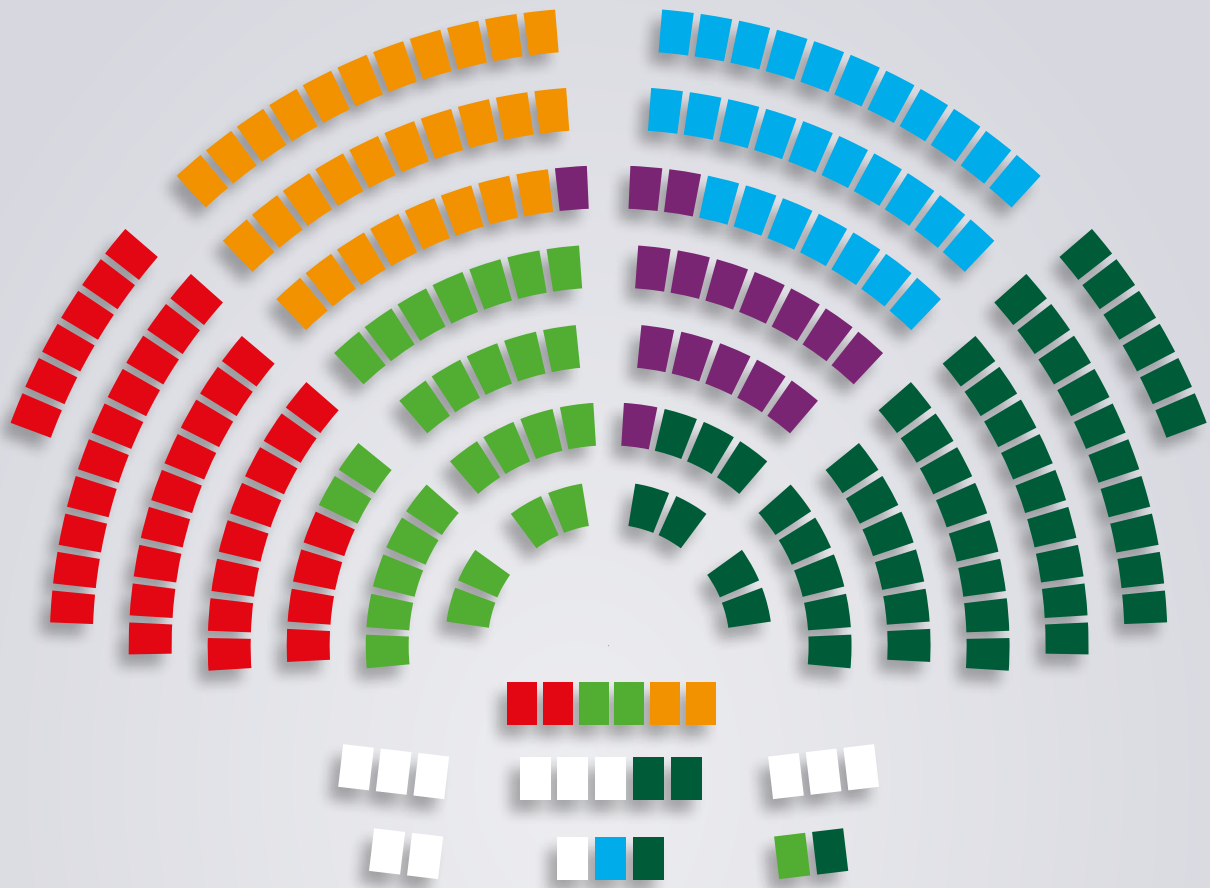

Informaziuns davart la presidenta dal Cussegl naziunal Isabelle Moret:
www.parlament.ch > Organs > Cussegl Naziunal > Presidenta

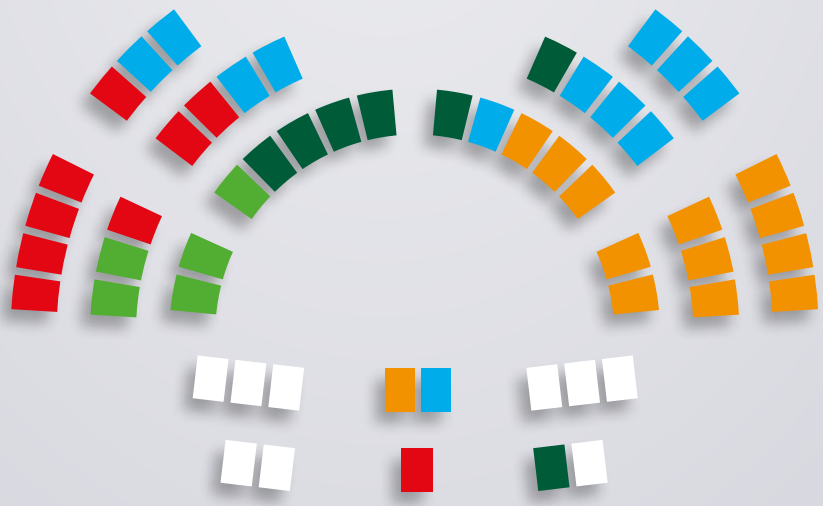

Informaziuns davart il president dal Cussegl dals chantuns Hans Stöckli:
www.parlament.ch > Organs > il Cussegl dals chantuns > President

REPARTIZIUN DALS SEZS CUSSEGL NAZIUNAL

Tgi sesa nua? In'illustraziun interactiva sin www.parlament.ch > Organs > Urden da seser

REPARTIZIUN DALS SEZS CUSSEGL DALS CHANTUNS

Fracziuns	
■ PPS	■ Verds
■ PS	■ PLD
■ Fracziun dal center	■ PVL

Co preschentar e far valair ses interess

LA MECANICA DAL PARLAMENT

Instrumentes parlamentars

Cun in'uschenunada intervenziun po mintga commember dal Cussegl naziunal e dal Cussegl dals chantuns proponer l'introducziun da novas disposiziuns constituziunals e da leschas u midadas da leschas. El po er pretender dal Cussegl federal e da l'administraziun rapports u infurmaziuns.

Mintga intervenziun vul dir ch'il Cussegl federal e l'administraziun ston far scleriments e prender posiziun, avant ch'ella vegn tractada l'emprim en la cumissiun responsabla ed alura en il cussegl per prender ina decisiun.

Per che las intervenziuns vegnian insumma tractadas dovri maioritads: en las cumissiuns predeliberantas, en ina u schizunt en tuttas duas chombras. Perquai che las intervenziuns tematiseschan per gronda part temas ch'èn politicamente dispitaivels, na sa chapeschi però betg da sez che quellas maioritads vegnan chattadas.

Dals instrumentes parlamentars vegni fatg diever savens: L'onn 1996 ha mintga parlamentari inoltrà en media 3,6 intervenziuns. L'onn 2009 eran quai 9,4 intervenziuns, lura è il dumber puspè sa reduci levamain ad 8 intervenziuns per parlamentari l'onn 2011. Ils ultims onns è il dumber d'intervenziuns creschi cuntinuadamain. Suent l'onn 2018 (9,6 intervenziuns) è l'onn 2019 stà in nov punct culminant cun 10,3 intervenziuns per parlamentari.

Tras ina **iniziativa parlamentara** po in parlamentari proponer ch'il parlament decreteschia sez ina lescha, saja quai cun formular l'idea u gist cun preschentar in sboz da la lescha. Tras ina **moziun** po in parlamentari pretender dal Cussegl federal da daventar activ sin il champ legislativ. Tras in **postulat** vegn il Cussegl federal mo incumbensà d'examinar, sch'igl è necessari da preschentar in text da lescha u da conclus u sch'ina mesira sto vegnir prentida, entant ch'ina **interpella-ziun** pretenda ch'il Cussegl federal infurmeschia davart affars da la Confederaziun.

Cumissiuns

Bainqual sa smirveglia in zic da las salas mez vidas dal Cussegl naziunal e Cussegl dals chantuns. Cura ch'ina fatschenta vegn tractada en la chombra, è ina gronda part da la lavur parlamentara però gia vegnida fatga e bleras decisiuns preliminaras vegnidas prentidas. Quai vegn fatg en las cumissiuns, nua che la gronda part da las fatschentas vegn predeliberada.

I dat nov cumissiuns specificas che sa fatschantan en emprima lingia cun la predeliberaziun da leschas. Ad ellas è attribuids tsherts circuls tematics sco il traffic, dumondas giuridicas, la politica exteriura u la politica sociala e.u.v. Plinavant datti la Cumissiun da finanzas e la Cumissiun da gestiun che s'occupan e surveglian las finanzas federalas e la gestiun dal Cussegl federal e da l'administraziun. En cas speziels po ina Cumissiun parlamentara d'inquisiziun (CPI) examinar tsherts andaments e secturs.

Cuntrari a las sesidas dal Cussegl naziunal e dal Cussegl dals chantuns n'èn las sedutas da las cumissiuns betg publicas – las debattas confidenzialas duain pussibilitar als commembers da discutir en moda pli averta. Suent lur sesidas infurmeschan las cumissiuns alura dentant las medias.

Las cumissiuns dal Cussegl naziunal cumpiglian mintgamai 25 commembers, quellas dal Cussegl dals chantuns mintgamai 13. Lur cumposiziun dependa da la forza numerica da las fracziuns.

Las cumissiuns en detagl:

www.parlament.ch > **Organs** > **Cumissiuns**

Film «Zimmer 286»

Lavur da cumissiun davos portas serradas:
www.parlament.ch > Organe > Kommissionen > Links > Film

IL PARLAMENT DA MILISSA

Mandat a temp parzial

Il parlament svizzer è in uschenumnà parlament da milissa: ses commembers impundan bain bler temp per lur mandat parlamentar, la gronda part dad els ha dentant anc adina in'activitad professiunala. Pervia da questa gronda chargia da lavur datti vuschs che mettan en dumonda il sistem da milissa e che pretendan – er pervia dal dumber creschent e pervia da la cumplexitad tematica da las fatschentas – in parlament professiunal. Cunter quai vegni fatg valair che parlamentararis a temp parzial sajan pli datiers dal pievel e possian – grazia a lur experientschas professiunals – integrar preziasas enconuschientschas specificas en las discussiuns.

Ils parlamentararis passentan blers dis a Berna. Tar la preschientscha durant las sessiuns ston numnadamain anc vegnir quintads ils dis da sesida en las cumissiuns. Ils commembers dal Cussegl naziunal fan part d'ina fin duas cumissiuns, quels dal Cussegl dals chantuns da trais fin quatter cumissiuns. Quai vul dir ch'ils cussegliers nazionals ston esser durant 30 fin 50 ulteriurs dis ed ils cussegliers dals chantuns tranter 40 e 70 ulteriurs dis en la chapitala federala.

Multifariadad professiunala

Bain inditgeschan gia var 18 pertschient dals cussegliers nazionals e 40 pertschient dals cussegliers dals chantuns ch'els sajan politichers da professiun, ma la gronda part dals parlamentararis ha er anc autras occupaziuns. Il spectrum da professiuns tanscha dal medi u da l'advocat sur il mastergnant ed impressari fin al president d'ina federaziun. Ma era purs, banchiers e politichers communalis fan part dal parlament.

Entradas regladas

La lescha e l'ordinaziun reglan las indemniziuns dals parlamentararis:

- Las entradas annualas per preparar la lavur parlamentara importan 26 000 francs.
- Per di da sesida en la chombra, en cumissiuns ed en la fracziun vegn pajada ina diaria da 440 francs sco entradas.
- L'indemniziun annuala per expensas persunalas e materialas importa 33 000 francs.
- Vitiers vegnan indemniziuns per pasts, per custs da viadi e per pernottaziuns.
- In parlamentararis che presidescha ina chombra u ch'è vicepresidente da tala survegn ina indemniziun supplementara.

Ultra da questas entradas e da las indemniziuns da spensas survegnan ils parlamentararis ina contribuziun a la prevenziun professiunala.

Sin las entradas ston vegnir pajadas contribuziuns a la AVS / AI / CG / AD; per lur entradas ston ils parlamentararis ultra da quai pajar taglia. Sin indemniziuns na ston vegnir pajadas naginas contribuziuns socialas; ellas èn plinavant libras da taglias.

www.parlament.ch > Organe > Bezuege

Politica exteriura parlamentara

RELAZIUNS CUN L'EXTERIUR

Igl è bain il Cussegl federal che represchenta la Svizra vers l'exteriur e ch'è responsabel per ils affars exteriurs – quai er cun negoziar e ratifitgar contracts. El sto dentant adina resguardar il dretg da cundecisiun da l'Assamblea federala e suttametter ad ella ils contracts per l'approvaziun.

Sin plaun economic è la collavuraziun internaziunala vegnida intensivada cuntinuadamain ils ultims decennis. Uschia è er il dumber da contracts internaziunals s'augmentà. Damai che quests contracts han en general in effect sin il dretg naziunal, ha il parlament giavischà da vegnir includì, sco legislativa, uschè baud sco pussaivel en il process da negoziaziun.

Cun la midada dal millenni è la politica exteriura pia diventata in champ da collavuraziun tranter executiva e legislativa.

Dapi alura consultescha il Cussegl federal savens las cumissions responsablas per la politica exteriura. Ultra da quai

sa participescha l'Assamblea federala a radunanzas parlamentaras internaziunals e tgira sia relaziun cun parlaments da l'exteriur. La politica exteriura parlamentara permetta als organs cumpetents (presidis da las chombras, cumissions, delegaziuns permanentas u betg permanentas) ed als commembers dals parlaments da far atgnas experientschas en la politica exteriura sco er da retschaiver infurmaziuns d'emprim maun. Plinavant permetta la politica exteriura parlamentara da sa participar a la lavur politica en las organizaziuns interparlamentaras e da l'influenzar, da represchentar ils interess da la Svizra a reuniuns parlamentaras internaziunals, d'establiir in plaun comunicativ che cumplettescha il plaun governativ sco er da stgaffir ina rait da relaziuns parlamentara.

L'antieriura presidenta dal Cussegl naziunal beneventa il president dal parlament da la Mongolia en Svizra.

Visita da l'antieriur president dal Cussegl dals chantuns en il Portugal.

Il center dal parlament

ILS SERVETSCHS DAL PARLAMENT

Dal support per il computer sur la preparaziun fin a l'elavraziun posteriura d'ina sesida da plirs dis da la cumissiun – ils Servetschs dal parlament sustegnan ils parlamentararis dad a fin z d'ademplier lur incumbensas. En il senn da la separaziun da las pussanzas èn els sut-tamess al parlament ed èn independents dal Cussegl federal e da l'administraziun federala.

Ils Servetschs dal parlament sustegnan ils parlamentararis d'ademplier lur incumbensas. En il senn da la separaziun da las pussanzas èn els suttamess al parlament ed èn independents dal Cussegl federal e da l'administraziun federala. Il cumenzament dal temp d'uffizi d'in parlamentarari nov elegì po vegnir cumpareglia cun il cumenzament d'ina nova piazza da lavur: ins ha bleras dumondas, vegn surchargià cun infurmaziuns, stuess gist esser productiv, ma sto l'emprim ina giada emperder d'enconuscher ils mecanissem dal parlament. Durant quest temp stattan ils Servetschs dal parlament a disposiziun als parlamentararis ed als sustegnan cun cussegls e cun auters servetschs. Tar ina midada da legislatura han ils Servetschs dal parlament cun lur 304 collavuraturas e collavuratur che lavuran en 222 plazzas a temp cumplain perquai spezialmain bler da far.

Servetschs multifars

Durant las sessiuns dals dus cussegls èn las differentas unitads dals Servetschs dal parlament activas dapertut – davant e davos las culissas. Gia durant las sedutas vegnan las debattas transfurmadas en scrit e publicadas en il Bulletin uffizial, uschia ch'ìls singuls votums ed ils resultats da las votaziuns pon vegnir consultads sin www.parlament.ch gia var in'ura pli tard.

En las periodas tranter las sessiuns èsi in zic pli quiet. Ma er alura han lieu sesidas durant blers dis. Las sesidas da las cumissiuns vegnan mintgamai preparadas dals secretariats da las cumissiuns e sustegnidas en dumondas praticas da la squadra da salters. Per ch'ìls commembers d'ina cumissiun possian sa famigliarisar cun la complexitad dals temas e dals secturs spezials, als vegnan mess a disposiziun ils documents correspundents, uschia per exempel ils rapports dals uffizis federals, artigels da las medias u da spezialists ed ils protocols da sesidas passadas. Parlamentaris pon però er sa laschar infurmar e cussegljar individualmain dals Servetschs dal parlament per avair enconuschientschas pli profundas en tshertas dumondas.

Ils Servetschs dal parlament scrivon ultra da quai comunicaziuns, organischan conferenzas da medias, preparan

viadis da delegaziuns svizras a l'exteriur e viceversa er visitas da delegaziuns estras al parlament svizzer.

Infurmaziuns online ed en tut las linguas uffizialas

In team d'informaticchers e da spezialists d'internet è responsabel per il manaschi e per il mantegniment da l'entira infrastruttura d'informatica tar ils Servetschs dal parlament e tar ils secretariats da las fracziuns. Per che la publicitad interessada possia s'infurmar online davart las fatschentas, ils parlamentararis u er occurrenz, sto la pagina d'internet dal parlament adina esser actuala. Durant las sessiuns vegnan las debattas ultra da quai transmessas directamain en l'internet.

Ils parlamentararis discurren lur lingua en las cumissiuns ed en il cussegl. Durant las sessiuns garantescha il servetsch d'interpretaziun en il Cussegl naziunal la translaziun simultana dals votums en las trais linguas uffizialas tudestg, franzos e talian. La gronda part dals documents vegn er messa a disposiziun en ina versiun transladata.

La populaziun na po betg mo perseguitar la lavur da ses represchentants en las medias u en l'internet, mabain er directamain giu da la tribuna dal parlament federal. Parlamentaris beneventan singuls visitaders u gruppas en la Chasa federala. Ils visitaders pon ultra da quai sa laschar infurmar davart la Chasa federala en il rom d'ina visita guidata.

En la Chasa federala inscuntr'ins bleras gruppas da persuanas fitg differentas: ils parlamentararis, ils represchentants d'interess e da las medias, ils represchentants da l'administraziun e las visitas. Ina chasa uschè averta pretenda tshertas mesiras architectonicas da segirezza e la preschientscha da persunal da segirezza. Ultra da quai sto la chasa vegnir mantegnida. Quai che daventa visibel e capita davantvart na fiss betg pussaivel senza l'invisibel davos las culissas: sch'ìls chanasters da palpìri na vegnissan betg svidads, sch'i na vegniss betg stgaurà durant l'enviern u sch'i na dess nagliur in café ...

Servetschs dal parlament

Secretari general: **Philippe Schwab**

www.parlament.ch

Represchentanza en tut ils gremis

REPARTIZIUN DALS SEZS DA LAS CUMISSIUNS

Ina midada da legislatura na finescha betg forsa cun la saramentaziun da las commembras e dals commembers dal parlament, mabain pir cun la nova cumposiziun da las cummissiuns. En l'emprima sesida d'ina nova perioda da legislatura elegia il biro da la chombra respectiva las commembras ed ils commembers da las cummissiuns. La durada d'uffizi importa quatter onns. Ina reelecziun è pussaivla.

En tut èn d'occupar en omaduas chombras 427 sezs da cummissiun. Ina clav da repartiziun raffinata garantescha che tut las fracziuns èn represchentadas tenor lur grondezza en bunamain tut las cummissiuns en moda commensurada. Gia ina midada apparentamain pitschna da la grondezza da la fracziun per in u dus sezs po chaschunar ch'i vegnan attribuids ad ina fracziun bler dapli u damain sezs da cummissiun. Qua sa mussi, per tge motiv che las fracziuns tschertgan la favur da commembras u commembers senza partida. Ed i sa mussa er ch'ina eventuala uniun da partidas ad ina fracziun pli gronda po esser ina buna strategia per dar dapli paisa ad ina posiziun cuminaivla.

In exempel che demussa tge consequenzas che l'elecziun d'ina nova commembra u d'in nov commember dal parlament po avair per la cumposiziun da las cummissiuns: Cun l'elecziun da la cussegliera dals chantuns Karin Keller-Sutter en il Cussegl federal il december 2018 ha ses sez en il Cussegl dals chantuns stuì vegnir occupà da nov. Sco represchentant da la PCD ha Benedikt Würth surpiglia quest sez il matg 2019. Cun quai è la PCD daventada la gruppa la pli ferma en il Cussegl dals chantuns ed ha consequentamain obtegnì il dretg da trametter ina commembra supplementara u in commember supplementar en trais cummissiuns. Uschia è s'augmentada l'influenza politica da la PCD en las cummissiuns dal Cussegl dals chantuns.

Cun las elecziuns dals 20 d'october 2019 è la cumposiziun dal parlament sa midada cleramain. Perquai che las cummissiuns predeliberantas determineschan la direcziun da las decisziuns che vegnan prendidas pli tard en las chombras, vegni a sa mussar, quant enavant che la midada a la 51. legislatura signifitga er ina midada politica.

Ils 20 da schaner 2020 è sa scuntrada la Cummissiun per traffic e telecomunicaziun dal Cussegl nazional en sia nova cumposiziun per sia emprima sesida da la nova legislatura.

Da l'idea fin al conclus

LA VIA AD INA NOVA LESCHA

CUSSEGL FEDERAL ED ADMINISTRAZIUN

Postulat, consultaziun, missiva

Cun in **postulat** dumonda la Cumissiu per traffic e telecomunicaziun dal Cussegl nazional (CTT-CN) il favrer 2009 in rapport dal Cussegl federal, in rapport en il qual duain vegnir preschentadas e validadas alternativas tar la taxa da recepziun actuala per radio e televisiun. Il motiv èn ils problems creschents che derivan da la colliaziun da la taxa cun l'apparat per retschaiver ils programs da radio e da televisiun. Suenten ch'il rapport è vegni preschentà pretendia la CTT-CN dal Cussegl federal l'elavuraziun d'in project per in sistem nov da la taxa da recepziun.

Sinaquai elavura il **Departament federal per ambient, traffic, energia e comunicaziun (DATEC)** ina midada da lescha correspondentia e fa ina consultaziun che dura dals 9 da matg fin ils 29 d'avust 2012. Ils 29 da matg 2013 deliberescha il Cussegl federal la **missiva tar la midada da la Lescha federala davart radio e televisiun (LRTV)**.

Predeliberaziun, project (CTT)

Ils presidis dal Cussegl nazional e dal Cussegl dals chantuns assegnan la fatschenta al Cussegl nazional sco emprim cussegl. La **CTT-CN** fa la predeliberaziun dal project ed envida per quai ils circuls interessads ad in'audiun. Cun 16 cunter 6 vuschs decida ella d'entrar en il sboz. En la tractativa detagliada suonda la cumissiu per gronda part la proposta dal Cussegl federal. Cunzunt s'exprima ella ils 21 d'october 2013 cun 14 cunter 10 vuschs cunter ina pussaivladad da desdir la taxa da concessiu per chasadas che n'han nagin apparat da recepziun (uschenumà opting-out). En la votaziun generala vegn approvà il project cun 14 cunter 7 vuschs e cun 3 abstenziuns.

Cumissiu

1. deliberaziun

Il **Cussegl nazional** tracta la fatschenta ils 12 da mars 2014 en ina debatta da quasi set uras. La dumonda, sche chasadas senza pussaivladad da recepziun pon vegnir deliberadas da la taxa, chaschuna ina vasta discussiu. Sco cumpromiss approvescha il Cussegl nazional ina proposta da minoritad da la **CTT-CN**, tenor la quala chasadas senza apparat da recepziun pon vegnir deliberadas da la nova taxa anc durant tschintg onns dapi che quella è vegnida introducida. Contestada è er la dumonda, sche interpresas ston insumma pajar ina taxa en l'avegnir. Cun in resultat fitg stretg (cun 93 cunter 92 vuschs) ha il Cussegl nazional refusà ina proposta individuala che pretendeva che las taxas per interpresas vegnian stritgadas dal tutfatg.

Eliminaziun da las differenzas

En l'**eliminaziun da las differenzas** vegn la fatschenta suttamesa danovamain l'emprim a la cumissiu dal Cussegl nazional che tracta mo pli las disposiziuns contestadas. Cun 14 cunter 9 vuschs propona la CTT-CN a ses cussegl da restar tar la pussaivladad d'in opting-out limità a tschintg onns per chasadas. En quatter auters puncts accepta la CTT-CN percurter las propostas dal Cussegl dals chantuns.

Cumissiu

Predeliberaziun, project (CTT)

En sia sesida dal 1. d'avrigl 2014 è la **CTT dal Cussegl dals chantuns** s'exprimida senza opposiziun d'entrar en il project. En quai che concerna l'opting-out limità a tschintg onns ch'è vegni introduci en la lescha dal Cussegl nazional ha la cumissiu proponi cun 12 cunter 1 vusch da puspè stritgar questa disposiziun e da suandar uschia il sboz dal Cussegl federal. En la votaziun generala vegn approvà il project cun 10 cunter 1 vusch e cun 1 abstenziun.

Cumissiu

1. deliberaziun

Ils 19 da zercladur 2014 è il **Cussegl dals chantuns** entrà unanimamain en il project. En il decurs da la debatta da quatter uras suonda la chombra pitschna per gronda part il conclus dal Cussegl nazional, fa però tutina in pèr midadas. Uschia suonda il Cussegl dals chantuns senza opposiziun sia cumissiu predeliberanta e refusa excepziuns da l'obligaziun da pajar la taxa per chasadas. Ultra da quai pretendia il Cussegl dals chantuns ina variaziun pli gronda da la part da la taxa per organisaturs privats. El suonda cun 28 cunter 14 vuschs ina minoritad da la cumissiu e fixescha la part tar 4 fin 6 pertschient dal retgav total da la taxa da radio e televisiun.

INIZIAZIUN

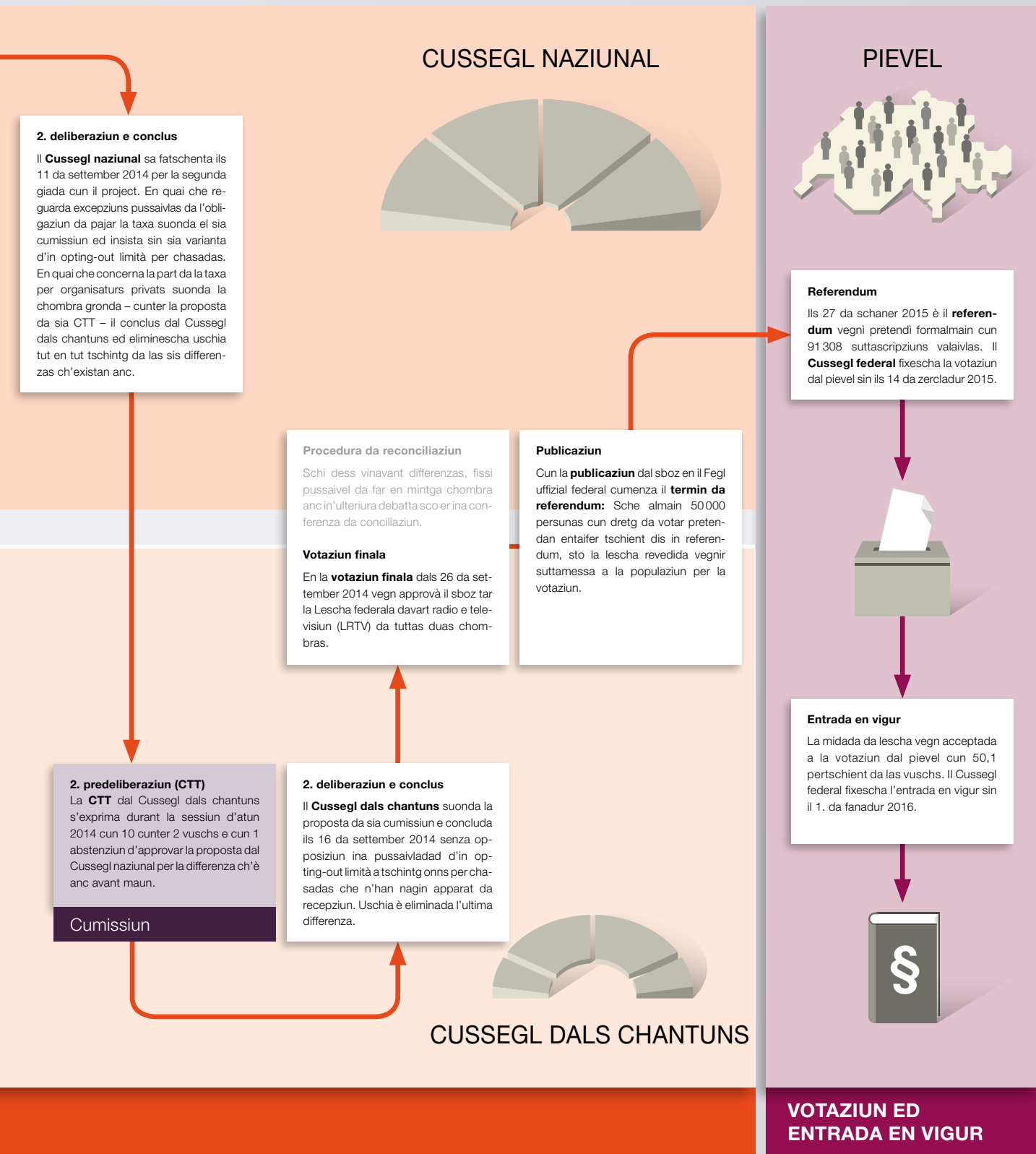
FASA PARLAMENTARA

PARLAMENT

La concepziun d'ina lescha è ina chausa cumplexa e savens stentusa. Quest process dura almain in onn e po – en il cas extrem – durar passa diesch onns.

L'exempl qua sutvart mussa la revisiun parziala da la Lescha federala davart radio e televisiun (LRTV).

Il process cumenza l'onn 2009 e finescha cun l'entrada en vigur il 1. da fanadur 2016.

Ina chasa averta

L'EDIFIZI DAL PARLAMENT

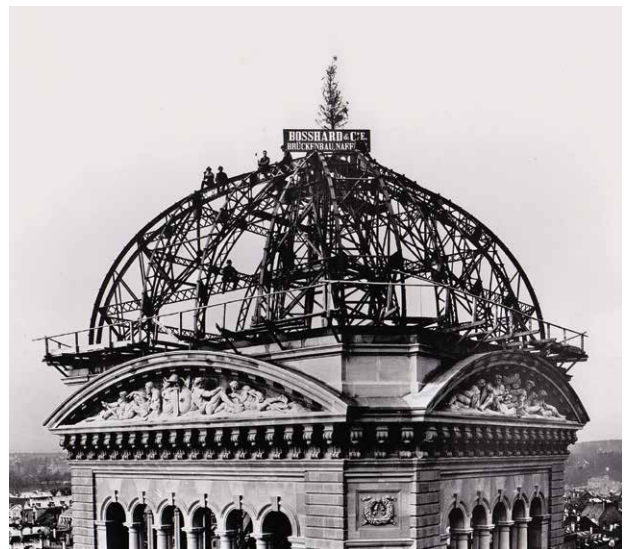
Ina construcziun en etappas

La Chasa federala, la sedia dal parlament e da la regenza da la Svizra, vala sco in dals edificis istorics ils pli impurtants da la Svizra e cumpiglia trais parts ch'èn colliadas ina cun l'autra tras passarellas: la Chasa federala vest, l'edifizi dal parlament e la Chasa federala ost. Auter che en la gronda part dals pajais cun in sistem da duas chombras sa chattan ils dus cussegls sut il medem tetg.

Ils 28 da november 1848 ha l'Assamblea federala tscherni en l'emprim scrutini Berna sco chapitala ed uschia sco sedia da las autoritads federalas. Per la collocaziun centrala da la regenza, dal parlament e da l'administraziun federala na devi a Berna anc nagin edificis adattà, perquai han ins stui tschertgar soluziuns provisoricas. Al Cussegl federal è vegni mess a disposiziun il «Erlacherhof» a la Junkerngasse, il Cussegl naziunal è sa radunà en ina sala da musica construida l'onn 1821 e numnada «Casino» ed en cas da basegn en il «Rathaus» da Berna, entant ch'il Cussegl dals chantuns ha fatg sias sesidas en il «Rathaus zum Äusseren Stand» a la Zeughausgasse. Il Tribunal federal e l'administraziun federala èn sa chasads en differents edificis da la citad veglia.

Il favrer 1849 han las autoritads da la citad survegnì l'incumbensa dal Cussegl federal da tschertgar in lieu adattà per in edificis central. El avess da cumpigliar las salas per las duas chombras parlamentaras, localitads per il Cussegl federal, 96 biros ed in'abitaziun per il chancelier federal. Da pliras propostas ha il Cussegl federal tschernì l'areal dal lavuratori da lain da la citad da Berna, situà gist sper il Casino. Il cussegl communal ha publictà ils 8 d'avrigl 1850 in'occurrència d'architectura per la «Chasa dals cussegls federalas» che duai esser situada a l'ur sid da la citad veglia ed a l'ur sura da la spunda vers l'Aara.

L'onn 1852 han ins cumenzà a construir l'ala vest actuala, en la quala èn era vegnidas integradas las salas dal Cussegl naziunal e dal Cussegl dals chantuns. Suenten in temp da construcziun da stgars 5 onns ha pudì vegnir festivada la surdada ils 5 da zercladur 1857. L'onn 1884 è ella vegnida engrondida cun l'ala ost spievlada.

Construcziun da la cupla 1900, inauguraziun da la nova Chasa federala il 1. d'avrigl 1902

L'edifizi central dal parlament, ch'è vegnì costrui il onns 1894–1902 tenor ils plans da l'architect Hans Wilhelm Auer, ha engrondì il stabiliment al complex actual da trais parts colliadas ina cun l'autra.

L'edifizi dal parlament è ina construcziun da represchentaziun monumentalala en il stil da la neorenaschientscha cun in portic e cun ina cupla marcanta. La ritga decoraziun artistica e las materialias da bajegiar da tut las parts da la Svizra suttastritgan il caracter da l'edifizi dal parlament sco monument naziunal da la Svizra e sco «Palaz federal».

L'intenziun da l'architect è stada da laschar nascher simbolicamain l'entira Svizra en l'edifizi dal parlament. Per quai ha el svilupà in program da maletgs e da simbols che represchenta trais temas: l'istorgia naziunala a maun dals mitus da fundaziun, las basas costituziunalas e las virtids generalas dal stadi sco era la diversità culturala, politica, geografica ed economica da la Svizra.

Tgi che vegn e va en Chasa federala

Er en l'èra dals chatrooms, da skype e da las social media dovri in lieu, nua ch'ils parlamentarists pon sa radunar per sesidas e per discussiuns, ma er per discurs informals. La Chasa federala è en emprima lingia la «stanza da sesidas da la naziun». Sper las sessiuns ordinarias dals dus cussegls en las duas salas grondas han lieu en numerusas localitads pli grondas e pli pitschnas var 2000 sedutas per onn. Pli navant ha la Chasa federala er in'impurtanta funcziun represchentativa e betg sco ultim ina funcziun sociala. Considerond sia architectura vul ella esser ina tribuna per ils acts politics. Las tractativas dals cussegls èn publicas ed attiran in grond public. Politichers sa scuntran cun gruppas da visitaders da lur chantuns, ed en las localitads cun bels ornamentals vegnan beneventadas las delegaziuns da l'exteriur. La sala dals pass pers ed il restaurant permettan da manar discurs en gruppas pli pitschnas, ed ils parlamentarists chattan qua plazzas per lavurar.

Medias

Nua ch'i vegn fatg politica, èn er las medias. Dapi in temp exista in grond center da medias cun in equipament modern a la Bundesgasse, ma quasi mintga di èn teams da cameras er en gir en la Chasa federala sezza per envidar politichers ad intervistas.

Lobis

En la Chasa federala traffitgan er lobists che represchantan envers il parlament ils interess da federaziuns, d'interpensas e d'autras organisaziuns. Mintga parlamentari ha il dretg da designar duas persunas che pon vegnir ed ir sco ses giasts en l'edifizi dal parlament.

La sala dals pass pers: il lieu d'inscunter per las ultimas convegnoientschas

La halla da la cupla: in lieu cun blera simbolica

L'executiva

LA REGENZA

REGENZA

Il Cussegl federal _____	42
L'administraziun federala _____	44
Ilis departaments _____	46
La Chanzlia federala _____	74

Ilis set commembers dal Cussegl federal ed il chancelier federal vegnan elegids dal parlament mintga quatter onns. Las ultimas elecziuns da renovaziun totala han gi lieu ils 11 da december 2019.

In collegi sco regenza

CUSSEGL FEDERAL

Simonetta Sommaruga

Presidenta da la Confederaziun

Scheffa dal Departament federal per ambient, traffic, energia e communicaziun
Dapi il 2010 en il Cussegl federal

Commembra da la:

Guy Parmelin

Vicepresident dal Cussegl federal

Schef dal Departament d'economia, furmazion e retschertga
Dapi il 2016 en il Cussegl federal

Commember da la:

Ueli Maurer

Schef dal Departament federal da finanzas

Dapi il 2009 en il Cussegl federal

Commember da la:

Alain Berset

Schef dal Departament federal da l'intern

Dapi il 2012 en il Cussegl federal

Commember da la:

Ignazio Cassis

Schef dal Departament d'affars exterius
Dapi il 2017 en il Cussegl federal

Commember da la:

Viola Amherd

Scheffa dal Departament federal da defensiun, protecciun da la populaziun e sport
Dapi il 2019 en il Cussegl federal

Commembra da la:

Karin Keller-Sutter

Scheffa dal Departament federal da giustia e polizia
Dapi il 2019 en il Cussegl federal

Commembra da la:

Walter Thurnherr

Chancelier federal dapi il 2016

Commember da la:

Set commembras e commembers che han il medem status

Il Cussegl federal è la regenza da la Svizra. Sias commembras e ses commembers vegnan elegids dal parlament per in temp d'uffizi da quatter onns. Las ultimas elecziuns da renovaziun totala han gè lieu ils 11 da december 2019, sunter las elecziuns dal parlament ils 20 d'october. Il presidi da la Confederaziun mida mintga onn.

L'onn 2020 è Simonetta Sommaruga presidenta da la Confederaziun: Ella ha ils medems dretgs sco las ulteriuras commembras ed ils ulteriurs commembers dal Cussegl federal, maina dentant las sesidas e represchenta la regenza vers anora. Il chancelier federal è schef dal stab dal Cussegl federal. Er el vegn elegì dal parlament.

Diriger e manar l'administraziun

Il Cussegl federal è responsabel per l'activad guvernativa. Mintga commembra e commember dal Cussegl federal dirigia in departament da l'administraziun federala.

Il Cussegl federal sa raduna mintga emna ad ina sesida. Dossiers fitg pretensius tracta el en sesidas da clausura. Per onn decida el davart passa 2000 fatschentas. Ils set departaments e la Chanzlia federala al sustegnan tar las preparativas.

Per sia activad guvernativa fixescha il Cussegl federal strategias e finamiras. Sin basa da quai prepara el sbozs da leschas. En proceduras da consultaziun resguarda el l'opiniun da vasts circuls da la populaziun e da l'economia. Suentar surdat el ils projects al parlament per la debatta e per la decisiun.

Cun il preventiv e cun il quint dal stadi dirigia il Cussegl federal las finanzas da la Confederaziun. Las decisiuns definitivas en chausa vegnan prendidas er qua dal parlament.

Consens e collegialitad

Tuttina sco en il parlament na duai dar er en la regenza nagina concentrasiun da pussanza: Las cusseglieras federalas ed ils cussegliers federali appartegnan a quatter differentas partidas. Quatter commembras e commembers dal Cussegl federal derivan da la Svizra tudestga, dus da la Svizra franzosa ed in da la Svizra taliana.

Il Cussegl federal decida sco collegi: Las commembras ed ils commembers tschertgan in consens per che lur politica chattia ina maioritad. Vers anora represchentan las cusseglieras federalas ed ils cussegliers federali la posiziun dal collegi, er sch'ellas u els persunalmain ubain sche lur partida èn d'ina outra opiniun (princip collegial).

Cuntrari als sistems da l'exteriur na datti en Svizra nagina clera separaziun tranter la regenza e l'opposiziun.

Obligaziun d'infurmaziun

Il Cussegl federal ha l'incumbensa d'infurmar il parlament, ils chantuns e la publicitad. E quai betg mo davart sias decisiuns, mabain er davart ses giudicaments da la situaziun, davart sias planisaziuns e davart sias mesiras. En il rom da l'ademplement da questa obligaziun vegn il Cussegl federal sustegnì da la Chanzlia federala e dal pledader dal Cussegl federal, il vicechancelier André Simonazzi.

La presidenta da la Confederaziun Simonetta Sommaruga ed André Simonazzi a chaschun d'ina conferenza da medias

www.admin.ch/tv (conferenzas da medias)

www.admin.ch/news (communicaziuns a las medias)

Da la regenza d'ina partida a la regenza da bleras partidas

- 1848 consistiva il Cussegl federal da 7 liberals (ussa PLD. Ils Liberals). Els han regi sulets durant 43 onns.
- 1891 è vegnì elegì l'emprim commember dals conservativs catolics (oz PCD) en la regenza, 1919 il segund.
- 1929 ha l'Assamblea federala elegì in commember da la partida da purs, mastergnants e burgais (la PPS dad oz) en il Cussegl federal.
- 1943 è vegnì elegì l'emprim socialdemocrat (PS) en la regenza, 1951 il segund.
- 1959 han las quatter partidas che avevan ils pli blers electurs concludì la furmaziun d'ina regenza tenor la «furmla magica»: 2 PLD, 2 PCD, 2 PS, 1 PPS. Questa repartiziun ha durà 44 onns.
- 2003 ha la PPS gudagnà tar las elecziuns dal Cussegl federal in sez dapli a cust da la PCD.
- 2008 han ils dus represchentanants da la PPS midà a la partida burgais-democratica (PBD) ch'è vegnida fundada da nov.
- 2009 è vegnì elegì in represchentanant da la PPS empè dal represchentanant da la PBD ch'è sa retratg. La regenza consistiva ussa da 2 PLD, 2 PS, 1 PPS, 1 PBD, 1 PCD.
- 2015 è sa retratga la represchentananta da la PBD. L'Assamblea federala plenara ha elegì en sia piazza in represchentanant da la PPS. Dapi lura sa cumpona il Cussegl federal puschè da quatter differentas partidas: 2 PLD, 2 PS, 2 PPS, 1 PCD.

Film «Il Cussegl federal en furma concisa»: www.youtube.com > «Der Schweizerische Bundesrat»

Organisaziun

L'ADMINISTRAZIUN FEDERALA

DFF Il Departament federal da finanzas Ueli Maurer Schef dal departament	DEFR Departament federal d'economia, furmaziun e retschertga Guy Parmelin Schef dal departament	DATEC Departament federal per ambient, traffic, energia e comunicaziun Simonetta Sommaruga Scheffa dal departament	ChF La Chanzlia federala Walter Thurnherr Chancelier federal
Secretariat general SG-DFF	Secretariat general SG-DEFR	Secretariat general SG-DATEC	Incumbensà federal per la protecziun da datas e per la trasparenza IFPDT
Secretariat da stadi per dumondas finanzialas internaziunalas SFI	Secretariat da stadi da l'economia SECO	Uffizi federal da traffic UFT	
Administraziun federala da finanzas AFF	Secretariat da stadi per furmaziun, retschertga ed innovaziun SEFRI	Uffizi federal d'aviatica civila UFAC	
Uffizi federal da personal UPPER	Uffizi federal d'agricultura UFAG	Uffizi federal d'energia UFE	
Administraziun federala da taglia AFT	Uffizi federal per il provediment economic dal pajais UFPE	Uffizi federal da vias UVIAS	
Administraziun federala da duana AFD	Uffizi federal d'abitaziuns UFAB	Uffizi federal da comunicaziun UFCOM	
Uffizi federal d'informatica e da telecomunicaziun UFIT	Uffizi federal dal servetsch civil CIVI	Uffizi federal d'ambient UFAM	
Uffizi federal per edifizis e logistica UFEL	Surveglianza dals pretschs SPR	Uffizi federal da svilup dal territori ARE	
Organ da direcziun informatica da la Confederaziun ODIC	Cumissiuin da concurrenza CUMCO	Inspecturat federal per la segirezza nucleara IFSN	
Autoritad federala per la surveglianza dals martgads da finanzas FINMA	Sectur da las Scolas politecnicas federalas SPF		
Controlla federala da finanzas CDF	Institut federal da scola auta per la furmaziun professiunala IFFP		
Cassa federala da pensiun PUBLICA	Agentura svizra per la promoziun da l'innovaziun Innosuisse		

Las organisaziuns marcadadas cun alv èn per gronda part autonomas.

Departament federal d'affars externs

DFAE

#Tech4Good
Switzerland, where innovation

REGENZA

Preschentaziun d'ina chascha da current solar al WEF a Tavau: L'innovaziun svizra serva a l'agid umanitar, sch'ina catastrofa da la natira chaschuna ina interrupziun da l'electricidad.

Il schef dal DFAE è Ignazio Cassis. El è en il Cussegl federal dapi il 2017.

Dal chalet en il vast mund

Chalets empernaivels, ina democrazia exemplarica, cuntradas magnificas cun lais carmalants, in'economia ferma, furmaziun progressiva, tecnologia e perscrutaziun innovativas sco er in partenari da tractativas fidaivel: uschia vegn noss pajais per il solit percepi a l'exteriur.

Responsabel per la percepciun da la Svizra uffiziala a l'exteriur è il Departament d'affars externs (DFAE). En tut èn employadas var 5500 persunas tar il DFAE. Uschè differenta sco la furmaziun preliminar da las singulas collavuraturas e dals singuls collavuratur, uschè vast è er il champ d'activitad dal DFAE: Per defender ils interess e las valurs da la Svizra en tut il mund d'ovri numerusas qualificaziuns. La centrala a Berna consista dad otg direzioni (guardar proxima pagina), entant ch'il DFAE è preschent sin tut il globus cun bundant 170 ambassadas e consulats.

Communicaziun: in element integral da la politica exteriura.

La constituziun oblighescha

En la Constituziun federala da la Svizra èsi francà che la Confederaziun contribueschia «a mitigiar la miseria e la povradad en il mund, a respectar ils dretgs umans ed [...] a la convivenza paschaivla dals pievels». Bunas relaziuns internaziunalas èn per quest intent ina clav decisiva; las

possessuras ed ils possessurs da questa clav èn las numerusas collavuraturas ed ils numerus collavuratur dal DFAE. Ellas ed els represchentan la Svizra a lur lieu d'acziun respectiv ed èn per uschè da dir noss «chalet» a l'exteriur.

En in mund ch'è caracterisà da la digitalisaziun na tanscha quai però anc betg per cuntanscher las finamiras da la politica exteriura. Igl è tranter auter er impurtant da fariever da novas tecnologias e da novas vias da comunicaziun per la politica exteriura, da mantegnair l'access al martgà internaziunal cumprovà sco er da consolidar la via bilaterala cun noss partenaris en l'Europa. Per cuntanscher questa finamira gida ina comunicaziun sistematica e precisa che intermediéscha e definescha noss pajais e sias prestaziuns a l'exteriur sco er en Svizra.

Sche la Svizra ha er en l'avegnir in maletg positiv, po quai influenzer decisiuns a l'exteriur, e quai a nossa favur. Il DFAE è pia cunresponsabel per permetter al «chalet» svizzer d'amplifitgar sia buna reputaziun a l'exteriur e per dar dapli paisa e chapientscha als interess ed a las valurs da la Svizra.

Departament federal d'affars exteriurs DFAE

Il DFAE coordinescha e concepescha – per incumbensa dal Cussegl federal – la politica exteriura, defenda ils interess dal pajais e promova las valurs da la Svizra. Per quest intent sa basa el sin ils principis dal stadi da dretg, da l'universalitad e da la neutralitad e realisescha sias activitads en il senn da la solidaritad e da la responsabladad. Il DFAE tgira ina rait da circa 170 represchentanzas e circa 200 represchentanzas onuraras a l'exteriur.

Expensas 2018 **2,95 mia. fr.**

Plazzas a temp cumplain 2018 **5499**

www.eda.admin.ch

Secretariat general SG-DFAE

www.eda.admin.ch

Il Secretariat general è il motor per il manaschi operativ e per l'orientaziun strategica dal departament. Il secretari general sustegna e cussegia il schef dal DFAE e coordinescha las fatschentas per il parlament e per il Cussegl federal. Ultra da quai è il Secretariat general responsabel per la promoziun da l'egualitad da las schanzas en il DFAE e per ils fatgs da contracts. El coordinescha la gestiun da ristgas dal DFAE e garantéscha la comunicaziun interna ed externa. Dal SG fan part ultra da quai la Revisiun interna e la Preschientscha Svizra (PRS).

Secretariat da stadi

Il Secretariat da stadi gida il schef dal departament a sviluppar ed a planisar la politica exteriura. La secretaria da stadi è cumpetenta per las relaziuns da la Svizra cun auters stadis e cun organisaziuns internaziunalas sco er per la politica da segirezza, da pasch e dals dretgs umans e la politica umanitara.

Al Secretariat da stadi èn attribuids il protocol che procura ch'il Reglament federal davart il protocol vegnia observà sco er il Center per il manaschament da crisas (CMC). Il CMC publitgescha las infurmaziuns da viadi (www.eda.admin.ch/reisehinweise) e coordinescha las mesiras per proteger burgaisas e burgais svizzers en cas da conflicts, da revoltas, d'accidents, da catastrofes da la natira, d'attentats u da rapiments a l'exteriur.

Direcziun politica DP

La Direcziun politica observa ed analisescha la situaziun da la politica mundiala ed è cumpetenta per defender ils interess da la Svizra a l'exteriur. Ad ella èn sutmessas 9 partiziuns politicas sco er las represchentanzas a l'exteriur.

Las divisiuns geograficas èn responsablas per las relaziuns bilateralas cun ils pajais da la regiun respectiva; la divisiun «Naziuns Unidas ed autras organisaziuns internaziunalas» è responsabla per la politica da la Svizra en questas organisaziuns; la divisiun «Segirezza umana» s'occupa da la promoziun civila da la pasch, dals dretgs umans, da la politica exteriura da migraziun e da la politica umanitara; la divisiun «Politicas exteriuras sectorialas» da l'economia, da las finanzas, da la furmaziun, da la scienza, dal traffic, da la navigaziun spaziala, da la persistenza, da l'ambient, da l'energia e da la sanadad e la divisiun «Politica da segirezza» da la segirezza internaziunala.

Direcziun dals affars europeics DAE

www.eda.admin/europa

La Direcziun dals affars europeics è il center da cumpetenza da la Confederaziun per tut las dumondas da la politica europeica. Ella maina las tractativas cun l'UE en collavuraziun cun ils posts spezialisads cumpetents, coordinescha la politica europeica da la Svizra, prepara decisiuns dal Cussegl federal, observa ed analisescha il svilup da l'UE, dal dretg europeic e da sias consequenzas per la Svizra. Ultra da quai ha la DAE l'incumbensa d'infurmar la publicitad davart la politica europeica da la Svizra e davart l'integrasiun en l'Europa en general.

Direcziun da dretg internaziunal public DDIP

La Direcziun da dretg internaziunal public defenda ils dretgs ed ils interess da la Svizra che resultan dal dretg internaziunal. Ella cooperescha en cas da conclusiuns da contracts internaziunals, s'occupa dals aspects giuridics da la neutralitad svizra, dals dretgs umans e da las convenziuns da Genevra. A la DDIP è attribui l'Uffizi svizzer da navigaziun maritima.

Direcziun consulara DC

La Direcziun consulara procura sco «guichet unique» ed ensemen cun las represchentanzas sin l'entir mund per servetschs dal consulat effizients e favuraivels a la clientella. Entaifer l'administraziun federala surpiglia ella la rolla da coordinar – sco post da consultaziun central – las fatschentas da Svizras e Svizzers a l'exteriur. Sche Svizras e Svizzers a l'exteriur dovran agid, surpiglia la DC la coordinaziun dal sustegn. La helpline dal DFAE (+41 (0)800 24-7-365) infurmescha ed è cuntanschibla da tuttas uras. Ultra da quai organisescha la DC ensemen cun las represchentanzas la concessiun da visums a l'exteriur.

Direcziun da svilup e da cooperaziun DSC

www.eda.admin.ch/deza

La Direcziun da svilup e da cooperaziun è cumpetenta per la coordinaziun totala da la collavuraziun da svilup e da la collavuraziun cun l'Europa da l'Ost sco er per l'agid umanitar da la Confederaziun. Ella cumbatta cunter la povradad en ils pajais dal sid e da l'ost, gida las victimas da crisas e da conflicts e dat – ensemen cun il Corp svizzer d'agid umanitar (CSA) – agid d'urgenza e da reconstrucziun suenter catastrofes da la natira e suenter conflicts da violenza.

Direcziun per resursas DR

La Direcziun per resursas administrescha e dirigia il diever effizient da las resursas dal DFAE: personal, finanzas ed informatica. Sco center da cumpetenza per dumondas da las resursas dal departament presta la DR servetschs tant per la centrala dal DFAE a Berna sco er per la rait da represchentanzas svizras en tut il mund, ch'ella tgira e maina. Attribuida a la DR è la Centrala da viadis da la Confederaziun. Ella è il center da cumpetenza per fatgs da viadi per l'entira administraziun federala.

Departament federal da l'intern

DFI

REGENZA

Il DFI s'engascha per las personas che tgiran lur confamgliars per meglierar la cumpatibilitad da lur professiun cun la tgira.

Schef dal DFI è Alain Berset. El è en il Cussegl federal dapi l'onn 2012.

Il Departament federal da l'intern (DFI) s'occupa da bliers temas ch'influenzeschan directamain il mingadi da la populaziun svizra: la sanadad, la prevenziun per la vegliadetgna e la cultura. En quests champs spetgan grondas sfidas socialas.

In sistem da sanadad efficaci

La Svizra dispona d'in sistem da sanadad efficaci d'auta qualitat. Ils custs creschents pervia dals svilups en la medischna e pervia da la populaziun pli e pli veglia, il dumber creschent dals malsauns cronics e la trasparenza mancanta dal sistem èn las sfidas las pli impurtantas ch'i vala da surventscher. Il Cussegl federal ha er en l'avegnir la finamira da meglierar la qualitat dal provediment da la sanadad e da tegnair sut controlla ils custs. En il center stat il bainesser dals umans.

Provediment da vegliadetgna: I dovra refurmas per garantir il nivel da renta.

Refurma da la 1. e 2. pitga

L'aspectativa da vita pli auta e l'entrada da las annadas cun bleras naschientschas (babyboom) dals onns 1950 fin 1960 en la vegliadetgna da renta mettan il provediment da vegliadetgna sut squitsch. I dovra urgentamain ina refurma da l'emprima e da la segunda pitga per pudair garantir la

finanziaziun da l'AVS a pli lunga vista e per mantegnair il nivel da renta actual.

Pussibilitar la participaziun culturala

La cultura e la lavur culturala vegnan confruntadas cun grondas midadas sco la globalisaziun, la digitalisaziun e l'individualisaziun da la societad. En vista a questas midadas ha la politica culturala la finamira d'augmentar la participaziun culturala, da rinforzar la solidaritad en nosssa societad linguisticamain e culturalmain multifara sco er da promover la creatividad e la forza innovativa.

Departament federal da l'intern DFI

Il DFI è «al puls dal mintgadi». L'AVS e la 2. pitga u las assicuranzas da malsauns, d'accidents e d'invaliditad, la segirezza dals medicaments, la segirezza da las victualias e la sanadad dals animals tutgan tar las cumpetenzas dal DFI. La cultura, la politica da famiglia, l'egualitad tranter dunna ed um e l'egualitad da persunas cun impediments, il cumbat cunter il rassissem, la statistica ed er las previsiuns da l'aura èn ulteriurs secturs che fan part dal DFI.

Expensas 2018 **17,84 mia. fr.**

Plazzas a temp cumplain 2018 **2448**

www.edi.admin.ch

Secretariat general SG-DFI

www.edi.admin.ch

Il Secretariat general ademplescha sco post da colliaziun tranter il schef dal departament ed ils uffizis federals incumbensas da planisaziun, da coordinaziun, da cussegliaziun e da controlla. Al Secretariat general èn affiliads la Survegianza federala da las fundaziuns, il secretariat da la Cumissiun federala cunter il rassissem, il Servetsch per il cumbat cunter il rassissem e l'Uffizi federal per l'egualitad da persunas cun impediments.

Uffizi federal per l'egualitad tranter dunna ed um UFEG

www.ebg.admin.ch

L'UFEG è responsabel per l'egualitad giuridica e factica da las schlattainas. El s'engascha spezialmain per l'egualitad dals sularis, per la cumpatibilitad da la professiun cun la famiglia sco er per la prevenziun e per il cumbat cunter la violenza envers las dunnas ed a chasa. Projects per la promoziun da l'egualitad da las schanzas da dunna ed um sustegna l'UFEG finanziaimain. A l'UFEG è affilià il Secretariat da la Cumissiun federala per dumondas da las dunnas.

Uffizi federal da cultura UFC

www.bak.admin.ch

L'UFC formulescha la politica culturala da la Confederaziun. El sustegna la lavur culturala e las organisaziuns culturalas. El procura per la protecziun da la patria, per la tgira da monuments e per ils lieus archeologics e promova ultra da quai las differentas cuminanzas linguisticas e culturalas. Tar l'UFC tutgan ils posts spezialisads per l'art spoglià e per il transferiment da bains culturals. El administrescha in pèr museums e las collecziuns d'art da la Confederaziun. La Biblioteca naziunala svizra, a la quala fan part l'Archiv svizzer da litteratura, la Fonoteca Naziunala Svizra a Lugano ed il Center Dürrenmat a Neuschatel, è in'istituziun da l'UFC.

Archiv federal svizzer AFS

www.bar.admin.ch

L'AFS segirescha ed intermediatescha documents da la Confederaziun. En l'archiv sa chattan documents originals davart l'istorgia da la Svizra sco la Constituziun federala, tut las emissiuns da la «Filmwochenschau» u ils protocols da las sesidas dal Cussegel federal. Ils documents pon vegnir consultads online u en la sala da lectura.

Uffizi federal per meteorologia e climatologia MeteoSvizra

www.meteoschweiz.admin.ch

Sco servetsch naziunal per l'aura ed il clima garantescha MeteoSvizra il provediment da basa cun infurmaziuns davart l'aura e davart il clima. Staziuns da mesiraziun terrestras, radars da l'aura, satellits, radiosondas ed auters instruments registreschan l'aura. MeteoSvizra è responsabel per avertir las autoritads e la populaziun da malauras e furnescha las datas da basa concernent la midada dal clima.

Uffizi federal da sanadad publica UFSP

www.bag.admin.ch

L'UFSP è – ensem cun ils chantuns – responsabel per la sanadad publica e per la politica da sanadad. Latiers tutgan er la tgira, il svilup e la surveglianza da l'assicuranza sociala da mal-sauns e d'accidents. L'UFSP realisescha campagnas e programs da prevenziun per promover la sanadad. Per preparar ils fatgs da sanadad svizzers optimalmain per las sfidas da l'avegnir realisescha l'UFSP ensem cun partenaris e per incumbensa dal Cussegl federal la strategia «Sanadad2030».

Uffizi federal da segirezza alimentara e fatgs veterinars USAV

www.blv.admin.ch

L'USAV prepara la legislaziun davart la segirezza da victualias, il nutriment, la sanadad e la protecciun dals animals e sustegna sia execuziun en ils chantuns. El controlla l'import d'animals e da products d'animals ed è l'autorità d'execuziun da la Cunvegna internaziunala davart la protecciun da las spezas (CITES). L'USAV prenda decisziuns da permissiun per proteger la populaziun svizra cunter engion e cunter la periclitaziun da la sanadad tras victualias e tras objects da diever. Affilià a l'USAV è l'Institut da virologia e d'immunologia (IVI).

Uffizi federal da statistica UST

www.bfs.admin.ch

Statisticas gidan a stgaffir cun trasparenza ina basa cuminaivla per discurs publics. L'UST registrescha svilups en ils secturs populaziun, economia, societad, furmaziun, perscrutaziun, territori ed ambient e garantescha lur cumparegliabladad transcunfinala sco er temporal.

Uffizi federal d'assicuranzas socialas UFAS

www.bsv.admin.ch

L'UFAS procura per ina rait d'assicuranzas socialas che funcziunescha ed adattescha quella cuntinuadamain a las sfidas adina puspè novas. Ses champ da competenzas cumpiglia l'Assicuranza per vegls e survivents (AVS), l'assicuranza per invaliditad, las prestaziuns supplementaras, la prevenziun professiunala (cassas da pensiun), ils supplements da famiglia sco er l'urden da cumpensaziun dal gudogn per persunas che fan servetsch militar u servetsch civil e per dunnas en speranza. Sin plaun federal è el ultra da quai responsabel per ils champs tematics famiglia, uffants, giuventetgna e vegliadetgna, relaziuns tranter las generaziuns sco er per dumondas generalas sociopoliticas.

Institut svizzer per products terapeutics Swissmedic

www.swissmedic.ch

Swissmedic è l'autorità svizra spezialisada per l'admissiun e la surveglianza da medicaments e da products medicinalis. L'Institut garantescha che mo products terapeutics d'ina auta qualitad, segirs ed effectivs pon vegnir cumprads en Svizra – ina contribuziun impurtanta per la protecciun da la sanadad da l'uman e da l'animal.

Museum naziunal svizzer MNS

www.nationalmuseum.ch

Il Museum naziunal a Turitg è il museum istoric-cultural che vegn visità il pli savens en Svizra. Ensem cun il Château de Prangins e cun il Forum da l'istorgia svizra a Sviz tutga el tar il Museum naziunal svizzer (SNM). Er il Center da las collecziuns ad Affoltern am Albis fa part da la gruppa da museums. Là vegn perscrutada, tgirada e conservada la pli gronda collecziun davart l'istorgia culturala en tut il pajais.

Fundaziun svizra per la cultura Pro Helvetia

www.prohelvetia.ch

La Pro Helvetia promova la lavur artistica en Svizra, renda enconuscent l'art svizzer e la cultura svizra a l'intern dal pajais ed a l'exteriur, tgira il barat cultural sin plaun internaziunal e s'engascha per l'intermediaziun d'art. Sco fundaziun autonoma da dretg public cumplettescha ella la promoziun da la cultura dals chantuns e da las vischnancas.

Departament federal da giustia e polizia

DFGP

REGENZA

L'evaluaziun dal material dal DNA pretenda gronda concentraziun. En Svizra datti set laboratoris forensics per analisis dal DNA ch'èn renconuschids da la Confederaziun.

Scheffa dal DFGP è Karin Keller-Sutter. Ella è en il Cussegl federal dapi l'onn 2019.

Promover il potenzial da forzas da lavur

Il Secretariat da stadi per migraziun (SEM) che tutga tar il DFGP regla, sut tge cundiziuns che persunas dastgan arri-var, viver e lavurar en Svizra. Ultra da quai decida el, tgi en Svizra che survegn ina protecziun cunter la persecuziun. En connex cun l'admissiun da forzas da lavur estras è centrala la cunvegna davart la libra circulaziun da persunas cun l'Uniun europeica (UE). Ella procura particularmain ch'interpresas svizras en ils stadis da la UE possian recrutar en moda nunbirocratica persunas qualifitgadas che vegnan duvradas urgentamain. A medem temp s'engascha il DFGP però er per limitar l'immigraziun en Svizra. El promova perquai il potenzial da forzas da lavur a l'intern dal pajais, per exempel cun sustegnair finanziailmain l'integraziun en il martgà da lavur da fugitivs difficils d'intermediar e da persunas admessas provisoricamain.

Novs instruments giuridics per la segirezza da la Svizra.

Garantir segirezza

Il DFGP procura che las autoritads da segirezza da la Svizra disponian dals instruments giuridics necessaris per garantir la segirezza da la Svizra. Uschia s'occupa il DFGP actualmain d'in project da lescha che duai permetter da sutta-metter, en cas da basegn, terrorists potenzials ad in arrest da chasa. Plinavant fa el avanzar ina midada da lescha per che las procuras publicas e la polizia possian applitgar no-

vas metodas da l'analisa dal DNA per lur inquisiziuns. Cun agid dal fastiz DNA duain ellas avair la pussaivladad d'eruir da nov er infurmaziuns davart caracteristicas externas sco per exempel la color dals chavels, dals egls u da la pel. Quai po facilitar las inquisiziuns: Il circol da las persunas suspectadas – e da las persunas innocentas – po eventualmain vegnir determinà a moda pli speditiva.

Servetschs moderns

Ozendi sa splegan adina dapli process da lavur en il mund digital. Per quest motiv porscha il DFGP dapi intgins onns servetschs online, per exempel per l'extract dal register penal u per empustar in nov passaport. Cun il project e-LSC ha il DFGP ultra da quai revoluzionà ils fatgs da scussiu. Er la Lescha federala davart ils servetschs d'identificaziun electronica (Lescha e-ID) vegn ad esser qua in grond pass. Questa lescha prevesa cleras reglas per l'identificaziun en l'internet e garantescha uschia che las utilisadras ed ils utilisaders pon navigar en moda anc pli simpla ed anc pli segira en l'internet.

Departament federal da giustia e polizia DFGP

Il DFGP è confruntà cun in vast spectrum da temas. El s'occupa cun temas da la politica sociala sco per exempel da la convivenza d'umans da naziunalitad svizra e da naziunalitad estra, cun dumondas d'asil u cun il cumbat cunter la criminalitad. Plinavant tutgan per exempel er ils fatgs dal stadi civil e la surveglianza dals gieus da fortuna tar las incumbensas dal DFGP.

Expensas 2018 **2,88 mia. fr.**

Plazzas a temp cumplain 2018 **2529**

www.ejpd.admin.ch

Secretariat general SG-DFGP

www.ejpd.admin.ch

Il SG sustegna e cusseglia la scheffa dal departament en sia lavur quotidiana e procura per ina buna cooperaziun da las differentas parts dal departament. Ultra da quai maina el ils fatgs da personal e las finanzas. Dal SG fan er part il Center da servetsch d'informatica CSI-DFGP che sviluppa ed administrescha applicaziuns d'informatica per la giustia, per la polizia e per las autoritads da migraziun da l'entira Svizra.

Servetsch da surveglianza dal traffic da posta e da telecomunicaziun Servetsch STPT

www.li.admin.ch

Per incumbensa da las autoritads da persecuziun penal u dal servetsch d'infurmaziun e sunter l'approvaziun giudiziala surveglia il servetsch STPT il traffic da posta e da telecomunicaziun. El controlla ultra da quai che las mesiras da surveglianza vegnian realisadas legalmain tenor il dretg federal.

Secretariat da stadi per migraziun SEM

www.sem.admin.ch

Il SEM regla sut tge cundiziuns ch'ina persuna dastga entrar, viver e lavurar en Svizra. El decida tgi che survegn qua proteccziun cunter persecuziun. Ensem cun ils chantuns organisescha il SEM la collocaziun dals requirents d'asil ed il return da persunas che na dovran betg la proteccziun da la Svizra. Ultra da quai coordinescha el la lavur d'integraziun, è cumpetent – sin plaun federal – per las naturalisaziuns e s'engascha sin plaun internaziunal per la direccziun dals moviments da migraziun.

Uffizi federal da giustia UFG

www.bj.admin.ch

L'UFG elavura relaschs en il dretg civil e penal sco er en il dretg public ed administrativ. El cusseglia l'administraziun federala en tut las dumondas da la legislaziun ed ha la surveglianza suprema en differents secturs. L'UFG maina il register penal svizzer e collavura cun autoritads estras sin il champ da l'assistenza giudiziala. Sin plaun internaziunal represchenta el la Svizra davant ils organs dals dretgs umans ed en numerusas organisaziuns. Ultra da quai decida l'UFG davart las contribuziuns da solidaritad per victimas da mesiras repressivas per motivs da provediment.

Uffizi federal da polizia fedpol

www.fedpol.admin.ch

fedpol dirigia la collavuraziun naziunala ed internaziunala da la polizia da la Svizra ed investighescha en proceduras penals da la Confederaziun cunter la criminalitad grevissima. El protegia persunas ed edifizis en la responsabladad da la Confederaziun e maina sistems d'infurmaziun e centers da cumpetenza naziunals. En il focus stattan il cumbat cunter il terrorissem, il cybercrime, la lavada da daners e la criminalitad organisada. Sco polizia federala stat fedpol en in stretg contact cun partenaris en Svizra, en l'Europa ed en l'entir mund.

Institut federal da proprietad intellectuala IPI

www.ige.ch

L'IPI è il center da cumpetenza da la Confederaziun per tut las dumondas en connex cun marcas, patentas, denominaziuns d'origin, la protecziun dal design ed ils dretgs d'autur. En quests secturs prepara el la legislaziun e represchenta la Svizra en organizaziuns internaziunalas ed envers stadis terzs. Persunas singulas ed interpresas laschan proteger lur innovaziuns e lur creaziuns da l'IPI cunter copias.

Institut federal da metrologia METAS

www.metas.ch

Cun ses servetschs stgaffescha il METAS las premissas ch'i dovra per pudair mesirar ed examinar en Svizra cun la precisziun ch'è necessaria per l'economia, la perscrutaziun e l'administraziun. Ultra da quai sto el garantir che las mesiraziuns ch'èn necessarias per proteger l'uman e l'ambient vegnian fatgas en moda correcta e confurma a la lescha.

Institut svizzer da dretg cumparativ ISDC

www.isdc.ch

L'incumbensa principala da l'ISDC è da render accessibel als tribunals, a las autoritads administrativas, als advocats ed als notars sco er a persunas privatas il dretg ester ed internaziunal en moda objectiva. L'institut fa perscrutaziuns giuridicas cumparativas davart divers temas dal dretg ester e dal dretg internaziunal.

Autoritad federala da surveglianza en chaussas da revisiun ASR

www.rab-asr.ch

Sco autoritad federala da surveglianza independenta surveglia l'ASR la bransch da revisiun. En questa funcziun è ella cumpetenta per l'admissiun da persunas e d'interpresas che furneschan servetschs da revisiun prescrits da la lescha. Ultra da quai surveglia ella posts da revisiun e societads d'audit d'interess public. Cun sia activitad contribuescha l'ASR a la protecziun dals investiturs e da tut ils auters adressats da rapports da revisiun e cunquai a la fidadad dal rapport da finanzas.

Cumissiu federala da bancas da giu CFBG

www.esbk.admin.ch

La CFBG tracta dumondas da concessiun per ils gius per daners che vegnan organisadas en casinos u online. Ella procura che las prescripziuns dal dretg da bancas da giu vegnian observadas, oravant tut concernent l'andament segir e transparent dals gius. Ultra da quai controlla ella che las prescripziuns davart il cumbat cunter la lavada da daners suspectus vegnian respectadas. La CFBG surveglia plinavant la realisaziun dal concept da segirezza e dal concept social da las bancas da giu, observa il giu per daners illegal ed incassa la taxa sin bancas da giu.

Cumissiu federala per dumondas da migraziun CFM

www.ekm.admin.ch

La CFM è ina cumissiu extraparlamentara. Ella cussegla il Cussegl federal e l'administraziun en dumondas da migraziun, promova la coesiun sociala cun sustegnair projects e publitgescha studis e recumandaziuns en connex cun la politica da migraziun.

Cumissiu arbitradra federala per la gestiun da dretgs d'autur e da dretgs parents CAF

www.eschk.admin.ch

Ils auturs d'ovras musicalas, litteraras ed audiovisualas vegnan indemnisads tenor tschertas tariffas, sche lur ovras vegnan emessas, preschentadas publicamain u publitgadas. La CAF ha l'incumbensa d'examinar e d'approvar questas tariffas.

Cumissiu naziunala per la prevenziun cunter la tortura CNPT

www.nkvf.admin.ch

La CNPT examinescha en il rom da sia incumbensa da controlla tenor lescha ch'ils dretgs fundamentals vegnian observads e visita en intervals regulars tut las instituziuns da la privaziun da la libertad. Uschia gida ella a preservar persunas empraschunadas da tortura e d'in tractament inuman e umilitant.

Departament federal da defensiun,
protecziun da la populaziun e sport

DDPS

Suenter l'èra dals F/A-18 (qua in aviun sur Lucerna) vegnan ils novs aviuns da cumbat a proteger la populaziun cunter attatgas or da l'aria. Finanziads vegnan els sur il budget da l'armada.

Scheffa dal DDPS è Viola Amherd. Ella è en il Cussegl federal dapi l'onn 2019.

La Svizra dovra in'armada ferma

L'armada è l'organisaziun lunschor la pli gronda che s'occupa da la segirezza da la Svizra. Ella na vegn betg mo mobilisada en cas d'ina guerra, mabain er, sch'ina inundaziun destruescha in vitg u sch'in aviun nunenconuschent sto vegnir controllà en il mintgadi. Latiers vegnan las smanatschas en il mund virtual.

Per che l'armada possia ademplir questas incumbensas, sto ella s'adattar cuntinuadamain a novas smanatschas. Quai è er la finamira dal project da refurma «svilup da l'armada» che vegn realisà fin la fin da l'onn 2022: L'armada duai pudair vegnir mobilisada en moda pli svelta, esser scolada meglier, vegnir equipada en moda pli moderna e francada meglier en las differentas regiuns.

Il DDPS protegia e metta en moviment la Svizra.

Novs aviuns da cumbat han l'emprima prioritad

L'emprima prioritad ha l'onn 2020 il program Air2030 – la renovaziun dals meds per la protecziun dal spazi d'aria. Ils aviuns da cumbat dad oz pudain nus utilizar mo pli fin l'onn 2030. Ils aviuns da cumbat novs e moderns vegnan a proteger la populaziun ils proxims 30 onns cunter attatgas or da l'aria. La finanziaziun è garantida: Ils aviuns da cumbat vegnan finanziads sur il budget ordinari da l'armada. Uschia pon ils auters secturs da las finanzas federalas sa sviluppar en moda commensurada. Il Cussegl federal ed il

parlament vulan includer la populaziun en il process da decisiun. Cun in referendum han las votantas ed ils votants la pussaivladad da decider davart la dumonda fundamentala, sch'i duain vegnir cumprads novs aviuns da cumbat per 6 milliardas francs. Davart l'acquisiziun concreta decidan alura il Cussegl federal ed il parlament.

Rinforzar la protecziun da l'ambient, extender la promoziun dal sport

L'armada ha ina gronda responsabladad. Quella surpiglia ella er en connex cun la protecziun da l'ambient. Il DDPS vul daventar qua in departament exemplaric. En l'avegnir duain per exempel ils edifizis da l'armada vegnir equipads sistematicamain cun cellas solaras.

En quest regard è cler: la protecziun da la populaziun resta l'incumbensa principala. Il DDPS protegia la Svizra – cun l'Uffizi federal da sport metta el però er en moviment la Svizra. Il Cussegl federal vul extender vinavant la promoziun dal sport. Er qua vegnan exequidas lavurs decisivas quest onn, tranter auter per sustegnair vinavant novs implants da sport u per conceder contribuziuns supplementaras a favur da champs da sport da scola.

Departament federal da defensiun, protecziun da la populaziun e sport DDPS

Il Departament federal da defensiun, protecziun da la populaziun e sport (DDPS) è responsabel per la segirezza da la Svizra. L'armada defenda il pajais e sia populaziun, sustegna las autoritads civilas e promova la pasch en il rom internaziunal. La protecziun da la populaziun gida a proteger cunter las consequenzas da catastrofas.

Plinavant proveda il DDPS l'armada e terzs cun systems, vehichels, material ed immobiglias, procura per il Servetsch d'infurmaziun da la Confederaziun, promova il sport e sias valurs ed exequescha ina mesiraziun dal pajais moderna.

Expensas 2018 **7,06 mia. fr.**

Plazzas a temp cumplain 2018 **11 596**

www.vbs.admin.ch

Secretariat general SG-DDPS

www.vbs.admin.ch

Il Secretariat general sustegna la scheffa dal DDPS sco comembra dal Cussegl federal e sco scheffa dal departament. El realisescha las finamiras strategicas dal Cussegl federal e da la scheffa dal departament, formulescha las directivas politicas correspondentas e coordinescha la realisaziun da talas tras las gruppas u tras ils uffizis dal DDPS. Il SG-DDPS dirigia, coordinescha e surveglia l'applicaziun dals meds finansials dal departament ed è responsabel entaifer il departament per il Center da donns, per la segirezza integrala e per la strategia da la defensiun virtuala (Cyber Defence). Instanzas attribuidas administrativamain èn: l'auditor superior, l'Autoritad da surveglianza independenta davart las activitads d'infurmaziun ed il secretariat dal delegà da la Rait naziunala da segirezza.

Auditorat superior

www.aa.admin.ch

L'Auditorat superior procura che las autoritads penals da la giustia militar possian ademplir lur incumbensa independentamain da la direziun da l'armada e da l'administraziun. El inizescha proceduras penals che tutgan tar la responsabladad da la giustia militar, surveglia quellas ed ademplescha tut ils auters dretgs e duairs processuals che vegnan attribuids dal legislatur.

Servetsch d'infurmaziun da la Confederaziun SIC

www.ndb.admin.ch

Il Servetsch d'infurmaziun da la Confederaziun (SIC) cumbatta cunter il terrorissem, l'extremissem violent, il spionadi, la derasaziun d'armas da destrucziun en massa sco er attatgas virtualas sin infrastructures criticas. El persequescha ils svilups strategics, giuditgescha la situaziun da smanatscha per mauns dals purtaders da decisiuns politicas ed alarmescha en cas da crisas iminentas, resp. en cas da midadas extraordinarias. Il servetsch vegn controllà da differents organs da l'administraziun e dal parlament.

Gruppa da defensiun

www.armee.ch

La Gruppa da defensiun vegn manada dal schef da l'armada en il rang d'in cumandant da corp. Il Stab da l'armada garantisce il svilup, la planisaziun, la repartiziun da las resursas sco er la direziun da l'armada. Il Commando d'operaziuns planisescha e dirigia la prontezza da la truppa e las acziuns. Quai po esser la segirezza per il Forum economic mundial WEF a Tavau, la promoziun da la pasch u l'agid sunter lavinas, en cas d'inundaziuns u d'incendis da guaud en Svizra ed a l'exteriur. Il schef dal Commando d'instrucziun porta la responsabladad generala per la scolaziun da las furmaziuns terrestres ed aviaticas. Il Commando d'instrucziun cumpiglia er la furmaziun superiura dal cader che garantisce la scolaziun e la furmaziun supplementara dals uffiziers da milissa e dals militars professiunals. La Basa logistica da l'armada garantisce per l'entir refurniment e retransport d'armas, da material e da victualias e procura per il mantegniment da l'infrastructura. Ad ella appartegnan er las truppas da sanitad e da transport. La Basa d'agid al commando da l'armada metta a disposiziun tut las prestaziuns da sustegn electronicas necessarias.

Uffizi federal da l'armament armasuisse

www.armasuisse.ch

L'Uffizi federal da l'armament armasuisse è il center da competenza dal DDPS per l'acquisiziun, per la tecnologia e per las immobiglias. El garantisce il provediment da l'armada, ma er da terzas varts, cun systems, vehichels, aviuns e helicopters, material ed immobiglias. El administrescha en moda duraivla circa 7500 edificis e stabiliments sco er 24 000 hectaras terren dal DDPS. Cunquei che armasuisse accompogna las armas, ils apparats e las immobiglias durant lur entira «vita», è el er responsabel per lur liquidaziun sunter la fin da lur utilisaziun.

Uffizi federal da topografia swisstopo

www.swisstopo.ch

Infurmaziuns che concernan il territori en furma da chartas, saja quai sur u sut terra, èn in element central da l'infrastructura da mintga pajais. Decisiuns transparentas e chapavlas en la politica, en l'economia, en la societad, dentant er en la vita privata n'èn betg pli imaginablas senza enconuscher il territori. L'Uffizi federal da topografia swisstopo procura per ina documentaziun fidada e duraivla da la cuntrada e dal sutterren. El coordinescha la geoinfurmaziun sin plaun federal e cun ils chantuns, ha la surveglianza suprema davart la mesiraziun uffiziala, maina l'Institut geografic militar ed administrescha il geoportal da la Confederaziun cun il program da chartas map.geo.admin.ch.

Uffizi federal da protecziun da la populaziun UFPP

www.bevoelkerungsschutz.ch

En cas da catastrofes e da situaziuns d'urgenza garantisce la protecziun da la populaziun la collavuraziun da las tschintg organisaziuns partenarias: la polizia, ils pumpiers, ils fatgs da sanadad, ils manaschis tecnicos e la protecziun civila. Cumpetents èn per gronda part ils chantuns. L'Uffizi federal da protecziun da la populaziun (UFPP) procura per las infurmaziuns da basa e per la coordinaziun, per exempel en ils secturs avertiment ed alarm, scolaziun ed infrastructura da protecziun. Sin Alertsuisse (pagina d'internet ed app) vegnan rimnadas las infurmaziuns relevantas en cas d'eveniments en Svizra.

A l'UFPP appartegnan la Centrala naziunala d'alarm (CENAL) ed il Labor Spiez. En cas d'eveniments da radioactivitad augmentada alarmescha la CENAL la populaziun ed ordinescha las mesiras da protecziun necessarias. Il Labor Spiez è l'institut federal per la protecziun ABC. Ses servetschs vegnan adina puspè duvrads er sin plaun internaziunal.

Uffizi federal da sport UFSPO

www.baspo.ch

L'Uffizi federal da sport (UFSPO) promova il sport ed il moviment per tuts. L'UFSPO è responsabel per Giuventetgna+ sport, l'ovra da promoziun dal sport la pli impurtanta da la Confederaziun. El maina la scola auta federala da sport a Magglingen SAFSM, in lieu da furmaziun e da perscrutaziun renumà. Els centers da sport a Magglingen ed a Tenero porschan implants da trenament e da scolaziun moderns per federaziuns, scolas ed uniuns.

Departament federal da finanzas

DFF

REGENZA

La protecziun cunter ristgas virtualas daventa in affar dal schef: Florian Schütz, il delegà federal per la cybersegirezza è suttaless directamain al parsura dal DFF.

Schef dal DFF è Ueli Maurer. El è en il Cussegl federal dapi l'onn 2009.

Metter a pantun ils cybercriminals

Attatgas da hackers sin infrastructures dad IT tutgan oz deplorablmain tar il mintgadi. Per evitar gritta e custs ch'èn inevitablmain colliads cun talas attatgas, èsi en emprima lingia necessari che tut las interpresas sco er las utilisadras privatas ed ils utilisaders privats surpiglian lur atgna responsabladad. Però er il stadi vul s'engaschar pli fitg en quest sector e gidar la populaziun e l'economia a sa proteger cunter cyberristgas. Da nov datti tar la Confederaziun in Center naziunal per la cybersegirezza, il punct central per tut las dumondas en connex cun la cybercriminalitad. Quel vegn manà d'in delegà federal per la cybersegirezza, ch'è suttaless directamain al schef dal DFF. Il Center naziunal per la cybersegirezza rimna la savida d'experts ch'è avant maun ed è il post da consultaziun per persunas privatas, per las autoritads, per l'economia e per las scolas autas.

Cybersegirezza – ina sfida per persunas privatas e per il stadi

Realisar las reglas internazionalas concernent la trasparenza fiscala

L'atun 2018 ha la Svizra cumenzà a barattar infurmaziuns fiscalas cun differents stadis partenaris. Cun l'uschenumà barat automatic d'infurmaziuns (BAI) duai vegnir megliera la trasparenza fiscala ed uschia vegnir evitada l'omisiun fiscala transcunfinala. Actualmain èn passa 100 stadis

– tranter quels tut ils centers da finanzas impurtants – s’obligads da realisar il BAI. Il Cussegl federal examinescha regularmain, sch’ils stadis partenaris observan las prescripziuns dal standard internaziunal BAI. Uschia vegni garantì che la Svizra na transmitta naginas datas a pajais che violeschan u che n’adempleschan betg las pretensiuns concludidas internaziunalmain areguard la confidenzialità e la segirezza da las datas barattadas.

Avair quità da las finanzas

Las finanzas federalas d’in volumen d’entant 75 milliardas francs stattan actualmain sin in fundament solid. Ils surplus dals ultims onns èn vegnids utilisads per reducir ils debits. Uschia ha la chargia dals debits pudì vegnir diminuida – dapi il nivel maximal da 130 milliardas francs l’onn 2005 – sin 99 milliardas francs. Ultra da quai èn vegnidas spargnadas expensas da tschains d’ina autezza considerabla. La politica da finanzas sto però cunzunt guardar enavant: En vista a numerus projects gronds resti ina sfida da mantegnair l’equiliber budgetar. Il Cussegl federal ed il parlament ston er en l’avegnir mantegnair la disciplina per quai che riguarda las expensas.

Departament federal da finanzas DFF

Il Departament federal da finanzas incassescha taglias e dazis e controlla il traffic da persunas e da rauba al cunfin. El furnescha servetschs per l’entira administraziun federala, da l’informatica al personal fin a l’infrastructura. Cun sia politica da taglias e da finanzas garantescha el la capaciad da prestaziun da la Confederaziun svizra e da la Svizra sco piazza economica.

Expensas 2018 **15,45 mia. fr.**

Plazzas a temp cumplain 2018 **8701**

www.efd.admin.ch

Secretariat general SG-DFF

www.efd.admin.ch

Il SG è il scharnier tranter il schef dal departament ed ils uffizis federals, tranter ils chantuns, tranter las collavuraturas ed ils collavurats da las medias e tranter las persunas responsablas per la communicaziun. El planisescha e coordinescha las fatschentas dal DFF per il parlament e per il Cussegl federal. El infurmescha la publicitad davart tut las fatschentas dal Cussegl federal e dal departament.

Secretariat da stadi per dumondas finalialas internaziunalas SFI

www.sif.admin.ch

Il SFI defenda ils interess da la Svizra en dumondas da finanzas, da valuta e da taglia envers pajais partenaris ed en gremis internaziunalas. El s’engascha per bunas cundiziuns generalas, cun las qualas la Svizra dispona d’ina piazza finaliala ed economica segira, competitiva e renconuschida sin l’entir mund. Il SFI è ultra da quai competent per realisar la politica dal martgà da finanzas dal Cussegl federal.

Administraziun federala da finanzas AFF

www.efv.admin.ch

L’AFF suvegla la cassa federala e garantescha la prontadad da pajament da la Confederaziun. Ella elavura il preventiv, il plan da finanzas ed il quint federal. La basa per ina politica da finanzas solida è il frain a l’indebitament, in sguard critic sin il demandar finalial dals departaments e la consideraziun da la situaziun economica.

Uffizi federal da personal UPPER

www.epa.admin.ch

Sco patruna stat la Confederaziun en ina dira concorrenza cun autras interpresas. L’UPPER è responsabel per la politica da personal e per la politica preventiva da la Confederaziun. El procura che l’administraziun federala restia ina patruna competitiva.

Administraziun federala da taglia AFT

www.estv.admin.ch

L’AFT incassescha la gronda part da las entradas federalas e permetta uschia a la Confederaziun d’ademplir sias incumbensas. Per quest intent incassescha ella la taglia sin la plivalur, la taglia federala directa, la taglia anticipada, las taxas da bul e la taxa da cumpensaziun per l’obligaziun da far servetsch militar. Ultra da quai presta ella agid uffizial internaziunal en dumondas fiscalas.

Administraziun federala da duana AFD

www.ezv.admin.ch

L'AFD procura ch'il traffic transcunfinal da rauba e da persunas circuleschia sche pussaivel senza disturbis. Per il traffic da rauba èn cumpetents spezialists civils da duana. La part unifurmada ed armada da l'AFD, il corp da guardias da cunfin, surpiglia las incumbensas da segirezza, da duana e da migraziun. La duana incassescha er ina taglia sin la plivalur, ina taglia sin ils ielis minerals ed ina taglia sin il tubac. Il cumenzament da l'onn 2018 è l'Administraziun federala d'alcohol vegnida integrada en en l'AFD. Entaifer l'AFD è ussa la partiziun Alcohol e tubac responsabla per l'execuziun da la legislaziun d'alcohol.

Uffizi federal d'informatica e da telecomunicaziun UFIT

www.bit.admin.ch

Sco center da cumpetenza da las TI da la Confederaziun sustegna l'UFIT ils process da lavur da l'administraziun federala e procura per ina telecomunicaziun optimala tranter tut ils uffizis federals en Svizra ed a l'exteriur. En connex cun la colliaziun electronica da la Confederaziun e la publicitad gioga el in rolla centrala.

Uffizi federal per edifizis e logistica UFEL

www.bbl.admin.ch

L'UFEL construescha, mantegna ed administrescha las immobiglias civilas da la Confederaziun. Quai èn la Chasa federala, ils edifizis da l'administraziun e las ambassadas svizras a l'exteriur. Sco post central d'acquisiziun cumpra el meds d'informatica, l'equipament per ils biros sco er publicaziuns per l'entira administraziun federala.

Organ da direcziun informatica da la Confederaziun ODIC

www.isb.admin.ch

Il ODIC ha l'incumbensa da realisar la strategia per la tecnica d'infurmaziun e da comunicaziun en l'administraziun federala. Plinavant coordinescha el la realisaziun da la strategia dad e-government en Svizra tranter la Confederaziun, ils chantuns e las vischnancas e maina la Centrala d'annunzia e d'analisa per la segirezza da l'infurmaziun (MELANI).

Autoritad federala per la surveglianza dals martgads da finanzas FINMA

www.finma.ch

Per survegliar la branscha da finanzas dovri ina surveglianza ferma, cumpetenta ed independenta: la FINMA. Ella s'engascha per la protecciun dals crediturs, dals investiders e da las persunas assicuradas e surveglia la funcziunalitad dals martgads da finanzas. Ella surveglia las bancas, las assicuranzas, las bursas ed ils fonds ch'èn suttemess a l'obligaziun da dumandar ina permissiun.

Controla federala da finanzas CDF

www.efk.admin.ch

La CDF è l'organ suprem per la surveglianza da las finanzas da la Confederaziun. Ella è independenta e controlla il demanar finanziar da l'administraziun federala e dals tribunals sco er da numerusas organisaziuns semistatalas. Il quint da la Confederaziun suttemetta ella ad ina controlla annuala. Sia finamira è d'impunder ils daners da taglia a moda spargnusa ed effectiva.

Cassa federala da pensiun PUBLICA

www.publica.ch

Sco instituziun collectiva senza finamira da rendita da la prevenziun professionala administrescha PUBLICA ina facultad totala dad actualmain passa 38 milliardas francs svizzers. Cun 64'000 persunas assicuradas e cun 42'000 persunas pensiunadas fa ella part da las cassas da pensiun las pli grondas da la Svizra.

Departament federal d'economia,
furmaziun e retschertga

DEFR

Ina persuna obligada da far servetsch civil gida in
collavuratur dal WSL Institut per la perscrutaziun da
la naiv e da las lavinas SLF a mantegnair ina staziun
da mesiraziun automatica a Tavau.

Schef dal DEFR è Guy Parmelin. El è en il Cussegl federal dapi l'onn 2016.

En furma per il mund digital

Cun colliar datas naschan ozendi products, servetschs e models da fatschenta dal tuttafatg novs. Questa transfurmaziun digitala n'ha betg mo ina influenza sin plaun operativ, mabain er sin plaun da l'uman. Las interpresas ston s'organisar da nov e savens er sa restructurar. Per las collavuraturas ed ils collavuraturers sa midan las modas da lavurar sco er las furmas da la collavuraziun. Ellas ed els ston s'adattar a quest process da transfurmaziun, per che quel haja success. Per quest motiv èsi indispensabel ch'ellas ed els vegnian involvids en il process da midada. Anc pli ston ellas ed els vegnir preparads per las sfidas futuras tras scolaziuns e furmaziuns supplementaras. Numerus profils professionals sa midan, auters naschan pir. Ils chantuns, la Confederaziun e l'economia defineschan ensemen ils novs profils e realiseschan quels.

En furma per il process da transfurmaziun tras scolaziuns e furmaziuns supplementaras

Professiun e vocaziun en concorrenza

Il mund da lavur vegn furmà da nov tras la digitalisaziun. Anc fin avant paucs onns empredevan ins in mastergrn che determinava lura savens l'entira carriera professiunala. Quai n'è oz betg pli il cas. Suentar l'emprima scolaaziun succeda pli e pli savens – en in interval d'intgins onns – ina segunda scolaaziun, mintgant pli tard er anc ▶

in'ulteriura «vocaziun», perquai ch'ins vesa pli cleramain, nua che la via duai manar.

Praticums dattan invista da professiuns che sveglian novas vocaziuns. Correspudentamain vegn la purschida per scolaziuns u furmaziuns supplementaras complementaras a la professiun extendida cuntinuadamain. Mo uschia èsi e vegni ad esser pussaivel en l'avegnir da scolar personas dal fatg ch'èn dumandadas sin il martgà da lavur.

Il commerzi liber promova la concorrenza

Persunas dal fatg furman la pitga principala da nossa economia. Ellas augmentan la forza innovativa e la cumpetitivitad da nossas firmas. Per interpresas orientadas a l'export è questa capacitad da concurrer spezialmain impurtanta. Ellas basegnan ultra da quai in access als martgads esters liber d'obstachels e da discriminaziun.

Cunvegns da commerzi liber èn instruments impurtants per cuntanscher questas finamiras. La Svizra ha cun sias 30 cunvegns conclusidas cun 40 pajais – supplementar-main a la UE ed a l'AECL – gia cuntanschi ina massa. I resta ina finamira dal Cussegl federal da concluder talas cunvegns cun ils partenaris da commerzi impurtants da la Svizra. Entant che las tractativas cun l'Indonesia e cun ils stadis Mercosur èn vegnidas conclusidas l'onn passà, vegnan actualmain manadas discussiuns davart ina cunvegna da commerzi liber cun ulteriurs pajais.

Departament federal d'economia, furmaziun e retschertga

DEFR

Il DEFR definescha las cundiziuns generalas per l'economia e per il martgà da lavur. El vul cuntanscher ina creschientscha duraivla e bainstar per l'entir pajais. Er la politica da furmaziun e da perscrutaziun è furma in'incumbensa dal departament. Gist quattras han praticamain tut las abitantas ed ils abitants da la Svizra in connex direct cun il DEFR. En il mintgadi giogan dentant ina rolla impurtanta er l'alimentaziun tras l'agricultura, il sottetg en connex cun ils fatgs d'abitaziuns ed il refurniment en cas da crisa grazia al provediment economic dal pajais.

Expensas 2018 **12,24 mia. fr.**

Plazzas a temp cumplain 2018 **2081**

www.wbf.admin.ch

Secretariat general SG-DEFR

www.wbf.admin.ch

Sco post da stab e da coordinaziun è il Secretariat general dal DEFR suttemess al schef dal departament. El dirigia il basegn da persunal e da finanzas en il departament, prepara las fatschentas per il parlament e per il Cussegl federal ed infurmescha la publicitad. Administrativamain al èn suttemess l'Uffizi federal per dumondas dal consum (UFDC). L'UFDC s'occupa tranter auter d'agids finansials ad organisaziuns da consumers e da la decleraziun da laina e maina – ensemen cun il SECO – il post d'annunzia e d'infurmaziun per la segirezza da products.

Secretariat da stadi da l'economia SECO

www.seco.admin.ch

Il SECO s'occupa da las dumondas centralas da la politica economica. Sias finamiras èn ina creschientscha economica persistente, in'auta occupaziun e cundiziuns da lavur gistas. Per quests intents stgaffescha el las cundiziuns generalas necessarias per la politica exteriura e l'economia da l'exteriur. Il spectrum dals temas dal SECO tanscha da la politica dal martgà da lavur sur la protecciun dals lavurants, la reducciun da barrieras commercialas, l'access als martgads da l'exteriur fin a la cooperaziun economica al svilup.

Secretariat da stadi per furmaziun, retschertga ed innovaziun SEFRI

www.sbf.admin.ch

Furmaziun, retschertga ed innovaziun (FRI) èn las pitgas purtantas da la Svizra. Lur success sa basa decisivamain sin la producciun, la derasaziun e l'utilisaziun d'enconuschientschas e da savida. Il SEFRI ha l'incumbensa da rinforzar e da sviluppar vinavant qualitativamain il sistem FRI tranter auter ensemen cun ils chantuns, cun l'economia, cun las instituziuns e cun ils organs da las scolas autas, da la promoziun da la perscrutaziun e da l'innovaziun.

Uffizi federal d'agricultura UFAG

www.blw.admin.ch

L'agricultura caracterisescha la Svizra. Per ch'i restia uschia stgaffescha l'UFAG perspectives per in'agricultura e per ina economia alimentara che ha success sin ils martgads cun ses products alimentars d'auta qualitad, che producescha a moda persistente e che schanegia las resursas. L'UFAG s'engascha per cundiziuns generalas che promovan la capacitad da prestaziun tenor princips d'interpresa en l'agricultura. L'institut da perscrutaziun Agroscope furnescha la basa scientifica.

Uffizi federal per il provediment economic dal pajais UFPE

www.bwl.admin.ch

Sco plattafurma per dumondas da la segirezza dal provediment procura l'UFPE – en stretga collavuraziun cun l'economia privata, cun uffizis partenaris e cun ils chantuns – che grondas streugas da furniziun temporaras en connex cun bains e servetschs essenzials n'hajan betg consequenzas considerablas per la populaziun e per l'economia da noss pajais.

Uffizi federal d'abitaziuns UFAB

www.bwo.admin.ch

Abitar è in basegn fundamental – ed abitaziuns èn in bain economic impurtant. L'UFAB promova in martgà d'abitaziuns ch'è attractiv per investir e che permetta da metter a disposiziun spazi d'abitar suffizient en tut las classes da pretsch. Cun agids finansials sustegna l'UFAB cun cleras intenziuns la construcziun d'abitaziuns d'utilitad publica. En il dretg da locaziun ston vegnir accordads ils interess dals locaturs e dals locataris.

Uffizi federal dal servetsch civil CIVI

www.civi.admin.ch

Il CIVI è responsabel per tut ils fatgs dal servetsch civil. Il servetsch civil schlia – sco furma da l'obligaziun da servetsch – il problem da la refusa dal servetsch militar per motivs da conscienza, presta servetschs per la communitad là, nua che las resursas mancan e surpiglia incumbensas civilas en la politica da segirezza.

Surveglianza dals pretschs SPR

www.preisueberwacher.admin.ch

Il survegliader dals pretschs intervegn, sch'i dat pretschs che n'èn betg sa furmads en la concorrenza libra e ch'èn abusivamain auts. Ses champs da lavur principals èn ils fatgs da sanadad ed il sector da las infrastructuras.

Cumissiun da concorrenza CUMCO

www.weko.admin.ch

La CUMCO s'engascha per martgads averts. Ella intervegn en cas da cartels, da l'abus da la pussanza sin il martgà, da fusiuns privlusas e d'impediments dal stadi envers la concorrenza. Sco «advocata da la concorrenza» infurmescha e cusseglia ella interpresas e posts statals.

Sector da las Scolas politecnicas

federalas Sector da las SPF

www.ethrat.ch

Il sector da las SPF furman las duas scolas politecnicas federalas a Turitg (SPFT) ed a Losanna (SPFL) sco er ils quatter instituts da perscrutaziun Institut Paul Scherrer (IPS), Institut federal per la perscrutaziun da guaud, naiv e cuntrada (WSL), Institut federal da controlla da material e da perscrutaziun (Empa) ed Institut federal per provediment, serenaziun e proteccziun da las auas (Eawag). Il Cussegl da las SPF è l'organ strategic da direccziun e da surveglianza dal sector da las SPF. El surveglia ils plans da svilup, concepescha il controlling e garantescha la coordinaziun.

Institut federal da scola auta per la furmaziun professiunala IFFP

www.ehb.swiss

L'IFFP è l'organisaziun svizra d'experts per la furmaziun professiunala. El porscha scolaziuns e furmaziuns supplementaras per persunas responsablas per la furmaziun professiunala, perscrutescha la furmaziun professiunala, sviluppescha vinavant professiuns e sustegna la collavuraziun internaziunala da la furmaziun professiunala. L'IFFP ha sias sedias a Zollikofen sper Berna (sedia principala), a Losanna ed a Lugano, cun sedias externas ad Olten ed a Turitg.

Agentura svizra per la promozion da l'innovaziun Innosuisse

www.innosuisse.ch

Innosuisse promova projects d'innovaziun tranter interpresas e scolas autas, sustegna start-ups a realisar lur ideas da fatschenta sco er il transfer da savida e da tecnologia tranter la scienza e l'industria.

Departament federal per ambient, traffic,
energia e comunicaziun

DATEC

Las revitalisaziuns en la cuntrada da pall sper
«Les Ponts-de-Martel» (NE) rinforzan la rait da
spazis da viver prezius.

Scheffa dal DATEC è Simonetta Sommaruga. Ella è en il Cussegl federal dapi l'onn 2010. L'onn 2020 è ella la presidenta da la Confederaziun.

La natira dovra spazi. L'uman prenda però en ses possess adina dapli da quest spazi: Cun construir chasas d'abitar, vias e viafiers va a perder terren; cuntradas vegnan fragmentadas. Prads sitgs e palids da gronda valur spareschan. Il traffic, l'industria e l'economia agrara contamineschan las auas e l'aria cun substanzas nuschaiplas.

Quai ha consequenzas drasticas per la multifariadad d'animals e da plantas, per l'uschenumnada biodiversitad: Bleras spezias d'animals e da plantas scumparan. 80 pertschient da las spezias da reptils e 40 pertschient da las spezias d'utschels valan sco periclitadas. Intginas spezias èn gia svanidas dal tuttafatg; per exempel la lodola da la cresta u l'evla da peschs.

Il DATEC s'engascha per la diversitad dals animals e da las plantas.

Senza avieuls nagins fritgs

Schebain che quest svilup destruescha ina part da nossas basas da viver, resta el per il solit inobservà. Uschia ha la spariziun dals insects ina consequenza fitg directa per noss nutriment: Sch'i n'existan pli nagins avieuls e tavauns ch'impollineschan las plantas, alura na sa sviluppan er nagins fritgs. La biodiversitad è ultra da quai il fundament per aua da baiver netta e per buna aria.

Sche la multifariadad da plantas e d'animals sa diminuescha, ha quai er consequenzas per l'economia, per exempel per l'industria farmaceutica. Differents organissemms por

schan la basa per producir medicaments sco per exempel l'antibiotica. Ubain: L'aspirin è vegnì guadagnà pli baud da la scorsa dal salesch.

Agir cuminaivlamain en moda speditiva

Per tut quests motivs vul il Cussegl federal cumbatter cunter la spariziun da spazis da viver, d'animals e da plantas anc pli fitg che fin ussa. El ha concludì in plan d'acziun cun mesiras efficazias e sveltas ch'il DATEC realisescha ensemen cun ils chantuns, cun las puras ed ils purs sco er cun las protecturas ed ils protecturs da la natira. Il DATEC s'engascha per il mantegniment e per la colliaziun da spazis da viver per animals e per plantas ch'èn d'ina valur spezialmain gronda – per exempel cun bostgaglia coerenta, auals e flums natirals, urs dal guaud multifars ubain spazis libers en abitadis. Ultra da quai ha el en mira da reducir las substanzas nuschaivlas en il terren, en las auas ed en l'aria sco er da limitar la perdita dal terren.

En il rom da l'educaziun ambientala promova il DATEC plinavant la savida davart l'impurtanza da la biodiversità – cun agid da projects en las scolas primaras fin a las scolas professiunalas. Quai ord persvasiun che burgaisas e burgais infurmads bain hajan quità da l'ambient.

Departament federal per ambient, traffic, energia e comunicaziun DATEC

Il DATEC è il departament d'infrastructura da la Svizra. Vias, binaris e conducts da current: Quai che tegna ensemen noss pajais è chausa dal DATEC. Gist tuttina s'occupa el dal terren, da l'aua, da l'aria, dals animals, da las plantas e da las cuntradas. Questas resursas natirals èn la basa da la vita, ma stattan sut squitsch pervia da noss cumportament. Mantegnair questa basa è ina da las incumbensas centralas dal DATEC.

Expensas 2018 **12,58 mia. fr.**

Plazzas a temp cumplain 2018 **2242**

www.uvek.admin.ch

Secretariat general SG-DATEC

www.uvek.admin.ch

Il streng entretschament tematic da bleras fatschentas preten- da ina coordinaziun cumplexsiva cun ils uffizis speziels dal SG-DATEC e cun ils auters departaments. Questa lavur surpiglia il SG-DATEC. El prepara las fatschentas dal Cussegl federal, guida ad etabli la planisaziun politica, serva sco punct da contact cun il parlament e garantescha la comunicaziun vers anora. Ultra da quai ademplescha el la rolla dal proprietari da la Posta, da las VFF, da la Swisscom e da Skyguide e surveglia la realisaziun da las finamiras strategicas ch'il Cussegl federal prescriba per questas interpresas.

Uffizi federal da traffic UFT

www.bav.admin.ch

L'Uffizi federal da traffic UFT dirigia l'engrondiment graduà e la finanziaziun da l'infrastructura da viafier. El realisescha las incaricas dal Cussegl federal e dal parlament, surveglia ch'ils custs ed ils termins vegnian observads e s'occupa da la segirezza en il traffic public.

Uffizi federal d'aviatica civila UFAC

www.bazl.admin.ch

L'UFAC s'engascha per in aut standard da segirezza en l'aviatica civila da la Svizra. Per quest intent sa basa el principalmain sin standards accordads internaziunalmain. Supplementarmain a la lavur da surveglianza è el cumpetent per la preparaziun e realisaziun da decisziuns da la politica d'aviatica. L'uffizi s'engascha plinavant en las organizaziuns internaziunalas d'aviatica per ils interess da la Svizra.

Uffizi federal d'energia UFE

www.bfe.admin.ch

La politica d'energia dal Cussegl federal ha l'intent da megliar l'effizienz energetica, d'amplifitgar las energias regenerablas, cunzunt la forza idraulica, da sviluppar vinavant las raits d'electricità, da rinforzar la perscrutaziun d'energias e da promover la collavuraziun internaziunala. L'UFE realisescha quests principis en la pratica. El elavura per exempel prescripziuns davart il consum d'energia d'apparats dal tagnairchasa, da l'electronica da divertiment, da lampas e da motors electricis. La finamira è da metter a disposiziun er en l'avegnir in provediment d'energia sufficient, segir, pajabel ed ecologic.

Uffizi federal da vias UVIAS

www.astra.admin.ch

Per incumbensa dal Cussegl federal e dal parlament s'occupa l'UVIAS da l'engrandiment e dal mantegniment da las vias nazionali. Ultra da quai realisescha el il program da segirezza dal traffic «Via sicura». La finamira è da reducir anc pli figt il dumber dals mortoris e da las persunas blessadas en consequenza d'accidents da traffic. Mo manischunzs bain scolads duain charrar cun vehichels segirs sin vias segiras.

Uffizi federal da comunicaziun UFCOM

www.bakom.admin.ch

Telefonar, scriver e-mails u SMS e navigar en l'internet – per quai dovri in'infrastructura da comunicaziun da gronda prestaziun. L'UFCOM gida a metter a disposiziun quella en l'entira Svizra. El reparta ils retgavs da las taxas da radio e da televisiun als emetturs regiunals ed a la SRG SSR e procura che la pressa possa profitar da custs da spediziun favuraivels. Plinavant surveglia el il provediment da basa dal traffic da pajaments tras la Posta.

Uffizi federal d'ambient UFAM

www.bafu.admin.ch

Las resursas natirals aua, terren ed aria èn sut squitsch perquai ch'ellas vegnan savens surduvradas. La politica d'ambient da la Svizra procura ch'ellas stettian a disposiziun er a las generaziuns futuras. L'incumbensa centrala da l'UFAM è da mantegnair ils sistems ecologics cun lur flora e fauna sco basa da la vita. L'UFAM s'occupa er dals motivs da la midada dal clima e da sias consequenzas. El gida ils chantuns e las vischnancas a sa proteger cunter aua gronda, crudada da crappa u lavinas. Quai fa el cun segirar las vias ed ils abitadis cun guauds da protecziun intacts u cun proteger cunter auas grondas renaturalisond ils flums.

Uffizi federal da svilup dal territori UFST

www.are.admin.ch

L'augment da la populaziun, la mobilitad creschenta, las pretenziuns pli autas a la surfatscha d'abitar – dentant er la protecziun da la cuntrada: en quest champ da tensiun sa mova l'UFST. Per schanegiar il terren che daventa pli e pli stgars promova e surveglia el la basa giuridica per il svilup da l'abitadi. L'UFST gida ad accordar meglier l'infrastructura da traffic cun il svilup da l'abitadi. Il concept dal territori per la Svizra ch'è vegnì elavurà – sut la direcziun da l'UFST – da la Confederaziun, dals chantuns, da las citads e da las vischnancas tschenta las directivas per sviluppar il territori da noss pajais.

Inspecturat federal per la segirezza nucleara IFSN

www.ensi.ch

L'IFSN controlla che las ovras nuclearas funcziunian a moda segira en Svizra. Sia finamira suprema è da proteger l'uman e l'ambient cunter donns da radioactivitad. Perquai surveglia l'IFSN las 5 ovras nuclearas da la Svizra, ils deposits temporars per il rument radioactiv e la perscrutaziun nucleara a l'Institut Paul Scherrer, a la SPF Losanna ed a l'Universitad da Basilea.

La Chanzlia federala

ChF

A las sesidas dal Cussegl federal èn adina preschents il chancelier federal ed ils dus vicechanceliers.

Al timun da la Chanzlia federala stat Walter Thurnherr. El è il chancelier federal dapi il 2016.

Il post da stab dal Cussegl federal

La Chanzlia federala exista dapi l'onn 1803 ed è l'autorità la pli veglia da la Confederaziun. Ella è il post da stab dal Cussegl federal e funcziuna sco scharnier tranter la regenza, l'administraziun, il parlament e la populaziun.

Sco ils commembers dal Cussegl federal vegn er il chancelier federal elegì dal parlament per 4 onns. Sco schef dal stab dal Cussegl federal procura el che la regenza funcziunia senza incaps. Ensem cun ils dus vicechanceliers sa participescha el a las sesidas dal Cussegl federal. Il chancelier federal po far propostas tar tut las fatschentas dal Cussegl federal, n'ha dentant betg il dretg da votar.

Chanzlia federala ChF

La Chanzlia federala è il post da stab dal Cussegl federal. Ella prepara las sesidas da la regenza ed infurmescha davart ses conclus. Ella controllescha che las iniciativas ed ils referendums sajan legitims e procura che las elecziuns e votaziuns naziunalas vegnian realisadas correctamain. Ella publitgescha texts uffizials en pliras linguas.

Expensas 2018 **79 miu. fr.**

Plazzas a temp cumplain 2018 **204**

www.bk.admin.ch

Planisescha per il Cussegl federal

La politica dal Cussegl federal è integrada en ina planisaziun. La Chanzlia federala prepara ils instruments da planisaziun en stretga collavuraziun cun ils departaments: i dat ina planisaziun da la legislatura da 4 onns. Da quella vegnan deducidas finamiras annualas. En il rapport da gestiun mussa il Cussegl federal, sche las finamiras èn vegnidas cuntanschidas.

Prepara las sesidas dal Cussegl federal

Il Cussegl federal sa raduna per ordinari ina giada l'emna per ina sesida. La Chanzlia federala fa la glista da tractandas. Avant ch'il Cussegl federal tracta sias fatschentas, pon ils departaments ed ils uffizis federals inoltrar lur valitaziun en chausa e far propostas. La Chanzlia federala coordinescha questa procedura da cunrapport ed examinescha las fatschentas ord vista formala e giuridica.

Infurmescha davart las decisiuns dal Cussegl federal

Suenter mintga sesida dal Cussegl federal sa preschenta il pledader dal Cussegl federal a las medias ed orientescha la publicitad davart las decisiuns dal Cussegl federal. Savens vegn el accompagnà d'in u da plirs commembers dal Cussegl federal e da persunas spezialisadas da l'administraziun federala. Els tuts dattan pled e fatg a las schurnalistas ed als schurnalists.

www.admin.ch/tv (conferenzas da medias)

www.admin.ch/news (communicaziuns a las medias)

Suenter las sesidas dal Cussegl federal infurmescha la Chanzlia federala er ils set departaments davart las decisiuns prendidas. La Chanzlia federala publitgescha ils conclus federals ed ils rapports en las trais linguas uffizialas en il Fegl uffizial federal. Leschas ed ordinaziuns novas u midadas publitgescha ella en la Collecziun uffiziala dal dretg federal.

www.admin.ch/dretgfederal

Publitgescha sin tut ils chanals

Avant mintga votaziun survegnan las var 5 milliuns persunas cun dretg da votar ina brochura davart ils projects da votaziun. La Chanzlia federala realisescha quella en collavuraziun cun ils departaments. Avant las elecziuns federalas edescha ella mintgamai in mussavia electoral. Cun brochuras sco «La Confederaziun en furma concisa» e cun duas paginas d'internet infurmescha la Chanzlia federala davart las activitads e davart las caracteristicas da la regenza e da las autoritads.

www.admin.ch (regenza ed administraziun)

www.ch.ch (Confederaziun e chantuns)

www.youtube.com > «Der Schweizerische Bundesrat»

www.twitter.com/BR_Sprecher (pledader dal Cussegl federal)

Translatescha en pliras linguas

En Svizra èn il tudestg, il franzos ed il talian las linguas uffizialas. Ils texts da las leschas, da las ordinaziuns e dals contracts internaziunals sco er ils documents per las votaziuns e per las elecziuns ston star a disposiziun almain en questas trais linguas. Per quai procuran ils Servetschs linguistics da la Chanzlia federala. Sche necessari, fan els er translaziuns en rumantsch ed en englais.

Survegla ils dretgs dal pievel

Sin plaun naziunal pon las Svizras ed ils Svizzers votar trais fin quatter giadas ad onn. Mintga 4 onns elegian els in nov parlament. La Chanzlia federala procura che tut giaja senza incaps. Tgi che vul lantschar ina iniziativa dal pievel u in referendum, chatta tar la Chanzlia federala las infurmaziuns necessarias per proceder correctamain. La Chanzlia federala controllescha er, sche las dumondas dal pievel adempleschan las premissas formalas.

Maina il project «Vote électronique»

Dapi passa 15 onns rimnan la Confederaziun ed ils chantuns experientschas cun la votaziun electronica a chaschun da las votaziuns e da las elecziuns federalas. La Chanzlia federala maina il project «Vote électronique» cun la finamira da permetter l'execuziun dals dretgs politics sin via electronica. I duai vegnir purschì a las persunas cun dretg da votar la pussaivladad da votar senza barrieras, en moda mobila e transparenta.

www.bk.admin.ch > Politische Rechte > E-Voting

Sustegna il president da la Confederaziun

Durant ses onn presidial resultan incumbensas supplementaras per in cusseglier federal. La Chanzlia federala al sustegna en ses servetsch presidial cunzunt en dumondas da la diplomazia e da la communicaziun.

Maina las chasas da giasts dal Cussegl federal

En la chasa von Wattenwyl ed en la residenza da champagna Lohn retschaiva il Cussegl federal sias visitas svizras e da l'exteriur. En la chasa von Wattenwyl sa scuntra el regularmain per discutir cun las partidas politics, quai èn ils uschenumnads «discurs da la chasa von Wattenwyl».

Incumbensà federal per la protecziun da datas e per la trasparenza IFPDT

www.edoeb.admin.ch

L'incumbensà federal per la protecziun da datas e per la trasparenza è in'autorità independenta. Ella controllescha che la Lescha federala davart la protecziun da datas vegnia observada, uschia che la sfera privata da las burgaisas e dals burgais vegn protegida, ed ella cusseglia en dumondas da protecziun da datas. Ultra da quai procura ella per la realisaziun dal princip da trasparenza. Quest princip garantescha l'access a documents uffizials da l'administraziun federala. Sch'ina autorità refusa l'access, po vegnir inoltrada a l'IFPDT ina dumonda da mediaziun.

La giudicativa

ILS TRIBUNALS

TRIBUNALS

Sche las commembras ed ils commembers d'ina partziun dal Tribunal federal n'èn betg perina davart la soluziun d'in cas, ha lieu ina tractativa publica da la sentenzia. Qua sa radunan las derschadras ed ils derschaders da la prima Partziun da dretg social a Lucerna.

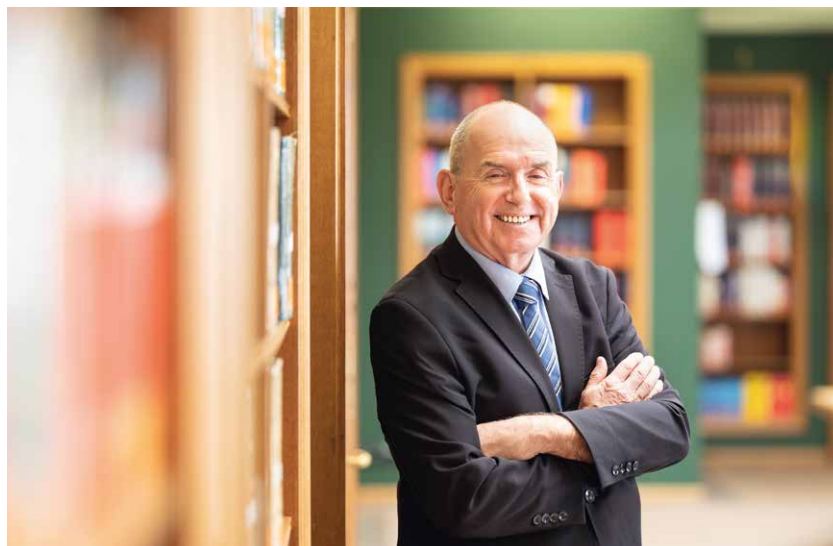
La giudicativa 78

Il Tribunal federal ed ils tribunals d'emprima
instanza da la Confederaziun 80

La terza pussanza en il stadi

LA GIUDICATIVA

Intervista cun il president dal Tribunal federal Ulrich Meyer

Signur Meyer, decida il Tribunal federal adina en moda gista?

Il Tribunal federal na po betg sentenziar sa basond directamain sin ponderaziuns da giustia persunalas da las singulas derschadras e dals singuls derschaders. Anzi, el è suttamess al dretg vertent. Po ina sentenza legala pia esser malgista? En general betg. Dentant sto la schliaziun en vista a mintga cas vegnir reponderada, sch'il sentiment da giustia para disturbà. Jau mez n'hai anc mai stuì decider cunter mes agen sentiment da giustia, gnanc en quels cas, nua che la maiortad n'era betg d'accord cun mai.

Tge è caracteristic per in bun derschader federal?

L'emprima premissa è la passiuon per la chaussa, vul dir il plaschair vi da la professiuon. Ina derschadra federala u in derschader federal sto sa chapescha er disponer da las abilitads dal pensar giuridic sco er d'experientscha. Plinavant duess in derschader federal avair la prontezza da tadlar,

da resguardar auters puncts da vista e da laschar metter en dumonda l'atgna opiniun.

Tge capita, sch'ils derschaders federal n'èn betg d'accord cun la schliaziun d'in cas?

En quest cas datti ina deliberaziun publica da la sentenza. Las derschadras ed ils derschaders cumpigliads sa scuntraran en la sala da dretgira e discuteschan davart las differentas propostas. A la fin vegn la sentenza pronunziada en preschientscha dal public. I na dat nagin secret da sesida. Il princip democratic da la trasparenza, ch'è caracteristic per la Svizra, sa manifestescha uschia er a chascun dal process da decisiun da la dretgira suprema.

Co sa cuntegna il Tribunal federal, sche sias sentenzias vegnan criticadas?

Fitg quiet. Sentenzias fan part da la discussiun publica. Igl è dal tuttafatg normal che las decisiuns dal Tribunal federal plaschan als ins, però betg als auters. Cun quai ston ins savair viver.

È la lavur dals derschaders federal sa midada en il decurs dal temp?

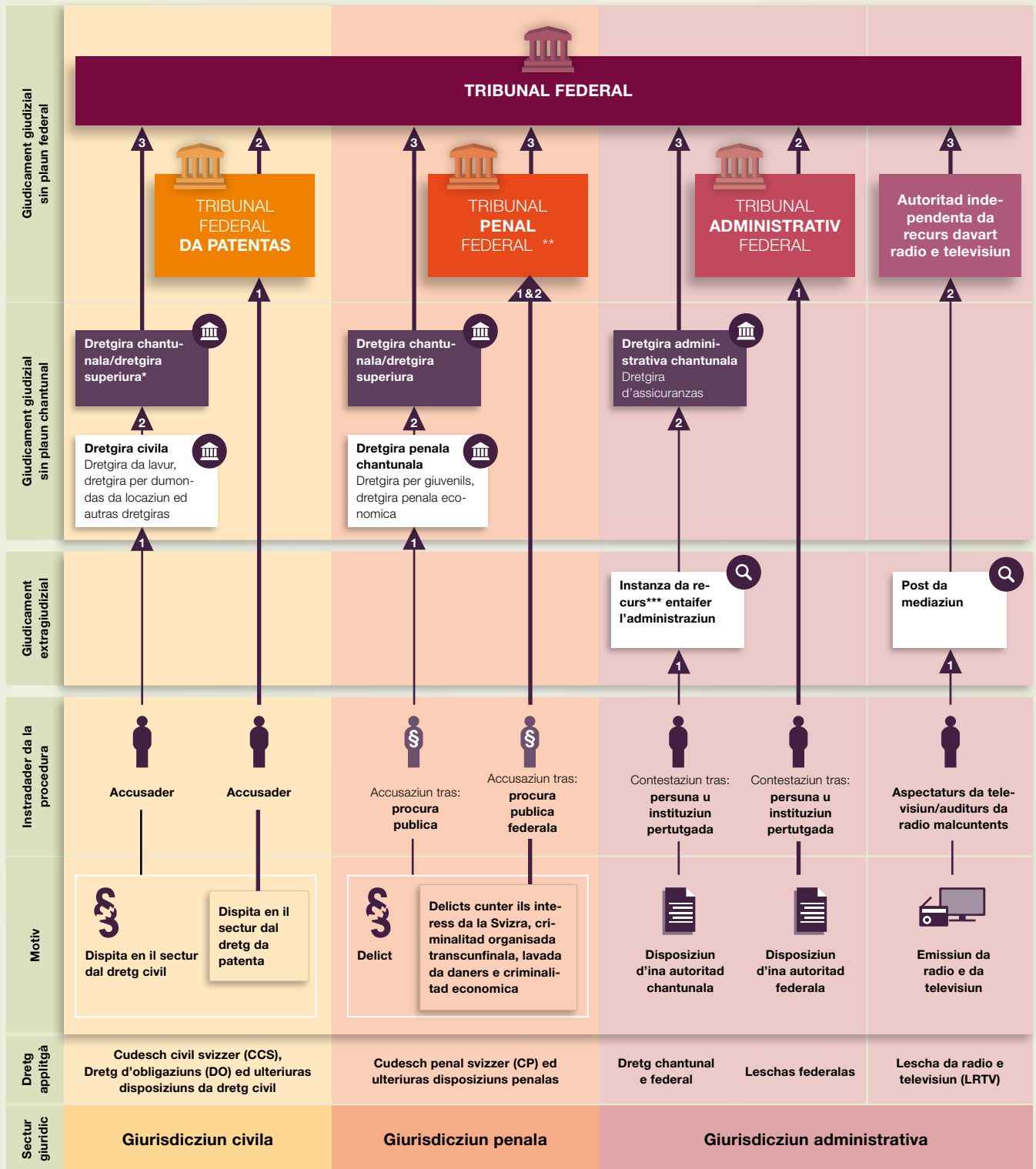
L'activitad da sentenza sco tala n'è betg sa midada. Leger, ponderar e scriber èn ils meds e las furmas dal process da decisiun giuridic. Percunter ha il computer influenzà considerablament la moda da lavurar. La gronda part da la lavur giuridica d'ozendi ha lieu al monitor.

«Igl è dal tuttafatg normal che las decisiuns dal Tribunal federal plaschan als ins, però betg als auters.»

Poss jau er trametter per e-mail in recurs al Tribunal federal?

Cun in simpel e-mail ubain per fax na va quai betg. Sin via electronica però bain, sche la dumonda cuntegna ina signatura electronica qualifitgada e sch'ella vegn tramessa al Tribunal federal sur ina plattafurma da consegna renconuschida entaifer il termin fixà. Ensemen cun ils chantuns lavura il Tribunal federal intensivamain vi da la realisaziun da la correspundenza giuridica electronica sin plaun naziunal.

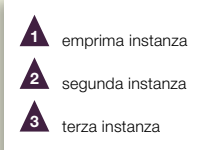
VIAS DA PROCEDURA TIPICAS EN IL SISTEM GIURIDIC SVIZZER

* En ils chantuns da Turiutg, Berna, Son Gagl ed Argovia datti ultra da quai ina dretgira commerciala che decida sco suletta instanza chantunala en cas da disputas da dretg commercial.

** La Chombra penala dal Tribunal penal federal decida sco emprima instanza, sia Chombra d'appellaziun sco segunda. Plinavant decida la Chombra da recurs dal Tribunal penal federal davart ordinaziuns da las autoritads da persecuziun penala da la Confederaziun, en il dretg penal administrativ, en cas d'assistenza giudiziala internaziunala en chaussas penals ed en conflicts da competenz.

*** Tut tenor il chantun/la materia è cumpetenta directamain la dretgira administrativa chantunala.

Ils tribunals sin plaun federal

IL TRIBUNAL FEDERAL ED ILS TRIBUNALS D'EMPRIMA INSTANZA DA LA CONFEDERAZIUN

Il Tribunal federal

President:
Ulrich Meyer

Vicepresidenta:
Martha Niquille

Il Tribunal federal è l'autorità giudiziaria suprema da la Svizra. El giuditgescha sco ultima istanza tut ils recurs cunter sentenzias da las dretgiras chantunales supremas, dal Tribunal penal federal, dal Tribunal amministrativ federal e dal Tribunal federal da patentas. Cun sias sentenzias procura il Tribunal federal ch'il dretg federal vegnia applitgà correctamain en il cas singul e ch'ils dretgs costituziunals da las burgaisas e dals burgais vegnian protegids.

Il Tribunal federal giuditgescha sco ultima istanza cas da quasi tut ils champs giuridics. Sin recurs da personas pertugadas examinescha el, sch'il dretg è vegnì applitgà correctamain en cas da la decisiun contestada. Cun sias sentenzias garantgescha il Tribunal federal ch'il dretg federal vegnia applitgà en moda unitara en tut la Svizra. Sias decisiuns gidan a sviluppar il dretg e d'adattar el a las relaziuns midadas. Las autras dretgiras e las autoritàs amministrativas s'orienteschan a la giurisdicziun dal Tribunal federal e surpiglian ses principis. La procedura davant il Tribunal federal vegn fatga en scrit. Ina tractativa davant dretgira cun in'audiziun da partidas e da perditgas u cun plets da defensiun da las advocatas e dals advocats na datti betg. Anzi, per sia sentenza sa basa il Tribunal federal sin ils fatgs sco quai ch'ells èn vegnids constatads da las istanzas precedentas e notads en las actas da l'anteriura procedura. Sch'il Tribunal federal arriva a la conclusiun ch'ina dretgira inferiura n'haja betg decidì correctamain, annullescha el la decisiun contestada e la trametta eventualmain enavos a l'istanza precedentia per la giuditgar da nov. Ultra da sia activitad sco organ giudicativ suprem exequescha il Tribunal federal la surveglianza administrativa dal Tribunal penal federal, dal Tribunal amministrativ federal e dal Tribunal federal da patentas.

Il Tribunal federal ha sia sedia a Losanna ed è structurà per sia giurisdicziun en 7 partiziuns ch'èn mintgamai responsablas per lur champs giuridics specifics. I dat duas partiziuns dal dretg public, duas dal dretg civil, ina dal dretg penal e duas dal dretg social; las ultimas duas partiziuns han lur sedia a Lucerna. Il secretariat general s'occupa da las incumbensas amministrativas dal tribunal.

Las 38 derschadras e derschaders dal Tribunal federal vegnan elegids da l'Assamblea federala plenara (Cussegl naziunale e Cussegl dals chantuns) sin proposta da la Cumissiun giudiziaria parlamentara tenor criteris professiunals, linguistics, regiunals e da la politica da partida per ina perioda d'uffizi da mintgamai 6 onns. Las derschadras federalas ed ils derschaders federali pon vegnir reelegids uschè savens sco quai ch'ellas ed els sa mettan a disposiziun; la limita da vegliadetgna è 68 onns. Or dal ravugl da las derschadras e dals derschaders en uffizi elegia l'Assamblea federala la presidenta u il president e la vicepresidenta u il vicepresidente dal Tribunal federal. Al Tribunal federal lavuran ultra da quai 19 derschadras federalas e derschaders federali en uffizi accessoric. Plinavant datti var 280 plazzas per actuaras ed actuars da dretgira e per autras collavuraturas e collavuratur.

Sedia: Losanna
www.bger.ch
www.eidgenossischegerichte.ch

Il Tribunal penal federal

Presidenta:
Sylvia Frei

Il Tribunal penal federal giuditgescha cas penals ch'èn suttamess a la giurisdicziun da la Confederaziun pervia da lur tematica speziala u pervia da lur impurtanza. Ultra da quai decida el davart recurs cunter las autoritads da persecuziun penala da la Confederaziun, en cas d'assistenza giudiziala ed en cas da conflicts da cumpetenzza.

La gronda part dals cas penals vegn decidida en emprima istanza da las dretgiras chantunales. Mo tar tschertas categories da delicts prevesa la lescha in giudicament sin plaun federal tras il Tribunal penal federal. Latiers tutgan delicts cunter ils interess da la Confederaziun, delicts cun materias explosivas, cas transcunfinals da criminalitad economica, da criminalitad organisada, da corrupziun e da lavada da daners sco er delicts che han in connex cun l'aviatica u cun material da guerra. Il Tribunal penal federal controlla ultra da quai sin recurs las ordinaziuns da las autoritads da persecuziun penala da la Confederaziun, en il dretg penal administrativ ed en l'assistenza giudiziala internaziunala en chaussas penales. Plinavant decida el en cas da conflicts da cumpetenzza tranter las autoritads da persecuziun penala. Cunter la gronda part da las decisziuns pon ins far recurs tar il Tribunal federal.

Il Tribunal penal federal exista dapi l'onn 2004 ed ha sia sedia a Bellinzona. El è dividi en ina Chombra penala, ina Chombra da recurs ed ina Chombra d'appellaziun. Las derschadras ed ils derschaders vegnan elegids da l'Assamblea federala per ina durada d'uffizi da 6 onns.

Il tribunal cumpiglia 21 derschadras e derschaders ordinaris (18,4 plazzas a temp cumplain) e 12 derschadras e derschaders en uffizi accessoric. Quels vegnan sustegnids da ca. 60 collavuraturas e collavuratur (52,5 plazzas a temp cumplain).

Sedia: Bellinzona
www.bstger.ch
www.eidgenoessischegerichte.ch

Il Tribunal administrativ federal

Presidenta:
Marianne Ryter

Il Tribunal administrativ federal decida davart recurs cunter ordinaziuns da las autoritads amministrativas federalas. Ils var 7500 cas da la dretgira la pli gronda da la Confederaziun concernan ils secturs da vita ils pli differentis.

Ils temas dals cas ch'il Tribunal administrativ federal sto tractar tanschan da l'ambient, il traffic, l'energia, taglias e la furnaziun sur l'economia, la concorrenza, l'assicuranza sociala ed ils fatgs da sanadad fin al dretg da burgais, da persunas estras e d'asil. Las dumondas tematisadas han savens ina gronda impurtanza per la societad, per exempel en connex cun decisziuns da princip en il dretg d'asil ed en cas da gronds projects da traffic u d'infrastructura. Ultra da las disposiziuns da las autoritads amministrativas federalas pon vegnir suttamessas al tribunal per l'examinaziun era decisziuns da las regenzas chantunales che pertutgan tschertas domenas. Per regla pon ins far recurs tar il Tribunal federal. En tschertas materias, sco per exempel en il sector dad asil, decida il Tribunal administrativ federal per cunter definitivamente.

Il Tribunal administrativ federal ha 6 partiziuns ch'èn mintgamai cumpetentas per tschertas materias giuridicas. Las derschadras ed ils derschaders vegnan elegids da l'Assamblea federala per ina durada d'uffizi da 6 onns.

Il Tribunal administrativ federal exista dapi l'onn 2007 ed ha sia sedia a Son Gagl. Per onn decida il Tribunal en circa 7500 cas. Cun 69 plazzas a temp cumplain tar las derschadras ed ils derschaders e 303 tar las ulteriuras collavuraturas ed ils ulteriurs collavuratur è il Tribunal administrativ federal il tribunal il pli grond da la Confederaziun.

Sedia: Son Gagl
www.bvger.ch
www.eidgenoessischegerichte.ch

Il Tribunal federal da patentas

President:
Mark Schweizer

Il Tribunal federal da patentas decida dispitas davart patentas, oravant tut plants cunter violaziuns da patentas e plants da nullitad. L'integraziun da derschadras e derschaders cun enconuschientschas specificas tecnicas pussibilescha proceduras sveltas e favuraivlas.

Invenziuns tecnicas, da las qualas il svilup chaschuna savens gronds custs, vegnan protegidas cun patentas ed è uschia in bain giuridic prezios. Il Tribunal federal da patentas decida en cas da disputa, sche la protecziun tras ina patenta po vegnir pretendida per in nov svilup tecnic e sche dretgs da patenta è vegnids violads. Il Tribunal federal da patentas decida per exempel er tgi ch'è il possessur legal d'ina patenta u co ch'ina patenta da stga vegnir duvrada en il rom d'ina licenza. Las sentenzias dal Tribunal federal da patentas pon vegnir contestadas tar il Tribunal federal.

Las derschadras ed ils derschaders dal Tribunal federal da patentas vegnan elegids da l'Assamblea federala per ina durada d'uffizi da 6 onns. L'integraziun da derschadras e derschaders cun enconuschientschas specificas tecnicas pussibilescha proceduras sveltas e favuraivlas, perquai ch'i po vegnir desisti per regla d'expertisas externas che chaschunan blera lavur e gronds custs. Ina gronda part da las proceduras vegn terminada cun in accommodament.

Il Tribunal federal da patentas exista dapi l'onn 2012 ed ha sia sedia a Son Gagl. Ina particularitad è l'applicaziun da las linguas: ultra dal tudestg, dal franzos, dal talian e dal rumantsch pon las partidas da procedura duvrar – en enclegientscha vicendaivla – er l'englais.

Sedia: Son Gagl
www.bpatger.ch
www.eidgenoessischegerichte.ch

Impressum

Edizium

Chanzlia federala, Secziun da sustegn per la communicaziun
Chasa federala vest, 3003 Berna
info@bk.admin.ch

Texts e redacziun

Servetsch da translaziun da la Chanzlia federala e da la chanzlia dal chantun Grischun

Translaziuns

Servetschs linguistics centrals da la Chanzlia federala, dals departaments, dals Servetschs dal parlament e dals tribunals federals

Concepziun

Chanzlia federala, Secziun da sustegn per la communicaziun
moxi ltd., Bienna (concept da furmaziun ed infograficas)
Atelier Bundi, Boll (concept frontispizi)

Fotografias

Martin Mägli (frontispizi)
Monika Flückiger (p. 24/25, 35, 42, 50/51, 54/55, 62/63, 66/67, 70/71, 76/77)
Béatrice Devènes (p. 6, 29, 33, 35, 39, 78)
Annette Boutellier/Yoshiko Kusano (p. 40/41)
Stéphane Schmutz STEMUTZ (p. 14/15)
Rolf Weiss (p. 3)
Preschientscha Svizra (p. 46/47)
VBS/DDPS (p. 58/59)
André Pereira (p. 33)
Lukas Wittwer, Chanzlia federala (p. 74)
Fotografias istoricas sin las paginas 10/11:

1. retscha (da san. a dretga): L'engirament dal Rütli da Charles L'Eplattenier: DDPS; Sigil dal stadi 1815: Chanzlia federala; Guerra dal Sonderbund 1847: Illustrierte Geschichte der Schweiz, Zürich 1961; Cupla da la Chasa federala 1901: Servetschs dal parlament; General Guisan 1939: DDPS; dretg da votar da las dunnas 1971: Archiv social svizzer
2. retscha (da san. a dretga): Uffants da la champagna dad Albert Anker 1876: Musée d'art et d'histoire Neuchâtel; Contract federal 1815; Die Schweiz und ihre Geschichte, Lehrmittelverlag des Kantons Zürich, 1998; Constituziun federala 1848. Schweizer Geschichtsbuch 2, Berlin 2010; Passagi militar Emprima Guerra mundiala (1914–18): Archiv federal svizzer; Edifizi dal parlament: Servetschs dal parlament

Fin da redacziun

17 da schaner 2020

Edizium

En total	183000
• tudestg	110000
• franzos	40000
• talian	18000
• rumantsch	2000
• englais	13000

Distribuziun

Questa publicaziun po vegnir empustada gratuitamain tar
l'Uffizi federal per edifizis e logistica UFEL,
Distribuziun publicaziuns, 3003 Berna
www.bundespublikationen.admin.ch
Nr. d'artitgel 104.617.r

42avla edizium, favrer 2020

www.admin.ch

www.ch.ch

www.parlament.ch

